DTU Bibliotek

Denne fil er downloadet fra

Danmarks Tekniske Kulturarv

www.tekniskkulturarv.dk

Danmarks Tekniske Kulturarv drives af DTU Bibliotek og indeholder scannede bøger og fotografier fra bibliotekets historiske samling.

Rettigheder

Du kan læse mere om, hvordan du må bruge filen, på *www.tekniskkulturarv.dk/about*

Er du i tvivl om brug af værker, bøger, fotografier og tekster fra siden, er du velkommen til at sende en mail til *tekniskkulturarv@dtu.dk*

H.M. WISSING
BOGBINDERI PROTOKOL &
ÆSKEFABRIK
ROSENGAARDEN 11

18 92

TEKNISK BIBLIOTEK

TEKNISK BIBLIOTEK

BREVE

FRA EN DANSK INGENIØR

VED

HENRIK STILHOFF.

MED EN INDLEDENDE BREVVEXLING
MELLEM CAPT. P. FR. RIST
OG UDGIVEREN

KJØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN)

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & CO. (M. A. HANNOVER)

1893

Kjøbenhavn, Decbr. 1892.

Hr. prakt. Læge H. Stilhoff.

— — — — — Af de anførte Grunde kan Deres Broders efterladte Breve altsaa ikke benyttes i Maanedsskriftet »Museum«, men jeg synes at de burde fremkomme for Offentligheden i en selvstændig lille Bog. Brevene har nemlig en vis Betydning baade for Samtiden og Eftertiden som et fortrinligt Nutidsbillede fra Arbejdets Verden. Forf. er en ung Mand, som, med saa god en Uddannelse, som han kan faa her i Landet, rejser ud for at skabe sig en Existens eller tjene Penge i fremmede Lande, og da han er flittig, energisk og ivrig bliver det en Prøve paa hvad en ung dansk Mand kan opnaa derude ved Hjælp af den hjemlige Ballast. Hans Exempel, hans Erfaringer, hans Skuffelser og

hans Resultater vil kunne tjene som Maalestok for andre unge Mænd. Netop saaledes kæmper nutildags mange Unge for Livet og Erhvervet. De forlader deres Fædreland med glade Forhaabninger, de arbejder, slider, kæmper; de Færreste naar deres Maal, de Fleste bliver gamle uden at komme langt frem og mange bukker under, som han bukkede under, i deres kraftigste Alder, midt i Arbejdets Iver, dræbt af dette Arbejde, som de elsker, langt borte fra deres Slægt og Venner, netop i det Øjeblik som deres Liv tager Fart og de have naaet et Resultat. — Jeg synes ubetinget at disse Breve bør trykkes. De er jo desuden interessante paa mange Maader, og baade ved deres lette Form, deres frejdige Tone, saavelsom ved deres tidt udmærkede Skildringer er det jo en stor Fornøjelse at læse dem.

Det skal altsaa glæde mig, hvis jeg paa nogen Maade kan bidrage til at disse Breve udkommer samlede i en Bog i Stedet for i Uddrag, og jeg skal, hvis det lykkes Dem, ledsage denne Bog med mine bedste Ønsker.

Deres meget ærbødige

P. Fr. Rist.

V

Hr. captain P. Fr. Rist.

Jeg blev meget tilfreds ved at modtage Deres brev. De skriver at De synes at brevene bør udgives som et samlet hele og ikke i uddrag, noget der ganske vist også har foresvævet mig som en fjern mulighed. Det er efter min mening det smukkeste mindesmærke om min afdøde broder det, han i disse breve sætter sig selv som den kærlige søn og det flittige menneske, han var. De mange venner, han efterlod sig, vil genfinde ham lyslevende i hans breve, men også i ren kulturhistorisk henseende vil disse blade af et menneskeliv kunne have betydning for at vise kommende slægter, hvilke vanskeligheder et ungt, begavet og energisk menneske kunde have at kæmpe imod i slutningen af det 19de århundrede for at »arrivere«, som han selv siger. Ved gennemlæsningen af hans breve vil man hurtigt få indtrykket af, at han langt fra selv var tilfreds med denne omflakkende tilværelse; den tanke vender atter og atter tilbage, hvem der dog sad i hjemmet hos sine kære eller selv havde sig et hjem. Man vil heller ikke kunne vægre sig ved den tanke, at flere af brevene ere lidt mere rosenfarvede end virkeligheden for ikke at volde

moderhjertet yderligere bekymringer. Det er således indlysende, at skildringerne fra Venezuela, hvor han blev ladt ene tilbage i et af de usundeste klimater i verden, at disse skildringer med vilje er gjort så underholdende og udførlige for at berolige familien, der som naturligt var ængstedes for ham.

Om hans øvrige liv kan jeg kun meddele nogle tørre data, men da De spørger mig derom, skal jeg give de oplysninger, jeg kan.

Fritz Anker Olaf Stilhoff blev født d. 13de december 1856, student fra Metropolitanskolen 1875 og cand. polyt. 1881. At han ikke til embedsexamen fik en så god character som han ventede og vistnok også fortjente, var ham en stor skuffelse og ved denne underlige skæbnens ironi, der møder en så tidt i livet, fik han en dårlig character i landmåling, det fag, som han netop kom til at hellige sig til resten af sit liv. Efter examen var han beskæftiget ved statsbanerne i Aarhus; hans øvrige livsførelse vil fremgå af brevene. Om hans sidste sygdom og død er der bleven tilstillet os en beretning fra det parisiske hus, i hvis tjeneste han var, og som omtaler hans død med megen deltagelse og iøvrigt yder hans tjeneste fuld anerkendelse.

Det fremgår af denne beretning at min broder kun havde været syg en halv snes dage, at husets agent i Las Tablas havde været hos ham og plejet ham og da han syntes at være i bedring, forladt ham for at vende tilbage til sit hjem, hvor han så modtog budskabet om hans død d. 12te April 1889.

Da brevene ere skrevne calamo currente og ikke have været bestemte til offentliggørelse, har det været mig en pligt at lade dem beholde deres oprindelige form, jeg har således kun udeladt omtalen af rent private forhold og jeg har med forsæt ikke ændret de ret hyppige franske vendinger. Ved nogle enkelte noter har jeg søgt at oplyse, hvad der kunde være af interesse. Det vil efter min mening være heldigt, hvis det lykkes mig at få brevene udgivne, at nogle af de originale tegninger, der vel ikke ere af større kunstnerisk værdi, men dog røbe utvivlsomme anlæg og en skarp opfattelsesevne, kunne blive medtagne.

Idet jeg håber at disse oplysninger må være tilfredsstillende, takker jeg Dem endnu engang for Deres velvilje og forbliver

Deres forbundne

Henrik Stilhoff.

Aarhus, d. 14. Marts 1882.

Jeg gaar i Spænding for min Antagelse herovre. Derfor ikke synderlig i Humør til at beskæftige mig med Andre. Faar jeg ikke den Plads, jeg vil have, har jeg Valget mellem at tage hen paa Kontorerne til evige Tider, idet de nemlig har sagt, at de vilde hellere end gerne beholde mig, eller at tage min Plads i Kolonnen som Arbejder og Skinnelægger. Og at jeg vælger det sidste, kan Du tage Gift paa.

Kære Henrik, bryd Dig nu ikke en Snus om, hvad jeg har skrevet, Du faar mere af samme Tønde. En Aften, naar jeg er blød, vil jeg benytte mig af denne værdifulde Stemning til at snakke med Dig.

Din hengivne Broder Olaf.

Aarhus le 23ième août 1882.

Ma chère mère.

Je ne dois pas te cacher, que j'ai depuis ces derniers quinze jours pris la resolution d'émigrer de ma patrie et aller faire ma fortune en France. Cette pensée a été definitivement fixée, quand j'ai reçu de la part d'un Mr. H. l'offre de l'accompagner à Vierzon ou il me procurera une place de bureau d'abord et puis de practice des travaux civils. La paye sera au commençement d'environ 180 Fr. par mois, et comme H. est engagé au même bureau, je vois que je n'aurai jamais une occasion si favorable pour apprendre le français et gagner les chances de mon métier.

Vierzon*), d. 12. September 1882.

Kære Onkel!

Jeg har nu været 3 Dage hernede. Ankom Søndag efter at have rejst 26 danske Mil fra Kl. 7.45 til 10.56. Støvet hvirvlede op indad Vinduer og Døre, saa jeg efter $^1/_2$ Times Forløb kunde skrive mit Navn paa min Hattepul. H. modtog

*) Vierzon ligger i Provinsen Orleanais, Dep. Loir et Cher c. 25 Mil syd for Paris.

mig. Logiset er beskidt, et gammelt Hus, Murstensgulve overalt, Værelset stort, rummeligt og forfaldent. Der er et vist sydlandsk Præg over det hele. Der er nemlig Lopper i Sengen, om Foraaret tillige Væggetøj, og Hvidløg i Maden. Husets to unge Døttre ere grimme. Den ene gik om Søndagen meget fint pyntet, graa Sko og hvid Dragt med blaa Baand, op ad Trappen til mit Værelse med en stor Natpotte i Haanden. De ere aabenbart en hel Del umiddelbare her. Værtinden er en gammel flink So. Cabinettet er rædsomt. Men alt dette opvejes rigeligt, ligesom den drøje Arbejdstid, af den glimrende Kost og Vinen. Man spiser her kun tre Maaltider. Kl. $6^3/_4$ Café au lait, Kl. 11 Frokost og Kl. $6^1/_2$ Middag. Til Frokost 3 varme Retter og Dessert. F. Ex. i Dag (1 litre Rødvin til hvert af de to Maaltider) Melon, kogt Oxekiød, Haricots verts, Kyllingesteg, Ragout med Hvidløg, Ferskener, Druer og Gedeost med Smør, derefter et Glas Kaffe. Til Gengjæld er det et Maaltid paa $1^1/_4$ Times Længde. Der bor 3 unge Mennesker i Huset. H., jeg og Mr. Potier, der er Dessinateur ligesom vi to hos »Soçiété française de materiel agricole.«

Hvad Arbejdstiden angaar saa er den drøj ovenpaa den tidligere Svir i Paris. Kl. 7 stille vi paa Fabriken. Kl. $11^1/_4$—$12^1/_4$ Frokost, hvor vi ikke bestille andet end æde og drikke og Kl. $12^1/_4$—$6^1/_4$ i en Kjøre paa Fabriken. Igaar var jeg saa skakmat, at jeg gik i Seng Kl. $8^1/_2$. Ved Hjælp af Insectpulver var Loppernes Antal indskrænket til 3 mod 7 den foregaaende Nat. Jeg sov altsaa taaleligt. Chefen er ganske flink. Jeg har allerede konstrueret en Transmission fra én Axel til tre do. og skrevet 2 Forretningsbreve for ham. Du ser altsaa, at jeg en somme har det ganske godt. Gagen er ikke fastslaaet, men jeg haaber det bedste. I alt Fald er her meget at lære.

Vierzon, d. 1. Oktober 1882.

Kære Onkel!

Min Løn fik jeg igaar, idet jeg blev kaldt ind til Gandillon, der meddelte mig, at han paa Grund af mit Ubekendtskab med Typerne paa Fabriken ikke foreløbig kunde give mere end 165 fr. par mois. Da det kun er 15 fr. mindre, end jeg havde ventet, er jeg ikke paa nogen Maade misfornøjet dermed. Selvfølgelig fik jeg

kun $^2/_3$ deraf eller 110 fr. ÷ 2 fr. til Sygekassen. Du ved jo nok, at det er en Del udenfor mine egentlige Fag ɔ: Detailerne ved de ny Maskiner, saa det er saamænd meget godt skuldret i de første 20 Dage + hvad jeg har lært allerede af Maskinlæren og Sproget. Da imidlertid det Sidste i Begyndelsen er det vigtigste, er jeg begyndt at tage Timer hos Bestyreren for en Realskole her i Byen, en fra 8 til 9 hveranden Aften og Stile. (Jeg raisonnerer nemlig, at jeg ikke kan for hurtigt lære Sproget, les moments sont precieux). I Sammenligning med, hvad H. fortæller om de andre Danske, der ere eller have været her i Landet (for Tiden er her 12, som vi kender), er jeg foreløbig kommen godt an, blandt andet fordi her er Chancer. Livet hernede behager mig ellers uhyre, Levemaaden kan Du faa nøjere beskreven hos Moder og Arbejdet gør os behageligt trætte og borttager Savnet af Familielivet. Søndagen driver vi bort i Vignerne eller ved Floden paa Grønsværet med en taalelig Cigar til 5 ctm. i Munden og den fine Mérskumspibe til 5 fr. i Beredskab; jeg skizzerer, hvad jeg kan faa fat i, men har sjældent Ro til at gøre det færdigt. Byens unge Damer ere ligesaa elegante om Søndagen som de ere snavsede om

Hverdagen, og det er de skam tilgavns. »Englænderen«, som jeg gaar for at være her i Byen, har endnu ikke stiftet Bekendtskab med andre end Værtindens 2 Døttre, men de er desværre styggere end Adresseavisen i en Marskandiserbutik. Mit Værelse, der har et gammelt Bjælkeloft og Murstensgulv, har jeg nu ved Hjælp af nogle Farvetryksbilleder, et Tæppe og en Hængelampe gjort ganske hyggeligt. En Kommode, et stort, gammeldags Skab med et smukt, blankt Jernbeslag og en vældig Himmelseng, Alt af smuk, mørk Farve, ere de mere fremtrædende Møbler i mit Appartement. Lopperne ere nu næsten forjagne, der indfinder sig kun 1 om Ugen, og det Tal kendte jeg allerede i Kjøbenhavn. (Det var Insectpulver). — Igaar Aftes var der stort Bal her i Byen, og paa Placaten stod der: Obs. la tenue sera de rigueur. Vi gik derhen, men jeg har aldrig set saadan et tenue. Lutter Bluser, hvide og blaa og svære, sømbeslagne Sko. Damerne derimod vare ganske nette. Offentlige Baller er her 3 af hver Søndag, men det er ikke noget for os. Det eneste Forlystelsesetablissement, der ellers er, hedder Café chantant Glénard. Men det er naturligvis morderlig kedeligt. Alt imellem kommer her Soldater til Byen, og det

liver svært op. Her var for 14 Dage siden et Regiment Chasseurs aux cheval, og det var nogle nydelige Folk. Du kender vist den smukke Uniform fra Neuvilles Akvareller idetmindste. Desuden har jeg set Artilleri, der er kønt, og Linien, Flaadekorpset, Husarerne og Vinçennesjægerne. Disse ere imidlertid alle nogle ynkelige Skikkelser. Flaadekorpset, der tages af den laveste Befolkning, skal forøvrigt være nogle rene Diables à quatre, som det hedder. Folk her i Byen gaa baade om Søndagen og om Hverdagen klædte i Bluse, nette blaa eller hvide, og se derfor alle éns ud. H. og jeg mødte forleden en, hvad er han, spurgte jeg, da vi hilste. »Aa, ikke andet end Contremaître (Værkfører).« »Hvad har han saadan om Aaret?« »Ja, denne har 8000 frs. og fri Bolig, men han er ogsaa vor bedste Arbejder.« (Ingeniør Gandillon har kun 4800). Lidt efter mødte vi en anden. »Hvad er han?« »Porcellænsfabrikant og Millionær.« Det undrer en derfor ikke, naar man paa det fineste Hotel her i Byen i den pæne Café sidder ved Siden af Blusemænd, der rolig drikke deres Vermouth eller Grenadine au Kirsch (Granatæblesaft med Kirschliqueur, aldeles overvældende dejligt). Det undrer en heller ikke at sé Ordene Repu-

blique Francaise, Liberté, Egalité, Fraternité overalt, med vældige Skiltebogstaver paa Kirkerne og paa alle offentlige Bygninger, Mairiet, Hotel de ville, Posthuset, Kommuneskolerne o. s. v.

Her er mange gamle Huse, Gader, Terrasser og 3 ældgamle Sténbroer i Byen. I Floden Cher er der fuldt af Holme og Øer, skov- og græsbevoxede. Træer og Haver og nette Smaahuse med Vinranker og Planter er der nok af. Paa begge Sider af Floden svære Bakker saaledes, at da Vierzon ligger paa en Bakkeskrænt, gaar Jernbanen gjennem en mægtig Tunnel under selve Byen. Jeg skal ved Lejlighed sende nogle Croquis'er hjem, thi det er baade smukt og interessant at sé. Se nu bare saadan en gammel Brønd op ad en Mur, hvor man strax kommer til at tænke paa Middelalderen. Og Husene navnlig nede ved Floden gør det ordentlig godt at sé paa. Svalegange, Altaner, Trapper ned i Vandet, smaa Anlægsfortouge, et livligt Vadskeri rundt omkring. Om Søndagen kan Du ogsaa tro, at jeg bruger mig. Rundt om Byen ligger i en

mægtig Bue store Skove med nogle mageløse Egestammer. Det er lange Ture, men paa disse glimrende Landeveje, der er fuldstændig jævne og dog ru nok til Hestene, gaar det skam let nok. Bliver man tørstig eller sulten undervejs, saa gaar man blot over til Hækken og spiser sig mæt i Brombær, af hvilke der er propfuldt allevegne. Adskillige Træer paa Byens Promenade springer nu ud for anden Gang trods den Hundekulde, vi har lidt af. Jordbunden er frugtbar i ganske overvældende Grad. Ligesaa brillante som Vejene er Gaderne, og jeg antager, at man deri kan søge en ikke uvæsentlig Aarsag til, at Hestene er saa fortrinlige her. Ikke alene de svære Karreheste, men det lette Kørebrug har nogle excellente Travere, hvis 4 Ben alle ere strakte stadigvæk under Løbet. Æslerne bruges meget hernede, særlig i Canal du Berry til at trække Skibene. Du skulde bare sé saadan en lille Kanin paa 4 høje Ben slæbe afsted med Skude som en Jagt fuldt ladet med Teglsten. Men Vandet i Kanalen er jo ogsaa uden Spor af Strøm.

Idag kom der et Brudepar forbi Bureauet. Det er Skik hernede, at de Nygifte, fulgt af alle Gæsterne og med Musikanter foran, Bruden i

fuldstændig hvid Galla, foretager en Spadseretur gjennem Byens Hovedgader. Paa lignende Maade Fadderstads, hvor Fadderne da kaste Brystsukker i Grams. Det sér uhyre komisk ud. De mindste Unger maa være meget haardføre, thi de løbe næsten nøgne omkring i koldt Vejr.

Vierzon, 5. Oktober.

Kære Moder!

Jeg er glad for hveranden Aften at gaa til Mr. Fouchard for at læse Fransk. De er to om mig ene Menneske i denne Tid, da en ung fransk Filolog er der i Besøg og morer sig med at snakke Tysk og Latin med mig. Han er ganske imponeret over mine litterære Kundskaber, saa de franske Filologer maa vist være daarlig bevendte. Jeg begynder nu at vænne mig lidt til Mangel paa Renlighed hernede. Det glæder mig at kunne gaa lidt griset klædt, at kunne have Pletter paa Buxerne og ikke behøve at børste min Hat altfor tidt. Idag har jeg været plaget af Fluer. Da jeg tog det første Glas Vin til Frokost, fik jeg en Flue i Munden, og derpaa fik jeg en i Æggekagen. Iaften fandt jeg to paa èngang i Saucen til Kaninen. Men det

smagte nu meget godt alligevel, saa det er ikke andet end Snærperi at bryde sig om saadanne Bagateller. Vi har forresten i den sidste Tid faaet to danske Retter, nemlig Surmælk og Æblegrød, hvilke H. og jeg i høj Grad kunde lide, medens Franskmændene foretrak Sild og Hvidløg og Fedt. Der sér man Forskjellen melllem de to Racer. Medens de er latterlig pertentlige med Hensyn til om Servietter, Glas, Knive og plats ere fuldstændig rene, bryder de sig ikke om at purre op i deres pomadiserede Haar, brække et Stykke Franskbrød af, rode om i Saucen paa Tallerkenen dermed, putte Brødet og derefter Fingrene i Munden og endelig slutte med at tørre Fingrene af i Haaret. Og saa de Historier, de fortælle ved Bordet; ja jeg rødmer alene ved at høre paa dem. Og saa den Tid, de er om at lave Lækkerbidskener til med Pomade og Salt og Peber og Eddike, og om at lave Salat, binde Servietten om, rode, blande, vende op og ned og omkring, kræse sig et nyt Stykke ud af Fadet eller Stegen, det er ligefrem væmmeligt. Det værste er, at jeg begynder selv at blive væmmelig. Jeg gør et Helvedes Vrøvl, naar jeg ikke faar min Gedeost og en Biscuit til min Rødvin under Desserten. Og endelig forlanger

jeg under Trudsel med at flytte sur le champ et rent Haandklæde hver Søndag, et Forlangende over hvis Frækhed Mad. Aubin den første Gang vilde være gaat baglænds ned ad Trappen, hvis den ikke havde været for smal for hendes Æquator. Hun maa for at komme op til mig paa 1ste Sal gaa ad en anden bredere Trappe og igjennem Potiers Værelse. Sproget er grinagtigt. Alene Formen for et bekræftende Svar: oui, mais oui, si, si si, si si si, si fait, ah oui, certainement oui, oui parfaitement! ere lutter Nuancer; den mest tossede, men meget anvendte, er ah bah oui. Og hver Sætning af beskrivende Indhold slutter med comme ça. Jeg er lige ved at blive gal, men Mr. Fouchard mener, at jeg er altfor flink til saadanne Narrestreger.

Vierzon, d. 22. Oktober 1882.

Kære Onkel!

Hvad mig selv angaar befinder jeg mig vel, kun har jeg i de sidste 3 Dage havt en Raptus af Raseri, fordi vi foruden fra 7—11 og fra $12^1/_4$—$6^1/_4$ endnu maa arbejde fra $7^1/_2$—10 Aften uden Spor af Vederlag extra. Jeg syntes, det var Vanvid at forlange saa meget af Folk. Men da

det idag er Søndag og jeg desuden har hævnet mig ved igaar Aftes at arbejde til Kl. 12 og 3 Timer imorges og det fremdeles er Skik og Brug hernede, som de andre 3 Dessinateurs finder sig i uden at knurre og endelig les ouvriers ofte gøre det samme, er jeg i bedre Humør idag, især nu efter en bedre Frokost og Kaffe og Cigarer, i Vinduet i Solskin med Byens kvindelige Befolkning passerende forbi efter Messen. Det har lige regnet og man ser en Del bas blancs ce qui est fort piquant.

Vejret hernede er afvexlende brillant og hundekoldt med Regn, men Blæst er der ikke meget af. I Aften vil vi paa Assemblée ɔ: Dands, Panorama, Tombola i Foccy, der ligger en Fjerdingvej herfra eller noget lignende. Naa, hvorfor ikke, i Morgen er det Mandag og derpaa har vi $6 \times 12^1/_2 = 75$ Timers Tegning inden næste Søndag.

Vierzon, d. 30. Nov. 1882.

Kære Moder!

Vi leve os mere og mere sammen med Franskmændene, og da H. har foreskrevet Gluntarne, hvis Accompagnement besørges af Dessi-

nateur Lemoine, der spiller glimrende, gør vi megen Lykke. Det er morsomt at træffe en Franskmand, som ved Besked om Norden og har besøgt Christiania, Gefle og Sundswall, her i Hjertet af Frankrig. Det er en Mr. Marechal, Tømmerhandler, som gør paa Sverig-Norge. Han besøgte os i Søndags fra Isaudun, hvor han bor, og blev ganske »förtjust« af vor beskedne Sang, han er meget musikalsk, dirigerer Kammermusikken i sin Fødeby og lovede i sin Glæde, at han vil bringe os tydsk storskaaret Tobak, Fanden maa vide, hvorfra han faar det. Forøvrigt er der flere Porcellænsarbejdere hernede, der har været paa Bing og Grøndals Fabrik og som derfor anses for rene Nordenskjølder eller de Brazzaer af deres Landsmænd. I Dag er den første Sne falden hernede, og Følgen er, at alle Franskmænd se saaledes ud! De er morderlig forfrosne. Som et Bevis baade paa deres Forfrossenhed og Malproperhed skal jeg anføre, at en af dem stak varme Kartofler, o: stegte raa i Skallen, i Lommen for at varme sig. I Anledning af St. Eloidagen i Morgen (1ste Dag), der ihukommer Smedenes

Skytsgud, er Værkstedet i Aften prydet med Blomster og foran Contremaîtrenes o: Værkførernes Bureauer er der ophængt Presenter til ham, bestaaende i Flasker med Vermouth, Cassis og Pakker med Bisquits, hvilken Opmærksomhed han maa betale med et 20 Francsstykke som Bidrag til Ballet. I dette Øjeblik bringes der en Serenade af Arbejderne til Hr. Monteil, vi befinde os nemlig paa Bureauet Kl. 9 1/2 Aften, H. staar ved Siden af mig og arbejder paa en Slaamaskine, af hvilken der skal sendes en Tegning til et eller andet Akademi for at faa en »prix«. (I Parenthes vi giver aarlig 50000 Frs. ud for at være med paa Udstillinger og har nylig faat højeste Pris i Bordeaux). Mr. Monteil, Direktøren, viser sig paa Balconen, hilst af Hurraraab, ikke »vive«, men rigtige Hurraer, hvorefter Musikken, der bestaar af 6 falske Trompeter og en Tromme, holder Mund og gaar sin Vej. Monteil kommer nok af med en 100 Frs. i den Anledning.

Vierzon d. { jeg ved ikke om Brevet kommer afsted Tirsdag eller Onsdag } 1882.

Kære hele Familien!

Glædelig Jul og Tak for den nydelige Fødselsdag I beredte mig. Dersom blot Halv-

delen af de gode Ønsker gaa i Opfyldelse, maa jeg uden Tvivl inden Aaret 1883's Udgang være gift, Millionær og veje 100 kilo. Hvad det første Punkt angaar vil jeg dog nok betænke mig lidt, I véd jo nok, at jeg ikke har saa blødt et Hjerte. Hvad det 2det angaar, sér jeg mig istand til at oplyse, at jeg nu midt i December Maaned, efter at have ladet mig fotografere, for at I kan se hvad for en Laban jeg er bleven, endnu er i Besiddelse af 60 frs. Og da jeg hverken har leveret falske Blikdaaser til den russiske Armée eller været i Bestyrelsen for Union générale eller spillet mig dem til, vil jeg paastaa, at ingen Millionær er mindre gnaven eller sær end jeg. Jeg gør endelig mit Bedste for at blive fed, men hvad hjælper det, det er øjensynligt ikke Naturens Bestemmelse med mig. En resumé befinder jeg mig særdeles brillant og jeg haaber, at I gør ligesaa. Imidlertid maa I ikke undre Eder over, at jeg endnu ikke har noget Nyt af Væsenlighed at meddele, thi jeg er ifærd med at vænne mig af med at gaa og torske i det, som jeg til min egen store Forfærdelse opdager, at jeg ofte gør. De Tegninger, vi lave paa Bureauet, er saa snedigt indrettede, at man ikke et eneste Øjeblik kan være

lidt aandsfraværende. De to andre Dessinateurer, Lemoine og H., der er 4aar gamle Tegnere, gøre ofte Fejl endnu, og hvad kan man da vente bedre af mig. Mangen Aften er jeg gaaet i Seng misfornøjet med mig selv og med et dybt Skaar i min Indbildskhed, men en saadan Skole er ligesaa gavnlig som den er ubehagelig, og jeg véd, at jeg har lært ligesaameget her i de 3 Maaneder som i et Aar paa Læreanstalten. Det skal minsæl nok komme, og jeg har allerede fejret en lille Triumph hernede, hvis Resultater maaske kan komme, inden jeg rejser herfra, hvilket jeg vel nok gør i Løbet af næste Aar. H. stikker nemlig af til Foraaret og gaar en Tour til England og derefter hjem. Han presses nemlig allerede nu fra Aarhus om at komme hjem; men han siger, at han er for ung endnu og i alt Fald ikke vil hjem, før han har været i England. Før den Tid vil jeg ikke herfra og i hvert Fald ikke, før jeg med Rette kan kræve en god Anbefaling. Her er mange Danske i Frankrig, jeg tænker derfor ikke, at det vil have Vanskelighed, naar jeg vil flytte. I dette Øjeblik dundrer man løs paa »Svara mig Gluntan«, som Franskmændene ere helt gale efter at høre spille.

Juledag er H. og jeg inviterede til at spise til Middag hos en Mr. Sergeant, der har den største Modebutik her i Byen, gift og havende 2 kjønne unge Piger i Huset. H. siger, at vi vist kommer til at lege Panteleg med Kys. Det skal ikke forfærde mig. Og Nytaarsdag kommer den store Galamiddag hos Directeur Monteil, til hvilken alle Fabrikkens chefs d'ateliers og Tegnere bliver indbudt. Det er de første Tegn paa Selskabelighed, jeg møder hernede og jeg maa tilstaa, at jeg er nysgjerrig efter at se et fransk Hjem. Fru Monteil er en nydelig Pariserinde, saa jeg vilde ønske, at vi ogsaa der skulde lege Panteleg. Med Sproget gaar det nu brillant og fra Nytaar tager jeg ikke flere Timer i Fransk. Det er storartet saa lidet sprogkyndige de Franske er; ikke én af Bureaucheferne iberegnet Directeuren forstaar Tydsk eller Engelsk. Og da der hyppigt kommer fremmede Breve, maa H. og jeg holde for. Desværre er det ikke her som ved Fives-Lille, hvor man faar 3 frs. for hvert Brev, der oversættes. H. har i sin Tid tjent 40 frcs. extra om Maaneden alene derved, uden at han egentlig kan saa meget. Sergeant fortæller, at i Paris kan de, der have de 3 Sprog i deres Magt, tjene deres 5—6000

frcs. i Kjøhmandsforretningerne, hvor Indfødte, ligesaa dygtige, kun har 3000.

Vierzon d. 28. December 1882.

Kære Moder!

Tak skal I have! Kl. 6 gjorde vi fint i H's Værelse, tændte et vældigt Baal i Kaminen, da det var dejligt klart Frostvejr paa 1 1/2 Grad, 2 Lys paa Kaminen, Lampe, Vin og Cigarer i Munden. Derefter fik jeg mine 5—6 Breve, Oldfux og Juleroser og 2 Lommetørklæder. Hvad de tilsendte Sange angaar, da gør de stor Lykke og der gaar ingen Aften, uden at en eller anden af dem afsynges. Men de fordunkles fuldstændig af Juleroser og Oldfux. »Bon Dieu comme c'est joli ça«. Og af Juleroserne ere de især henrykte over Amorinen og Nissen som vi have maattet give skriftlig fra os.

Vi samledes Kl. 7 1/2 til den saakaldte Reveillon, en mere extra Middag end sædvanlig og jeg overrakte dem Moders Kort, som de følte sig meget taknemlige for og tillige i høj Grad beærede, da de til min Fødselsdag havde set hvad jeg havde for en fin Moder. Jeg skal hilse Dig fra dem allesammen. I Stedet for

strax at begynde med at skære for, lave Salat og sé Talerkner efter og nusle med Servietterne, som de ellers plejer, røg de strax i vore Bøger for at se Billeder. — Endelig kunde vi komme til at spise. Vi fik Suppe, Østers, Vildand, Snegle, Ost og Figner, Rosiner og Mandler. Sneglene var slet ikke behagelige, som jeg havde troet. De serveredes tilproppede med en Dejg, hvori Grøntsager, stegte i deres Skal med Olie. Jeg spiste kun 4, men nogle spiste 12 og var endda ikke tykkere for det. Efter Middagen vrøvlede vi og sang Korsange. Kl. 11 1/2 gik Arkitekt Ioanthès hen i Kirken for at lave sig til at aflevere et stort Miserere, som han af Sognepræsten paa Grund af sin gode Stemme var bleven anmodet om at synge til Midnatsmessen. Kl. 12 ankom vi Andre og var Vidne til den af ugenerte Pludren, Koketteren, Hulken, Spilopper af Læredrenge, Viften under Næsen med Røgelseskar, Knix foran Alteret og Korsen sig, der udgjør den katholske Messe. Under Communionen spillede Orgelet Bryllupsmarschen af Skjærsommernatsdrøm, hvilket jeg fandt meget betegnende. Kl. 1 vandrede vi ɔ: H. og jeg hjemad, men blev paa Vejen neglede af Mr. Sergeant, med hvem vi gik hjem og spiste til

Aften for anden Gang. Vi morede os saa godt, at vi ikke kom hjem før Kl. 4, hvilket var saa meget desto latterligere, som vi skulde der til Middag samme Dag Kl. 6. Nu skal I allesammen have glædeligt Nytaar og jeg skal se, hvad jeg kan udrette i det ny Aar, nu, da jeg ikke længere er sanguinsk.

Jeudi le 8 Februar 1883.

Kære Moder!

Kan Du forstaa at Fastelavnsmandag hernede er en Tirsdag som varer hele Onsdagen med, kan Du være med til at man ikke bestiller en Smule om Dagen, men derimod dandser hele Natten, saa at Ens Maske ligner en Karklud, naar man kommer hjem, at man lader sig rage saa man ligner en Julegris og at man ikke føler det fjerneste Samvittighedsnag derved? Kl. 7 nævnte Tirsdag Aften spiste vi en dejlig Extramiddag med escargots og pommes de terre frites, Nationalretter, hvoraf Landet med Rette kan være stolt. Kl. 8 holdt jeg min første Tale paa Fransk, hvori jeg udbragte en Skaal for dem, der kunde være gale engang imellem. Den applauderedes stærkt og St. Hilaire, der er Greve

(Bretagner), hvilket jeg først for nylig har opdaget, da han er Republikaner og altid lader sig kalde St. H. simpelthen, erklærede mig for moden til at tage fransk Borgerret. Derpaa skiltes vi ad for at klæde os paa. Kl. 9½ stillede vi. 3 af os, H., Jacquoliot og jeg ens klædte i graa Domino med rød Besætning, Privé som Dame med nogle Gudforbarmesig-Lægge og andre Appas, Lemoine som Pierrot i Hvidt og Jacquot som Pendant i Blaat samt Latouche i en Fantasidragt, forneden bestemt til Ridning og foroven til Svedning. Efter at have ajusteret hinandens Toiletter ved at omfavne hinanden, hvilket især gik ud over Privé, stormede vi ud for at gjøre potin paa Gaden. Efter at have under en gyselig Hylen gjort det fuldstændigt menneskeтomt i rue neuve, idet vi kyssede alle de kvindelige Væsener vi mødte og dandsede en heftig Reel med alle de mandlige do., fremdeles brølede og kiggede ind ad alle aabne Vinduer og omfavnede Bagerens Piger, der stod i Gadedøren, samt efter endelig at have slukket Gassen i Cigarbutikken, hvor den smukke Littie stod bag Disken, ankom vi udenfor Sergeants Modebutik paa place d'armes. Her stormede vi Magasinet og førte de 3 unge Factricer ovenpaa,

hvor hele Familien var samlet. Da Stuen ellers kun var indrettet til 8 Mennesker, aabnede et begavet Individ, som kunde dividere, Døren til den anden Stue for os 11 nysankomne Væsener. Der blev serveret The og Bisquit og Curaçao, hvilket havde den Virkning, at vi kort efter befandt os i en livlig Quadrille, medens den gamle Grand-mama fandt det klogest at trække sig tilbage. Ioanthès, Arkitekten, skal nemlig snart giftes med Mme. Sergeants Søster, derfor er den gamle 90pundiger her i Byen. Lidt efter kom min tilbedte Jeannes Broder (J. er Factrice hos Sergeant og ligner et af mine Barndomsidealer) forklædt som gammel Dame; hun erklæredes énstemmig for at være enceinte, da nogle falske Yndigheder, som hun havde mis, var gledne for langt ned og blev derefter underkastet en udvendig anatomisk Undersøgelse. Og det skete i Damernes Nærværelse, thi den omtalte physiske Tilstand er for almindelig hernede til at man skulde tage nogetsomhelst Anstød af den. Efter at have tilbragt en behagelig Timestid der gik vi hen for at kjøbe Pølser hos den kjønne Charcutière, der sagde, at vi var connus allesammen, hvilket dog ikke mere var Tilfældet, end at hun antog mig for Lemoine. Derfra

arriverede vi endelig hos Welsch, hvor det egentlige Slag stod. Jeg kan ikke beskrive Antallet af de Dandse, jeg fik, eller af de Forfriskninger jeg var nødt til at give eller tage imod eller de smaa tête à têter i Krogene eller de to Sortes Øjekast eller Mitrailleusens bedaarende Figur, jeg kan kun sige, at jeg var meget misfornøjet, da Ballet sluttede ca. Kl. 5. Du maa nemlig vide, at vi ellers leve som afspærrede fra alle de nydelige unge Piger, som er her i Byen, og at vi først ved dette Bal erhvervede os Ret til at hilse dem og muligt noget mere. Hele Onsdagen igjennem var Gaderne fulde af Mennesker fuldstændig gale déguisés, af hvilke især en Bjørn med sin Vogter gjorde stor Lykke. Og om Aftenen var der en ubeskrivelig Hylen, Mudder, Slaaen paa Tromme og Blæsen paa Valdhorn, der gjorde det umuligt at lægge sig før Kl. 12, hvilket vi dog højligt havde behov. Og saaledes endte denne dejlige Svir.

Vierzon d. 22. Marts 1883.

Kjære Onkel!

Det er længe siden, at jeg har skrevet til Dig. Grundene hertil ere mange. Først og

fremmest vil jeg jo gjerne melde noget nyt og fornøjeligt, naar jeg skriver hjem, men det kan man jo ikke altid, Humeuret er ikke altid couleur rose og man er saare sjældent fri for Ærgrelser af sit daglige Arbejde som Mechaniker. Ligefra Chefen for Societetet og ned til den yngste Apprenti lider man af Speculationer, der gjør det vanskeligt at lade være med at tænke paa den Dag imorgen. Tro derfor ikke, at jeg ikke oftere tænker paa Eder alle med Længsel, meget oftere end jeg skriver. Jeg har nu været hernede et halvt Aar + 11 Dage. Jeg sér tilbage paa dette Tidsrum som paa et Stykke Skole, der er tilbagelagt, og jeg kan i det Hele sige med Tilfredshed. Den eneste Utilfredshed, der blander sig deri, skriver sig fra den svage Side hos mig selv, nemlig min Sanguinskhed. Det er en ubehagelig Vare, der oftest slaar tilbage paa sin Indehaver. Jeg vilde jo helst have haft, at jeg nu allerede skulde være avanceret til en uafhængig og behagelig Stilling, hvor jeg kunde sidde bekvemt og være lidt af en Idiot. Ikke for meget Hovedbrud og gode Udsigter. Men denne Higen efter Magelighed kunde vel drage værre Følger efter sig, naar den blev tilfredsstillet, end naar den ikke bliver det, og jeg vil

derfor slaa mig tiltaals. Og vist er det, at jeg ikke i nogen Stilling hjemme vilde have lært saa meget som jeg nu har gjort og haaber at vedblive med. Nu da jeg haaber at have tilstrækkelig forklaret, hvorledes Følelsen af, at jeg ikke præsterer nok, endnu giver mig Ulyst til at skrive hjem, vil jeg gaa over til de mere fornøjelige Sager, nemlig Beskrivelsen af hvorledes jeg tilbragte sidste Søndag i Bourges. H. og jeg tog derind Kl. 11 for at besøge Hr. L., dansk Elev fra Zürich, som vi imidlertid ikke traf. Mr. Jacquot, en af vore Dessinateurer, der har aftjent sin Værnepligt i B. som Artilleur, var med os. Vi besaa Byens Mærkværdigheder til Kl. 3. Kl. 2 stak vi ud til Artillerikasernen, hvor vi med Jacquot som Guide introducerede os i Helligdommen. Vi besøgte Underofficererne af 1ste Artilleri 13de Batteri, der er 81 i Tallet og de viste os deres Kanoner og Haandvaaben, der er nydeligt lavede, simple at demontere og solide. Vi saa Bjergkanonerne, der kan skilles ad i 4 Dele, hver paa et Mulæsel og saa en lille Tur op og ned ad Bakke ligesaa galt man vil, Mitrailleuserne, der kan skyde hver 6te Secund og Revolverne, der kan skilles fuldstændig ad og samles i $1\frac{1}{2}$ Minut. Vi spiste i Under-

officersmessen, der frembød en Samling gode Humeurer samt 1 Vermouth, 1 Flæskesteg med Haricots blancs, 1 Kyllingesteg samt Ost, Figner og Bisquits. Brød og Vin à discretion. Vi endte med at lade Underofficererne købe 1 kilogr. Tobak til os hver, hvilket for dem koster $^1/_{10}$ af, hvad det koster os af samme Kvalitet, idet der udleveres Billetter til de franske Soldater lydende paa $^1/_{10}$ kilo til reduceret Pris. Vi returnerede derpaa i øsende Regnvejr men velfornøjede Kl. 11 Aften til Vierzon. De havde været meget forbausede, fortalte Jacquot idag, ved at høre, at jeg ikke var Fransk.

Vierzon, d. 19. April 1883.

Den 3. Maj er der pose d'une pierre for den ny tekniske Skole i Vierzon og der kommer fine Folk her til Byen. Da vi skal illuminere om Aftenen, har min Ven Monsieur Latouche, Ejer af de store Sfinx-Magasiner ligeoverfor anmodet mig om at lave ham en transparent Sfinx, hvilket vil tage de første Søndage. Du ved, at man her giver alle Butikkerne et Egennavn og kalder f. Ex. en Sadelmagerbutik »Chevalier Bayard«, et Værtshus »sabots rouges« eller

»poissons frites«, en Manufakturhandel »au mouton de 5 pattes« og lignende Mærkværdigheder. Og saaledes har Latouches ikke synderlig glimrende Butik faat Navnet »Sfinx«. Naar han lukker sin Butik for at rejse til Paris, hvilket han hyppigt gjør, for at gjøre Indkjøb (siger han), undlader han aldrig at opslaa vældige Plakater om Lukning og Gjenaabning af sine store Magasiner, hvor han selv er Chef, Kasserer, Kommis, Pakkarl og Fejer. Men han er flink, og da han er ganske kjøn og ung og ugift, er der et Rend af Koner og Tøse i Butikken. Han lukker ikke sine Persienner[1]) før Kl. 11 om Aftenen, hvilket er et Særsyn her i Byen, saa travlt har han.

Vierzon, d. 4. Maj 1883.

Kære Moder.

Igaar vilde jeg have skrevet til Dig, men der var naturligvis ikke Tid dertil, da Brisson, Jules Ferry, Præfecten og 2 Generaler, et Militærmusikkorps og Fyrværkerne fra Bourges kom hertil Byen. Jeg lavede 2 Transparenter, et til os selv, forestillende det danske Vaaben, og et

[1]) Fermer ses persiennes fig. = dø.

til Latouche, forestillende en Sfinx. Onsdag Aften øsende Regnvejr, Kl. 8 stor Artillerisalve ud over Kanalen og Kl. 9 Tilbagemarsch gjennem Byen af les pompiers-sapeurs med deres to gamle Kanoner fra Sullys Tid 8tekantede af Bronce, Piecer, hvoraf de ere meget stolte. De bærer Geværer, Øxer og Messinghjælme, der belyste af deres bengalske og almindelige Fakler tage sig fortræffeligt ud, selv i Regnvejret. Imorges først vaagnede vi af den Rus vi havde paa igaar hele Dagen. Morgen Kl. 8 Artillerisalve og Pyntning af Huse og Gader, der gaar saaledes for sig: Master ud for hvert Hus og Guirlander af japanesiske Balloner paa langs og paa tværs. Et lille fransk Flag i hvert Vinduesskod og et stort Dannebrog i midterste Vindue gjorde vort Hus remarkabelt. Hele Formiddagen fuldt af Musik paa Gaden. Kl. 1 samledes i Mairiet alle Storborgerne, ja, det er sandt, først drog Byens 3 Musikkorps op for at hente det 95des berømte Musik, der altid spiller ved fine Lejligheder. Kl. 1 $^1/_2$ spadserede saa Kortègen op til Banegaarden for at hilse paa og hente Brisson og Ferry. Det vrimlede naturligvis af Pragtuniformer og det hele omgaves af Gensdarmerne tilhest i Gala med Tricorne, hvide Skindbenklæder, røde

Opslag og Bottes à l'ecuyère. Samtidig indfandt sig hos os Mr. og Mde. Barthelémy, en Søn af Forstanderen for den Skole, der nu bliver til l'école superieure, hvilken det var man lagde Stenen til og som vil koste Staten 3 Mill. Francs. Det er en teknisk Skole og bliver den største i Frankrig. Mr. B. fils har været Lærer i England og har der fundet sin Kone, der er den nydeligste unge Dame, man kan sé, kan ikke et Ord Fransk, saa vi talte Engelsk hele Tiden. H. tager Timer hos ham i Engelsk. Kl. 3 forkyndte Kanonerne, at Stenen blev lagt, Kl. 4 kjørte Ministrene ned til Mairiet og derpaa kom hele Optoget med Mairen tilbage. Mairen, der havde faaet sit Ridderkors, straalede som en ny 20 frcs. Kl. 5 stor Banket hos Merlin, en Konstructeur, der havde indrettet sit Magasin til Spisesal. Kl. 7 1/2 Illumination og Kl. 9 Fyrværkeri. Pragtvejr, Mylr af Folk o. s. v. hele Dagen.

Vierzon, d. 18. Juni 1883.

Kære Onkel!

Dit Brev modtog jeg imorges og det gjorde mig formelig godt. Men jeg vilde helst have, at Du skulde skælde lidt ud, for det er en hel

Del min egen Skyld, at jeg ikke er videre. Hvorfor holder jeg min Bøtte, naar Chefen er ubehagelig med Urette, det er ikke fordi jeg ikke kan give ham Svar paa Tiltale, men af lutter væmmelig Beskedenhed. Jeg mærker godt, naar han siger Dumheder, men i Stedet for saa at angribe ham paa Stedet, undskylder jeg ham indvendig og siger: Det ved han jo ligesaa godt som jeg. Men jeg mærker saa bagefter, at det er ligesom han oversaa mig mere for det. Hver Morgen beslutter jeg at tenir bon, men det er ikke altid, at det lykkes. Vi blive i næste Maaned kun 2 Tegnere af den gamle Stok tilbage, da de andre have taget deres Afsked, maaske han saa vil være skikkeligere. Men i ethvert Fald tager jeg herfra til September, dog vil jeg gjøre mit Bedste for at tage herfra med noget bestemt for Øje. Du har ganske vist Ret, naar Du siger, at jeg ikke behøver min Examen for at trille Jord, men Du burde rettere sige: mens jeg triller Jord; thi uden altfor stor Fantasi kan man dog nok forudse, at det kun vil være et Overgangsstadium, og det er kun et symbolsk Udtryk for, at jeg længes efter mere praktisk Arbejde end det evindelige Tegneri, og at jeg for at naa dette slet ikke er forknyt for

at trække lidt i Blouse. Til England vil jeg foreløbig ikke, thi det er for det første næsten umuligt at faa Plads i England herfra Frankrig paa Grund af Maskinernes Jalousi, og for det andet skal det, at jeg nu kan endogsaa pænt Fransk, ogsaa exploiteres. Som Du selv siger, er det muligt, at jeg med lidt Held kan komme i gode Stillinger. Ja det véd Gud, især herfra, hvor der aarligt begæres Masser af unge Mænd som jeg, ikke alene til indenlandsk men til udenlandsk og Kolonialbrug, og hvoraf der særlig udpilles den Klasse, som kender lidt til fremmede Sprog. Kolonialministeren og ham for travaux publics og Directeuren for arts & manufactures samt forskellige Entrepreneurkompagnier have uafladelig Brug for saadanne, og jeg tror, jeg vil være meget brugbar. Jeg samler Adresser sammen nu og vil prøve dem alle.

Vierzon, Fredag d. 6. Juli 1883.

Kære Moder!

Hernede har vi det ved det gamle. Lutter Varme og hver Nat Tordenvejr, hvilket dog ikke gjør nogen Skade. I Mandags Aftes ledsagede jeg Damerne Sergeant ud til et landligt Bryllup

hos en tidligere Tjenestepige hos dem. Dandsen gik livligt i en stor Stue med Murstensgulv, der var pyntet med Grønt, Flag og Lamper. Vort Overtøj blev taget af, saa jeg var i Skjorteærmer, og man satte en Papirshue paa Hovedet af mig. Saa begyndte vi at dandse, og efter hver Dands omfavnede man sin Dame og kyssede hende paa begge Kinder. Jeg dandsede 4 Dandse med Bruden, hvilket gjør 8 Kys og hverken hun eller jeg lagde Fingrene imellem. Fra Tid til anden satte vi os hen for at drikke, synge Viser og hvile os, naturligvis med Damerne om Livet. Kl. 2 begyndte det at lyne og tordne, og det var lige over Hovederne, saa vi efter et vældigt Skrald gispede efter Vejret. Øjeblikkeligt faldt Damerne paa Knæ og begyndte at bede til alle mulige Helgenherrer og Damer, medens vi Mandfolk gik ud for at se, om der var noget i Urede, men der var slet ingen Ting i Vejen. Saa begyndte vi igjen, og jeg kom ikke hjem før Kl. $3\,^1/_2$. Jeg var ganske omtaaget paa Bureauet næste Dag, men vi er alle lidt dvaske i denne Varme.

Vierzon, d. 15. Juli 1883.

Kære Moder!

Tak for Dit sidste Brev. Jeg har holdt Revolutionsfest igaar. Hele Byen var gal. Begge Pladserne ere opfyldte med Carousseller, Skydeborde, Panoramaer, Helveder (voulez vous rire, prenez le train de plaisir pour L'ENFER, 20 m. d'arrêt). Det morsomste var ubetinget, at Direkteuren for det udmærkede Loppetheater er Dansk. Jeg kommer hen og ser paa Plakaten, at der staar Falle Eriksen, de Kopenhague, Direkteur. Jeg gaar ind og siger: »Etes vous Danois?« »Oui Monsieur.« »De quelle ville?« »De Copenhague«. »Hvad for en Gade er De født i?« »Næh, ka' De tale Dansk?« »Ja, jeg er fra Kjøbenhavn.« »Næh, nu har jeg aldrig kjendt Magen. Jeg har ikke truffet en eneste Dansk i Frankrig.« Han var lige ved at falde mig om Halsen, trak mig hen til sin Mutter, en kjøn tydsk Kone, kilede ind og fik mine Damer (Sergeants) anbragt paa de bedste Pladser og kom tilbage for at jeg skulde se hans Kahyt paa fire Hjul. Du ved den her Slags. Den var hel fin indvendig, lakeret brun og

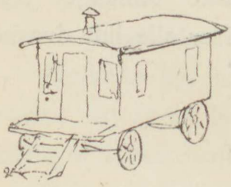

med Gardinerne for Vinduerne. Jeg spurgte ham ud, og han vilde hellere end gjærne fortælle for at have den Fornøjelse at snakke Dansk. Han fortalte, at han tjente udmærket. Aldrig under 40 frcs. pr. Aften og paa de gode Aftener 300 frcs. fra Kl. 11 Morgen til Midnat. Og Tallet er rigtigt; thi Besøget var oversvømmende igaar, og han tog 10 frcs. ind for hver Forestilling. Jeg sagde, at man var tilbøjelig til at beklage disse omvandrende Folk, men han sagde, at han for sin Part skulde ikke have noget af at bytte. Han viste mig sin coffre-fort, som han havde i Vognen, og sagde, at de Penge, som han havde arvet efter sin Fader, en Bonde i Haderslevegnen, nu var rigelig tjente igjen. Han sagde nemlig, at han havde været for lystig i sin Ungdom i Kjøbenhavn; derved var han kommen paa Knæerne. Han hørte saa en Dag, at en Tydsker i Tivoli, der havde en Loppecirkus, søgte En, der kunde Tydsk, men kunde forklare paa Dansk, hvorpaa han strax meldte sig. Engagementet blev strax sluttet, det lød paa 40 Kroner om Maaneden og Aftensmad. Han lurede nu Tydskeren Knebet af, fik laant nogle Penge og gik til Tydskland med en Cirkus. Han arbejdede sig nu frem og fik fat

i sin nuværende Forklarer, Secretair og Loppeamme, en Østerriger, hvem han giver 100 frcs. om Maaneden og fri Station. Selv bestiller han ikke andet end at tage Penge ind, men han siger, at det giver ham tilstrækkeligt Hovedbrud. I Aften skal jeg hen at se til ham i hans Kahyt. Det er en pæn Mand paa en 40 Aar og meget statelig bygget. Du skulde høre ham sige Uha! Uha! det er en ren Fornøjelse. — Ellers var der naturligvis meget Gøgl. Artillerisalver, Revue over les Pompiers-Sapeurs, Uddeling af Brød og Kjød til de Fattige, Offentlig gratis Dands, Tournering til Vands, Fyrværkeri. For Drengene Uddeling i Skolerne af Karabiner for Statens Regning og rundt om i Byen forskjellige Forlystelser.

II.

Paris, le 31. Août.

Kære Onkel!

Naa Gudskelov, idag skal jeg ud og underskrive min Kontrakt og begynder saa imorgen den 1. September. Det er paa et Sted, hvortil jeg havde skrevet fra Vierzon for 3 Uger siden og hvorfra jeg havde faat Svar, at der ikke var Noget ledigt, hvor jeg efter min Ankomst til Paris er gaat 2 Gange uden at kunne træffe Bureauchefen, og hvor jeg først for 3die Gang efter en Samtale med Bureauchefen paa over $^1/_2$ Time fik denne til at interessere sig for mig. Han lovede at skrive, igaar fik jeg Brev og stak straks derud, blev præsenteret for Administrateurerne og antaget under den Forudsætning, at jeg idag fremfører et Bevis for, at jeg ikke har

været under kriminel Tiltale hjemme, hvilket Bevis Mr. F., Consulatssecretairen, lovede at skaffe mig fra Ambassaden. Der, hvor jeg skal arbejde, er hos la societé de construction des Batignolles, tidl. Ernest Gouin. Det er et stort Ingenieurfirma, voldsomt stort, der har Jernbaner i alle Verdensdele, Algier, Tunis, Senegal, Syrien, Palæstina, Grækenland, Serbien o. s. v., og som det bedste Bevis herpaa vil jeg anføre, at det fornylig har modtaget en Commande paa 115 Lokomotiver fra Ch. de fer de l'Ouest. Det er der ingen Kleinsmede der gjør dem efter. Konditionerne, paa hvilke jeg indtræder, ere følgende:

1) Begynde den 1ste som Dessinateur med 200 frcs. om Maaneden,
2) I November Maaned rejser jeg til Senegal som Souschef for en Brigade paa 35 Piqueurer for at stikke Jernbane ud. Voyage payé et 400 frcs. i Udrustningspenge.
3) A partir de mon arrivée à Senegal 350 frcs. om Maaneden.

La campagnie se charge de nous vendre là bas tout comme mobilier de campagne, nemlig Seng, Madras, Bord, Stol, Servante Karaffel osv.

til Priser bestemte her i Forvejen. Vi faar frit Værelse men umeubleret i en dertil konstrueret Bygning, fra hvilken man kjører ud paa det allerede færdige Stykke af Linien, fortsætter og vender tilbage om Aftenen. Med Arbejdstoget følger et fuldstændigt Kjøkken, som er engageret af Compagniet og skal levere os Maden til bestemte Priser.

4) Arbejdet ophører i Juni næste Aar, da den hede Aarstid begynder dernede, og vi vende tilbage til Paris, hvor man sysselsætter os paa halv Gage paa Bureauet og giver os 3 Ugers Ferie.

5) Igjen derned i Nov. næste Aar o: 1884. I Juni 1885 er Linien færdig. Dersom jeg da endnu er i Compagniets Tjeneste og har opført mig til dets Tilfredshed, faar jeg en Præmie paa 1—2000 frcs. Og derefter forsættes man til andre Poster.

Selskabet har employés, der har været i dets Tjeneste i 25 Aar paa denne Maade og alle de, der var i Senegal ifjor, vende der tilbage iaar, saa jeg tager trøstig derned, jeg tror, jeg staar bedre imod end disse herre Fransk-

mænd [1]). Jeg har faat 2 andre Tilbud om Arbejde med 180 og 200 om Maaneden til Begyndelse, men det behager mig ikke saa godt. Jeg foretrækker langt det Andet, hvor jeg har ganske anderledes Chancer. Vi gaa 15 Kilometer fra Kysten med Linien paa et fladt Terrain med Skove, saa vi har altid Brisen om os dernede, gjennem et tætbefolket og frugtbart Terrain. Jeg har umaadelig Lyst til at sé det, og da saa mange Andre har gjort den Tur før mig, véd jeg ikke, hvorfor jeg ikke skulde kunne gjøre det. Det er idag akkurat 14 Dage siden jeg kom hertil. Jeg har hele min lille Lommebog fuld af Adresser, hvor jeg har været somme Steder 2—3 Gange uden at opnaa Noget, 25 Breve uden Svar, 2 returnerede af Postvæsenet, mange skuffede Løfter. Jeg har ofte kjørt en Franc op om Dagen i Sporvogn, thi de ere som oftest fulde ovenpaa, og naar man skal afsted, maa man indeni og betale 6 Sous. Du ser i den Maade, hvorpaa jeg har gjort Arbejde, at jeg maatte absolut gaa der personlig og at jeg

---

[1]) Ifølge Bérenger-Feraud: Traité clinique des maladies des Européens au Senégal t. II p. 293 er Mortaliteten for Europæere fra Lande svarende til Sydfrankrig 8 p. 100.
— - — — - Nordfrankrig 13, 35 p. 100.

har gjort vel i at blive her i Stedet for modløs at gaa tilbage til Vierzon. Vær derfor ikke kjed af at jeg maatte skrive til Dig om Penge, nu kommer jo forhaabentlig den gode Tid.

Paris, d. 5. September 1883.

Kære Helga!

Tak for Dit Brev. Men min søde Pige, hvordan vil Du have, at man skal skrive til Dig, naar man 1) ikke har Tid dertil og 2) ikke har Lyst dertil, fordi man er i skidt Humeur. Jeg har skam havt det *meget* skidt nede i Vierzon og derefter havt uhyre Bekymring for, om jeg kunde finde noget at bestille eller ej. Jeg blev nemlig kjed af det Hele nede i Vierzon og lagde mig ud med min Chef d. 22. Juli. Da han ikke vilde neje sig, vilde jeg naturligvis heller ikke, og jeg sagde til ham, at jeg saa vilde belave ham paa, at jeg tog min Hat og gik om 14 Dage o: d. 8. August. Han nedlod sig derpaa til at bede mig blive til d. 15. Aug., og jeg svarede derpaa ved at sætte Hænderne i Siden og sige »for mig gjærne«. Jeg ventede derpaa at faa Svar fra Algier om jeg kunde komme derned, fordi jeg vidste, at Th. var taget derfra

og Pladsen saa var mig lovet, men der kom intet, og den 17. tog jeg saa til Paris med 32 frcs. i Lommen. Til Onkel maatte jeg saa skrive 8 Dage efter for at faa 50 frcs. til at leve for, men jeg turde jo ikke sige ham andet, end at jeg kun var en Fornøjelsestour i Paris for ikke at forskrække ham. Og jeg skrev ikke til ham om Penge, før jeg havde sat min Livkjole paa Mont de Piété. Men det er nu ingen Heltedaad, for jeg har ikke Spor af Brug for den hernede, og jeg er s'gu ganske kjed af nu at have den igjen i mit Klædeskab. Hele Dagen fra 10—6 travede jeg om hos Ingenieurer, Arkitekter, Entrepreneurer, Selskaber og Compagnier og om Aftenen skrev jeg Breve, men lige meget nyttede det. Endelig d. 31. Aug. fik jeg samtidig Arbejde paa 3 Steder og er taget hen i et uhyre stort Firma, hvor jeg har bedst Chancer og hvor der tilbyder sig Lejlighed at komme ned at se Afrikas smukkeste Egne paa lidt nærmere Hold. Jeg skal nemlig i de 6 Vintermaaneder fra Nov. til Maj ned til Senegal for at lave Jernbane, og jeg glæder mig meget til at kunne holde mig varm over hele Kroppen uden Anstrængelse og uden Kakkelovn. Foreløbig feder jeg mig her i Paris med ikke

synderlig meget at bestille og 200 frcs. om Maaneden. I Nov. faar jeg 400 frcs. til at kjøbe Mavebælter og et Gevær for, og naar jeg saa kommer ned til Senegal faar jeg 350 frcs. om Maaneden. Og Compagniet har sit eget »Kykken«, som leverer os Mad til bestemte Priser.

Nu er den slemme Tour altsaa overstaat og jeg er i bedre Humeur, end jeg længe har været.

Paris, le 7. Septbr. 1883.

Kære Moder!

Tak for Dine sidste Breve, som jeg fik iforgaars. Hvad Muligheden for at tage en Tour hjem til næste Aar angaar, saa er det jo tidsnok at tale om det til næste Sommer, men paa min gode Vilje skorter det ikke. Senegal er naturligvis ikke saa usund[1]), som man gjerne vil bilde Folk ind, de sidste Telegrammer fra Senegal melder, at Koloniens Tilstand i Sommer har været excellent. Og vi gaar paa en høj Sandslette tæt ved Kysten, hvor der altid er

[1]) Cfr. Brevet af 17. December 85, hvor der meddeles at i November 1885 dør der 18 af Compagniets Folk i Senegal.

Vind og ingen Sumpe mellem Dakar og St. Louis. Vi er Concessionairer og anlægger den for Staten, der sikkrer os for 99 Aar 1154 frcs. aarlig Nettooverskud af hver Kilometer og desuden giver Terrain og Træ til Svellér og Forskud. Imorgen er det 8 Dage siden jeg begyndte her, og jeg har det udmærket. Sikken Overgang fra Vierzon, hvor man behandlede mig som en ung Fusentast eller negligerede mig, hvor jeg om Natten laa længe vaagen og ærgrede mig, og hvor man aldrig fik nogensomhelst Paaskønnelse for 12—13 Timers Arbejde. Medens her kan man komme og gaa som man vil, arbejde ligesom man vil, Cheferne ere høflige og imødekommende, og jeg er paa lige Fod med Sous-Chefen, der giver mig det Arbejde, der ellers kun betroes ham.

Jeg laver for Tiden Ordrer og Lister over de Stykker, der ere fornødne for 6 voitures, 1 af 1ste og 2den Klasse, 2 af 3die Klasse uden Bremse, 1 med Bremse og 2 Godsvogne. Og da Stykkerne skal tages paa Tegningerne, maa der passes paa at Intet glemmes, da Leverandeurerne ellers ikke giver os det. (Vi lave nemlig ikke selv vore Vogne men kun Lokomotiverne.) Jeg kommer Kl. $8^1/_2$, gaar $12^1/_2$, kommer fra

Frokost $1^1/_2$ og gaar $5^1/_2$. Medens i Vierzon 7—11, 12—7. Og saa faar jeg mere i Gage her.

Paris, 21. Sepbre 83.

Kære Onkel!

Tak for Dit kære Brev, som er meget opmuntrende, medens jeg fra Henrik modtog et næsten forskrækket Brev. Og man kan dog virkelig sige sig selv, at naar den franske Amée kan holde ud i Haut-Senegal og i Tonkin hele Aaret rundt, naar endvidere den civile Administration i St. Louis tæller mange Medlemmer, der ikke have nødig at gaa derned og 35 af Fabrikkens Employes have gjort det et eller flere Aar før mig og Alle gaa derned igjen, saa er der megen Sandsynlighed for, at jeg ogsaa kan gøre det. Hvad Varmen angaar, saa er det jo ingen Sag at holde ud, naar man klæder sig paa derefter. Hvor skidt gaa vi ikke klædt derhjemme, bare fordi vi skal have Flipper og Slips og Benklæderne i de rette Folder og altid Støvler paa. Ingen tænker paa at ynke Fyrbødere ved Dampkjedler, der dog lide under ganske andre Temperaturforandringer, naar de blot vil have en lille Smule frisk Luft.

Jeg havde faaet Anvisning af en Dansk, der hedder M., paa et Par Fyre i St. Denis, som havde været i Senegal (M. er fra Kallundborg, lært hos Smed J. i Aarhus (min Ven H.s Compagnon), gik for 6 Aar siden til Tydskland, hvor han arbejdede hos Gruson (Pantsertaarne). Der fik han sig fuldstændige Tegninger af Revolverkanoner, som han medbragte til Frankrig, hvor han blev Tegner hos Hotchkis, der ogsaa laver Revolverkanoner. Her viste han dem Grusons Methode og kom derved samtidig saa meget ind i Hotchkis' egen Fabrikation, at han en Dag ved at gjøre sig mussig fik sin Stilling forandret fra Tegner til Ingenieur med 7000 frcs. aarlig. Desuden har han i Forening med en anden Dansk en Skruefabrik i La Villette). Disse to Fyre, af hvilke den ene er tydsk Schweizer, fortalte, da jeg igaar Aftes tog ud til dem, at at de havde været der i henholdsvis 24 og 25 Maaneder i Træk altsaa ogsaa i den slemme Aarstid. Men da de hørte, at jeg kun skulde derned i den gode Tid, erklærede de det for en rèn Promenade. De sagde det sædvanlige: Flonelsskjorte og hvide Benklæder og Kaske. Aldrig blotte Tindingerne og Nakken, og læg en vaad Klud ovenpaa Hovedet indeni Kasken,

naar det bliver for galt. Feberen kan De godt komme til at vente længe paa; jeg ventede paa den i 16 Maaneder, sagde den Ene, en tyk lystig Fyr med røde Kinder. Parasol og om Natten Mavebælte paa for at undgaa Kolik. Drik bare dygtig Rødvin, men helst ikke Andet. Bliver De lidt angrebet af Feberen, saa tag nogle Glas Rødvin, men ikke Kinin, gaa i Seng og sved. Naar efter 2—3 Timer Anfaldet er overstaaet, saa tag en ganske lille Smule. Hvis De følger Lægernes Raad, saa bliver De altfor mat selv af de mindste Anfald [1]). Kl. 6 gaar Solen ned og altsaa gaar den ogsaa op Kl. 6, fra 6—10 morer man sig i Caféen eller Cerklen med at spille Billard, Kort, drikke, spise og dressere sin Abe eller Papegøje. Post hver 14. Dag. Overfart paa 10 Dage fra Bordeaux, saa I vil akkurat til min Fødselsdag faa mine Nyheder.

A bord du »Kongo« 7. November 1883.

Kære Onkel!

Da jeg er i Færd med at naa la Corogne og gærne vil skrive til Moder fra Lissabon, faar

[1]) Den populære europæiske Opfattelse i Troperne, som vel navnlig skyldes Medicationens Uvirksomhed i de

Du Brev herfra. Vi gik i Forgaars d. 5te Kl. 6, da Ladningen var tilendebragt af Passagerer til Lissabon og over la Corogne til Nordamerika, fra Pouillac, hvorhen en lille Damper bragte os paa Siden af Kongo. Vi havde yndigt Vejr lige til Mundingen af Garonne, hvor Corduan er, altsaa til Kl. 10.5, spiste til Middag et stort Selskab sammen, Nonner og frères fra St. Louis samt alle mulige og umulige Nationer, tyske, engelske, franske, Afrikanere og Folk fra Brasilien og Buenos Ayres. Kl. 2 i Gaar Nat begyndte vi at vippe, og da jeg slet ikke kan taale at gynge men derimod aldrig brækker mig, maatte jeg nøjes med Symptomerne, kold Sved paa Panden og Følelsen af ingen Rygmarv at have. Jeg kunde aldeles ikke sove, de uvante Lyd forstyrrede mig helt, og da jeg véd noget Besked med Skibskedler, forstyrrede Tanken om ikke at have nok Vand paa Kedlen mig ogsaa. Fra Kl. 4 i Gaar Morges til Kl. 10 i Gaar Aftes var jeg paa Benene hele Tiden, men det var af

---

mere alvorlige Tilfælde og den efter gentagne Malariaanfald følgende Anæmi. Naar Berenger-Féraud (loc. cit. t. I. p. 125) anbefaler prophylakstiske Chinindoser og han ved et accès pernicieux (obs. XVI) administrerer 10 Gram Chinin i 36 Timer, synes hans Begreber om Chininvirkning noget afvigende fra Normen.

bare Uro over den spanske Sø, især fordi Skibet, der er en sand Perle, har en altfor svær Overbygning. Jøg har aldrig været ude i saadant et Vejr. Vi stejlede, vi havde Rælingerne i Vandet, ikke en Sjæl paa Dækket, Skruen for hver anden Bølge i Luften fuldstændig løbsk. Om at sætte Kurs efter Corogne var der slet ikke Tale. Vi stod udefter mod Norveststormen holdende Næsen mod den ene Byge efter den anden. Kl. 6 i Gaar Morges troede jeg vi var færdige og belavede mig endog paa at snitte et Redningsbælte løs, men jeg hørte i Morges af min Rejsekammerat, at de havde havt omtrent samme Vejr sidste Aar! Han hedder Kleindienst, er Elsasser og har gjort den sidste Campagne i Senegal, hvilket jeg er meget glad ved, han er flink og kun et Aar ældre end jeg. Vi har Pastoren fra St. Louis og en General med ombord; den første har været i St. Louis i 25 Aar og er meget trivelig at se paa, han har været hjemme og holde en lille Ferie. Den anden skal ned at inspicere en Jernbane mellem Bakel og sydpaa, som Staten laver, for at se om de vil blive ved selv, da den koster for meget, eller overgive den til privat Industri ɔ: til os.

Kleindienst, Balliste, Moreau og Duvigneaux ere alle 4 i høj Grad syge, hvilket jeg jo ikke er, da jeg ikke brækker mig og spiser med fortrinlig Appetit, i høj Grad misundt af de Andre. Iøvrigt var næsten alle syge, saa Du ser, at man godt kunde være lidt angst; fra Kl. 10 i Gaar M. til Kl. 8 S. lænsede vi for Stormen uden at gøre mere end 6 Knob i Timen, og Kongo er en Kraftdamper. Jeg røg af lutter Uhyggelighed i Gaar kun 1 Cigar og ingen Pibe. I Dag skinner Solen, og vi gaa ganske tæt udenfor Spaniens Kyst, der er stejl og klippefuld; vi haabe at naa Corogne i Aften.

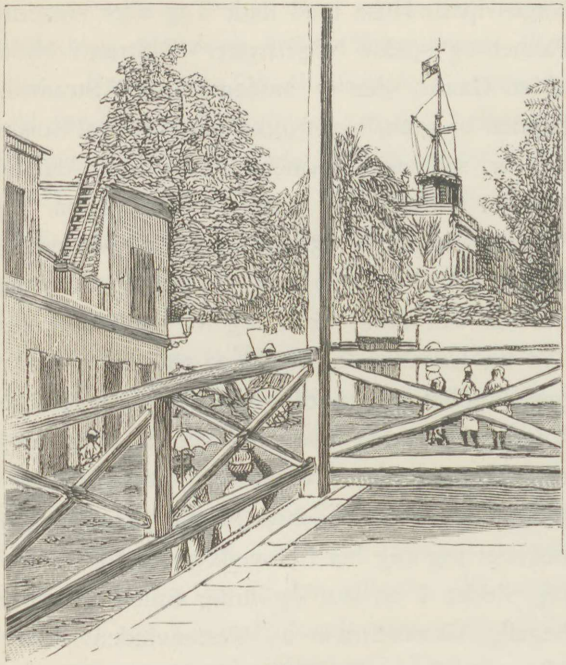

III.

St. Louis, Søndag d. 18. November 83.

Kære Moder!

Lykkelig og vel ankomne til St. Louis[1]) i Torsdags Morges og Alt vel. Hel ny By. En-

[1]) St. Louis (Ndar paa Ouolof) er omtalt første Gang i 1682, ligger paa 16° nordlig Bredde og er den største By fra den marokkanske Havn Rhat Sla til Free Town

etages hvide Huse med fladt Tag eller slet intet. Palmer og spidse Negerhytter af Straa i Midten af en Gaard, der er indhegnet med Straaværk. Himlen er graa, overtrukken med et mat Solskin, der er saameget desmere lumsk, som det slet ikke er varmt. Vi have 23°, i Skyggen, og i Vierzon havde vi 25—28° hele Juli Maaned. I Dakar gik jeg i Land i Onsdags. Som sagt det var slet ikke varmt, og vi har i den korte Tid fra Lissabon og hertil ɔ: paa knap 6 Dage gennemløbet 23 Grader og deri passeret Krebsens Vendekreds. Jeg har ondt ved at fatte, at jeg er i Troperne og ovenikøbet i et Land, der er berømt for sit brændende Klima, saa behageligt befinder jeg mig her i Hovedkvarteret i St. Louis. Jeg sidder i en stor og luftig Stue med en behagelig Gennemtræk af Vestenvinden ikke to Minutters Gang fra Havet. I Morges Kl. 9 gik jeg ud til det, der ruller paa den lange flade Strandbred ganske ligesom Vesterhavet, men med langt højere Brænding, derfra hen paa Torvet, hvor det vrimler af Kaftaner, Turbaner, Fezer, sorte Fjæs, Ben og Arme, Guld- og Sølv-Ringe

---

i Sierra Leona (c. 4000 Kilom.) Réelus Géographie universelle.

og Kæder, fede Negerunger, gule Kalebasser, Olienødder, Høns og hvide Kasquer og Parasoller. Foran ser Du Gouvernørens prægtige Villa sét fra vor Balcon paa 1ste Sal, beliggende i en prægtig Have, til Højre et almindeligt Hus med Trappe op til Taget, i Stuen Magasin ɔ: Boutik, ingen Vinduer, kun Døre. Mod Syd ligger en offentlig, nydelig Have, der i Torsdags Aftes lignede et lille Tivoli med den Forskel, at der var kouleurte Damer i Stedet for kouleurte Lamper. Marineartilleriets Musikkorps spillede ved Lygter, og det var behagelig varmt i Vejret. Hele Beaumonden baladerede sig i de skyggefulde Gange mellem lutter Drivhusplanter. Spahiernes skarlagenrøde Uniformer faisaient du bien dans le paysage, og da der spilledes »Barberen« med Solo paa Klarinet, kunde man godt tro, at man var i ovennævnte vesterbroske Etablissement. Vi gaa hver Aften i Cerclen for at høre usandfærdige Eventyr af gamle Marinecognakkere, gule som Citroner, der have deres Glæde af at forskrække Nyankomne med sorte Slanger, gul Feber, Krokodiller og Gud véd alt det. Vi, det vil sige min Kammerat Kleindienst, Elsasser, som er Konducteur ved Kompagniet og allerede har gjort en Campagne i Senegal forrige Aar og

er bleven hernede under hele den slemme Aarstid, for at skaffe sig en Stilling i Huset; — vi kjende naturligvis Forholdene der, hvor vi gaa hen, bedre end disse Officerssnuder; over Roberts Seng hænger en prægtig tyk Python paa over 2 Meter, som han dræbte i forrige Uge. Den gjorde ikke engang Mine til at forsvare sig, det dumme Bæst. Kleindienst er meget elskværdig; vi komme ligefra at gøre vore Provisioner, der ere uhyre men ikke strække sig til videre end 10 Dage. Les voila:

5 Kilo Kartofler.	6 Daaser Sardiner.	1 Bouteille de peperminthe.
5 store Brød.	6 » Thon	1 » Cognac.
500 Gr. Peber.	1 » Homard	2 Gros saucisson.
1 Kg. Salt.	1 » Choux	1 Fromage de Gruyére
1 Kg. Sæbe.	4 » Confitures.	3 Paquets de bougies.
2 Kg. Ris.	4 Paquets Julienne.	2 » d'alumettes.
1 Spil Kort.	24 Bouteilles de vin rouge.	

Føj nu hertil 2 Telte (et Spise- og et Sove-), 2 Kufferter, 2 Senge, 4 Vadsække, Instrumenter, Skydevaaben, 1 Rejseapothek, 1 Bord, 2 Tabouretter, saa sér Du, at vor Bagage ikke er ganske lille, og da man i Cayor[1]) skyder Bekkasiner eller lignende, kort sagt støder Vildt op for hver

[1]) Landstrækningen mellem St. Louis og Gorée et territoire protegé med en nominel Fyrste.

Fod, og desuden overalt finder Høns og Æg, skal vi nok lade være at dø af Sult i de første 10 Dage. I Morgen stikker vi af ved Daggry over til Sor[1]), hvor Banegaarden ligger, gaar med Trainet til M'Pal og belaver os paa i 4 Maaneder kun at have Forbindelse med St. Louis pr. courrier hver Uge. Vi arbejde mellem Forterne M'Pal og Louga, saa vi er godt beskyttede af Militær, og man siger desuden, at Negerne er meget skikkelige i Aar. Desuden véd Du maaske, at jeg løber godt, jeg har virkelig min Skal for kær til at jeg skulde foretrække at staa og agere Helt med en Pjalt Revolver i Haanden. Naa, men der er nu ikke Spor af Fare, jeg har bare taget Vane efter Løgnhalsen nede i Cerclen. I Dakar var det meget grinagtigt at sé Negerne komme ud til Dampskibet i deres Piroguer og dykke efter Sousstykker, som man smed ud. De svømme som rene Fiske, og man saa dem i det klare Vand slaas og sparkes om Piècen mindst 2 Meter under Vand. Jeg havde Feber, da jeg gik i Land, fordi jeg Aftenen i Forvejen havde drukket »brorskål« med en svensk Bergingeniør

---

[1]) Ile de Sor er adskilt fra St. Louis ved le grand bras af Floden Senegal.

Carlsson, der gik til Montevideo, men Feberen fortog sig om Aftenen, og jeg tog mig denne Advarsel til Indtægt og har siden ingen Men havt.

Entre M'Pal & N'Gaye [1]), 22. Nov. 83.

Kære Onkel!

Jeg skriver til Dig siddende paa en Sæk med Ris. Solen er gaaet ned for 2 Timer siden og med stort Besvær har jeg baxet mit Lys hen i det andet Telt, Soveteltet, for at finde Papir, Pen og Blæk i Kufferten, der staar paa Pæle for ikke at blive spist af Termiterne. Sundhedstilstanden fortræffelig, altsaa efter 8 Dages Ophold. Ikke Spor af Feber uagtet Østenvinden har blæst siden i Mandags, da vi tog ud paa Terrainet og par consequence Halsen umaadelig tør. Naar jeg kommer hjem til næste Aar, skal jeg fortælle Dig hvor meget vi drikke efter 3 Timers Arbejde. Vinden er temmelig stærk, men tør som en gammel Pebernød fra sidste Jul. Ordinairement afløses den henad Aften af en

[1]) En Del af disse Stednavne er ikke stavet ganske correct. Ifølge Kortet over Senegal af Bois staves N'Gage som N'Gaye, Kair Paté Çinna som K. Paloctnna (K = keur betyder Hus paa ouolof, N'diarey-Boul = Yarey.

frisk Havbrise, men saa heldige have vi ikke været endnu. Teltene ere firkantede og fuld-

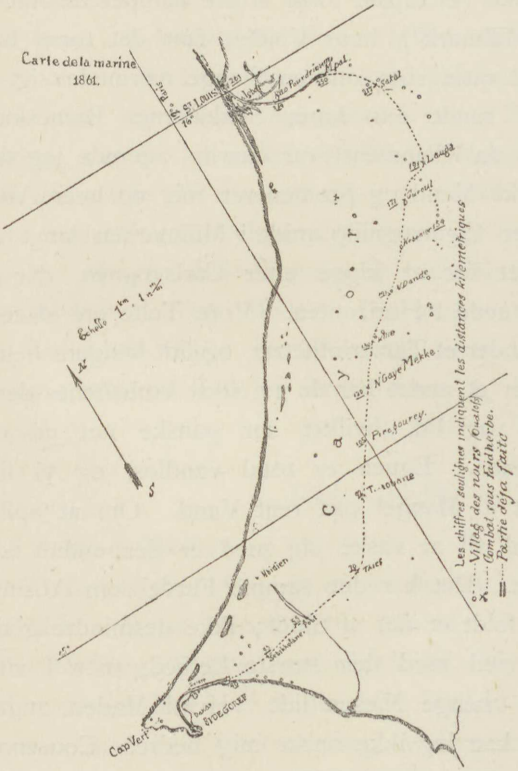

stændig lukkede. Et 4-kantet Kors i Midten bærer de fire Hjørner, og ved at skuffe Jord op om de 4 nedhængende Flige garanterer man sig

mod Slanger, af hvilke jeg kun har set én ganske lille endnu. De første to Aftener var jeg ikke ganske vel tilpas, fordi vi ere kamperede midt i en Millmark[1]), hvor Vinden faar det tørre Løv til at rasle som om en Slange nærmede sig og man rundt om hører Shakalernes Barneskrig. Men da Kleindienst var daarlig, agerede jeg den stærke Mand og promenerer mig nu hver Aften under Cigarrøgning midt i Millmarken langt fra Teltet for at kigge efter Carlsvognen, der er lavt nede i Horizonten. Vore Telte ere slaaede op under et Tamarinthetræ, og lidt længere henne under et andet har de 12 Sorte embauchés deres Telt og Ild, hvilket ser ganske net ud om Aftenen. Egnen er total vandløs, og vi lide mest af Mangel paa rent Vand. Om at spilde Vand til at vaske sig med er der endnu ikke Tale. Det har den samme Farve som Absinth, saa fuldt er det af Skidt; ikke desmindre glider det ned med den største Lethed, men I vilde nok vrænge Næsen lidt. Hvad Maden angaar saa kan jeg ikke ønske mig bedre. Conserves, hver Dag $^1/_2$ stegt Høne, en Omelette og Kartofler, Salat, Brød, Ost, Syltetøj, Vin, Ris, Kaffe,

[1]) Durrha, Negerhirse (Sorghum vulgare).

en Gang imellem Mælk, voila nôtre nourriture. Vi have ikke skudt andet end 2 Duer, men $^1/_2$ Mil herfra har vi fuldt op. Arbejdet skrider godt frem, og Lægen fra Fortet M'Pal, der vil ud at sé til os i Dag efter at have hilst paa os i Gaar, faar sig en god Spadseretur paa 3 Fjerdingvej, saaledes er vi kilede afsted. Nydelige smaa Sangfugle er der nok af, og om Aftenen hører man et evigt Tylren af Cikader og Græshopper. Min Revolver ligger rolig i min Kuffert, saa Du kan berolige Moder. Jeg tænker nok, jeg skal klare mig. Her er varmt, men ikke saa overvældende som jeg havde troet.

Sakal, d. 5te Dec. 83.

Kære Moder!

Vi have flyttet i Dag og fundet den dejligste Lejrplads under et Tamarintetræ paa en Høj og for første Gang i 15 Dage ypperligt Vand. Østenvinden stryger hen over Højen hele Dagen, den er tør og hed men sund og langt at foretrække for stillestaaende Luft. Sundhedstilstanden udmærket, 9—10 Timers uforstyrret Søvn i Døgnet, glubende Appetit og Tørst og en fortræffelig Aabning; ingen Feber, Hovedpine, Øjen- eller

Leversmerter. Vi har nu været i Marken siden den 19. November altsaa fulde 15 Dage ca. 5 1/2 dansk Mil fra St. Louis. Rundt i vore to Telte spanke 5 Høns og 1 Hane. Køkkenet braser klods op ad os med Omeletter, Perlehøns, Turtelduer tilbørligt præparerede med brun Sauce, Tomater eller Pickles. Kartoffel-, Bønne-, Ærtesalat og en Biscuit med Ferskensyltetøj paa i Forbindelse med Thunfisk eller Sardiner eller Hummer til at begynde med udgjør vore simple Fornødenheder til Maaltiderne. Jeg regner naturligvis hverken Rødvin, Liqueurer, Kaffe, Sødmælk, Limonade eller Eau de St. Galmier med. Vore Senge ere lange nok, Kokken er ligesaa dygtig som Tolken og Arbejdet gaar flinkt fra Haanden. Ingen Insecter genere os om Natten, da vi har det endogsaa meget køligt. Af Slanger har vi dræbt en meget stor og tyk Trigonocephal, den var meget skikkelig, søgte at undslippe, men den gik ikke. Stundom ser vi en do., men det er alt. Forleden Aften for Kleindienst og jeg paa Hjemvejen ganske vild og flakkede om i Mørket 1 1/2 Time, indtil vi endelig hørte Allarmhornet fra Lejren i en ganske uventet Retning. Det var behageligt, da det var overstaaet. Men Du ser, det er de eneste Eventyr

i 15 Dage, og det er mig selv, der har været Skyld i dem. Landet selv ligner Dyrehaven i den svedne Aarstid, intet vildt Præg. Tamarinthetræerne have tykke, knudrede Grene ligesom vore Egetræer. Dyrebestanden er ganske grinagtig især paa Grund af sin Tamhed. Negre, Maurer, Kameler, Æsler, indiske hvide Okser, Duer, smukke blaa Skader, Pharaohøns, Perlehøns og en Vryl af blaa, gule, røde, grønne Sangfugle og grønne Papegøjer er hvad jeg hidtil har set. Ja, det er sandt, Fuglen[1]) »la veuve« er ogsaa komisk. Du ser en lang sort Fjer komme flyvende med en lille bitte Klump paa; Klumpen er Fuglen og Fjeren er Halen, men Flugten er Pokkers smuk. Desuden er der Ørne, Gribbe, Firben som holder Bal hver Nat ovenpaa Teltet, sorte smaa Slanger, Kamæleoner og Hvepser. Alt det har jeg kun set ligesom vore Nattemusikanter Hyæner og Shakaler, de fejge Asner. Vejret er godt som i Juli Maaned, Pokkers tørt, men nu er vi allerede vant til 30°, render og galopperer uden Parasol, kun med Kasque og sorte Briller, ganske som paa Odderbanen. De Sorte ere skikkelige Børn og grulig

[1]) Vidua (Emberiza) paradisea findes ikke sjældent i Volierer.

bange for os. De vovede forleden Aften at sende en Deputation for at bede os om ikke at sparke saa haardt, hvilket af erfarne Folk her i Compagniet, saasom Mr. Robert, regnes for absolut nødvendigt. Vi lovede at tage det under Overvejelse, naar vi saa, at de arbejdede bedre uden det, og siden den Tid gaar det ogsaa flinkt fra Haanden; en Gang imellem giver man dem en Haandfuld Tobak, og saa er jo Fanden løs af Glæde.

Sakal, d. 13. Dec. 1883.

Kære Onkel!

Hjemkomne fra Morgenarbejdet o: til Kl. 10 med stemmende Resultater for Nivellementet af de sidste 3 Kilometre opdager jeg, at det er min Fødselsdag og da det altid kniber at faa Koureren færdig, der afgaar herfra d. 22. for at

være til d. 26. i Dakar, begynder jeg at pille lidt ved mine Breve. Med Undtagelse af en lille Paamindelse om ikke at røge for voldsomt, som jeg fik d. 8., har jeg det Gudskelov vedvarende godt. Ovenfor vil Du sé et Snit lodret paa Linien ved Piquet Nr. 217,4, hvilket vil sige, at vi er 217 Kilometer + 400 m fra Dakar, altsaa 262—217,4 = 44 km, 6 fra St. Louis. Og da vi ikke skal længere end til Piquet Nr. 181 ɔ: lidt forbi Louga i denne Campagne og begyndte ved 229 samt have færdigt til 215, sér Du, at vi i Midten af Marts kan trække os tilbage mod St. Louis. Vi bliver da satte til et eller andet Arbejde, hvilket maa Gud vide, men det bliver praktisk. Til Venstre et Tamarinthetræ, Kokken med sit Køkken og rare Høns, der er meget flinke til at lægge Æg, men meget næsvise. De begyndte med at lægge dem i mine store Plydsesmorgensko. Derefter sér Du en Singh, en Slags Naaletræ. I Midten af Dalen gaar Linien og der er ligesaa højt paa den anden Side. Vort Liv er noget ensformigt, thi det er jo stadig trættende, og vi tæller Dagene til Kourerens Ankomst med den største Begærlighed. Temperaturen er ikke høj, men man bestiller jo, naar man er i Marken, ikke andet

end at transpirere. Hvor meget Du sér af os mellem 11 og 2, kan Du sé paa hosføjede Billede.

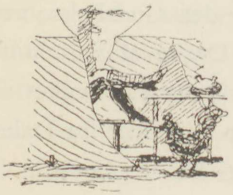

Kl. 2 gaar vi ud igen og bliver ved til Kl. 5. 20 Minutter over 5 er det mørkt o: saa kommer Maanen og de dejlige Stjerner. Paa Bordet mellem Spise- og Soveteltet dækkes da til Middag, Kasquerne aftages nu, da den lumske Sol er gaat ned, som oftest i den dejligste Aftenrøde. Et lille Glas Pebermynthe eller Absinth, ca. 1/4 af hvad man tager i Frankrig og saa kommer Køligheden. Vandet er her i Sakal mageløst rent og koldt, og Du kan tænke Dig Overgangen fra N'Gaye med dens snavsede Muddervand. Midlet til at holde Vandet fuldstændig friskt og koldt selv i den mest stegende Hede er en »gargoulette«, som Du sér paa Bordet, en porøs Lerpotte med 2 Tude, akkurat saa porøs at Luften kan gaa igennem, men ikke Vandet. Man væder den udvendig, og Fordampningen afkøler Gargouletten og dens Indhold. Vi spiser hver Dag Kylling og hver Dag Suppe og, o Under, jeg er kommen til at holde af Suppe. Til Frokost i Reglen en Omelette og

Salat. I Gaar havde vi for 5 frcs. Lammesteg (Gigot), og Du kan tro, det smagte til en Forandring. Det forstaar sig, den varer ogsaa i Dag, men vi havde købt et helt Faar i Forening med Folkene og maatte vise os gentile. Folkene ere uhyre nøjsomme og religieuse[1]), de spiser ikke andet end cous-cous, der her er en Ret, der laves af Vand, Millkorn og Tykmælk, lidt Sukker og Kød, men meget lidt, saa at det var noget for dem at faa $^3/_4$ af et Faar og Skindet. (Her i Sakal er der en Hjord paa 60 Okser ɔ: Gnu-Okser). Som sagt de er meget nøjsomme, og to Gange om Dagen falde de om med Ansigtet vendt mod Øst, berøre Jorden med Næse og Pande, rejse sig, falde paa Knæ, rokke frem og tilbage og mumle og gnide sig til Slutning rigtig godt ind med en Haandfuld Sand i Ansigtet. Naar de saa tilmed har været i nærmere Berøring med de 2 Potter Oliefarve rød og hvid, som vi bruge til vore Pæle, kunne de undertiden se lækkre ud. De ere alle Toucouleurs ɔ: fra Haut-Senegal; Befolkningen

[1]) Størsteparten af Ouolofferne er Muhamedanere, men omkring Stationerne er der nogle der reclamere Navn af Christne. Ouolofferne fejre saavel muhamedanske som christne Festdage med lige Enthousiasme. Reclus l. c.

her er derimod en Blanding af Ouoloffer, der er sorte og grimme, og Pøhler eller Poulars[1]), Afrikas ældste Indbyggere, der ere smukke chokoladebrune, sorthaarede, velskabte med regelmæssige Træk. De eneste af vore Folk, der ikke ere Muhamedanere hvad Vinen angaar, er Kameldriveren og, hvad vi til vor store Forbauselse opdagede forleden, vor udmærkede Kok. De havde stjaalet $^1/_2$ Flaske Rødvin, der var bleven tilovers fra Frokosten, og det var nok til at beruse dem begge to. De bleve underkastede en amende paa 1 frcs. hver, det eneste Middel til at bibringe dem Moral. Kameldriveren er den latterligste Kegle af Verden. Negerne have gennemgaaende ikke meget af Lægge, men han har aldeles ingen. Han ligner en yngre Nisse og siger aldrig andet end ksi, ksi, som naar man vil have Heste til at løbe. Han er Toucouleur, og Du kan tage hans Ansigt som en Type, men det er mere bedrøvet og enfoldigt, end det sér ud

[1]) Foula er Radicalet for denne vidt udbredte Stamme, der synes at være indvandret Øst fra, deres Sprog adskiller sig fra andre Sprog ved at have to Køn, ikke for Han- og Hunkøn, men for menneskeligt og ikke menneskeligt. Réclus.

her paa Billedet. — Slanger sé vi ingen af mere, saa det begynder at kede mig. Derimod have vi en Mængde dejlige Ørne og Gribbe, der ere meget nærgaaende, og vi maa tidt sidde med Bøssen paa Knæerne for at gardere vort Fjerkræ; men vi ville nødigt skyde, da vore Patroner koste 3 Sous Stykket, og det er for meget for en Rovfugl, som vi ikke kunne udstoppe. Jeg savner Lecture lidt, da jeg nu snart har læst Rabelais, hvilken Bog behager mig meget paa Grund af dens holbergske Plumphed. Dersom man ikke havde Lov til at bygge Luftcasteller og lægge Planer og lægge dem om igen, vilde man næppe kunne holde det saa godt ud, afskaarne som vi ere fra alt Selskab og umaadelig ingen Komfort som man er vant til, saasom en god Seng, frisk Vand, rene Lagener, ikke at behøve at se efter under Sengen og 4 Mure omkring sig om Natten. Jeg har det stadigt godt, kun faar jeg af og til en stærk Puls, (der lægger sig paa et Par Timers Tid), naar jeg har spist for voldsomt, drukket

for meget koldt paa én Gang eller overanstrængt mig. Naar Sengklæderne er eftersete og befriede for Burrer og Støv, foruroliges man sjældent mere, thi der er ikke en eneste Loppe i hele Senegal. De Sorte ere fulde af Utøj, men disse angribe ikke de Hvide, der formodentlig ere dem for rene. Arbejdet gaar rask, skønt vi netop for Tiden ere standsede, fordi vi ikke kan finde repèrerne, det vil sige nogle Mærker, hvorefter vi rette vor Linie. Man har nemlig for 3 Aar siden med et Tacheometer taget Kort op i omtrent lige Linie mellem alle de Punkter, der skal berøres af Jernbanen. Derefter har man i Paris paa disse Kort og efter disse aldeles ikke nøjagtige Maal indlagt Linien, som vi nu lave i Marken og som ingen Moders Sjæl hidtil har set paa Stedet selv. Vi lægger den da ved at gaa paa Jagt efter den gamle Kilometerlinie, hvilken man har mærket med Maling og Indhak paa Træer for hver Fjerdingvej. Hidtil har vi været heldige, højst en 2—3 Timers Søgning, men i Gaar og i Morges hele Tiden uden at kunne finde noget Spor. Og det er saamænd rimeligt, thi der har været Skovbrande og det er groet op derom eller Termiterne har bedækket Træet med Jord. Du vilde ofte kunne se os

knælende med Loup foran et gammelt Ar i et Træ for at lede efter bare en lille bitte Smule rød Maling. Denne Tacheometermaaling gaar kun til Louga, sidste Aar bankede nemlig Franskmændene Kongen af Cayor, der havde skudt 2 Skildvagter for en Recognosceringspatrouille og afsatte ham. Gouvernementet skrev derfor til vort Hus og forbød Arbejdernes Fortsættelse paa hin Side Louga. Den 31te forrige Maaned kom 2 indfødte Krigere til vort Telt og sagde fra Kommandanten i Louga, der havde givet dem Brev med til Sectionen i St. Louis, at Arbejderne rolig kunde fortsættes. De fik hver en Cigar og var straalende, maaske ikke mindst fordi de ikke skulde slaas. Og glad blev Kleindienst, der hele Vejen ikke har kunnet sove om Natten, siden han hørte Tale om denne Krig. Han er skam modig nok om Dagen og naar der er noget han kan se, men om Natten er han gyselig nervøs og ligger og tænker paa Skorpioner etc. Jeg griner ad ham, da jeg ikke paa nogen Maade kan gøre mig alle de Bekymringer forud; og de Sorte her ere nogle grulige Pattebørn, naar man giver sig lidt af med dem.

Sakal + 4 Kilom. mod Syd, 22. Dec. 1883.

Kære Moder!

Til venstre et Tamarinthetræ, 2 cases, en Moder med sin Unge, som hun ordinairement bærer siddende overskrævs paa sit naturlige Sæde fortøjet ved et Schawl, der gaar rundt om dem begge og klistrer Ungens Kinder tæt ind til Moderens Ryg. Der sidder Ungen meget vel fornøjet med et Par Fluer i hver Øjenkrog, men det er jo en Vane, og med begge Fødderne strittende fremefter ganske som paa en Gyngehest. Og denne Hest gynger ogsaa, kan Du tro, da den i Reglen er meget velnæret. Derefter kommer en Euphorbia, et blækspruttelignende Træ med tykke fede Grene og ganske glat Bark. Ved det mindste Snit eller Naalestik løber den hvide Mælk ud i Strømme. Jeg ved ikke, hvad

man kan bruge den til[1]), og vore Folk ved det heller ikke. Træet er saa blødt og mørt, saa man kan sparke en tyk Gren over med sin Støvle. Derpaa sér Du en Millmark og mig i Færd med at maale med mit Staalbaand. Endelig til Højre en Baobab, hvis Blade ere faldne af, men hvis Frugter endnu hænge som Tene i lange Stilke. I Dag begynde vi allerede at lægge Planer om at flytte, saa Du kan paa Kortet sé, at vi arbejde rask, og man siger, at vi henimod Louga vil faa Palmer at sé ligesom i St. Louis. Den 19. var en Mærkedag; da vi om Aftenen ved Solnedgang sad udenfor Teltet og drak vor Absinth, brøler Kleindienst pludselig: »Voila le père Thomas« og det hele Phænomen, der viste sig, var en

[1]) Euphorbiaceernes Mælkesaft er af overordentlig mangesidig Anvendelse dels til teknisk Brug (Gummi etc.) dels til medicinsk Brug, sé Warmings Haandbog i den syst. Botanik, p. 268.

lille, tyk, trivelig Kavaler, der kom ridende paa en lille Berberhest og efterfulgtes af en stor Chameau. Det er en meget gemytlig Herre, som er vor nærmeste Foresatte, tjener 12000 fast om Aaret, har 3 Maaneders Ferie aarlig, og den Hest, han rider paa, tilhører Compagniet og koster kun 2000 fr. Han keder sig lidt i St. Louis og tager derfor ud for at spise og sove hos os og meddele os, at han er meget tilfreds med vort Arbejde. Dette indbringer ham 10 frs. Deplacement pr. Dag, men det er jo ogsaa værd at tage med. Men hvorfor det var en Mærkedag eller rettere en Mærkenat, det var fordi Thermometret den Nat gik ned i 12° C., det blæste en forrygende Storm og vi fik 2 Byger. Det havde jeg rigtignok ikke troet at skulle opleve i Senegal. Det er rart, at vi i Stedet for vore to smaa Telte har faat et stort i Form af Bonnet de police. Her kan man i det mindste uden at genere hinanden, trække frisk Luft. Der er en Dør paa Midten, som ved Hjælp af 2 Barduner og Stænger kan smækkes op og om Dagen gøres til en hyggelig Veranda. Forresten skal jeg ikke undlade at give Senegal den Ære, at Mage til Land til at lave Tykmælk i, skal man saamænd lede længe efter. Vi sætter Sødmælk

hen i en Vandkande ɔ: vort Vaskestel. Kl. 12 og Kl. 5 faar vi os en dejlig Tykmælk med et Stykke hvidt Sukker i Munden, thi Puddersukker kender de Fæhoveder jo slet ikke.

Hip Hurrah, kære Moder! I det yderste Øjeblik fik jeg Eders Breve, jeg har gaat fra den 16. ds. uden Brev, hvilken Dag Kleindienst fik sine. De har ligget i Dakar, da man ikke rigtig vidste, hvor jeg var. Naa, hvad jeg vilde have sagt, foruden Tykmælken faa vi 2 rigtig danske nationale Retter hernede, nemlig Kartofler med Løgsauce og Risengrød, og uagtet jeg til daglig spiser som en Tærsker, er jeg endnu mere forslugen, naar der er dejlig hvid Risengrød paa Bordet, som gøres endnu appetitligere ved Hjælp af vore Conserves: syltede Kirsebær.

Meget kære Onkel!
Tiattoudo kahurado!

Gud give tusind store Kalebasser fulde af Couscou.
Allah toutoudé oudjiounéré korémaudé ks couscous.

Sende Dig meget Kvæg og hundrede Klædninger.
Nouldé kohévi naggué e temédéri boubou.

Beskytte Dig Himlen mod Slanger.
Oualoudé açaman outé badioleyldi.

Paté Cinna, Piquet 208, d. 6. Januar 1884.

Det var nu Toucouleur. Nu skal jeg straks snakke Dansk, men Du maa først høre Conversationen ovenfor. Personerne i dette Intériør eller Intériør à l'Exterieur ere:

1. Min Ven Mahmud og hans Kamel.
2. Kleindienst med Bøssen til Højre.
3. Myself til Venstre med min gode Tjørnekæp og Kikkert. Skæg à la Vildmand.

4. Kokken i Baggrunden sjæleglad over at Mahmud skal til St. Louis for at hente Provisioner og Tobak en feuilles til ham og Absinth til os, hvoraf han sifflerer troligt, naar han kan komme til. Ikke at tale om det hvide Sukker og Kaffen, som vi maa lukke inde i vore Kufferter. Han hedder Amadou.

5. Allioun, Tolken, kommer til Højre for at bede os skaffe ham noget Krudt, Hagel og 2 Pd. mørkt Puddersukker til hans cous-cous.

K. Tu vas apporter le sac de courrier au bureau, si tu le perds je vais te flanquer 4 ou 5 coups de pied dans le bec, tu vas voir ça.

S. Et tu vas remettre à la poste ce paquet de felicitations pour que ça part avec le courrier prochain. Hein, as tu saisi petit salope.

M. Ksi, ksi.

K. Et ne t'amuse pa à rester trop langtemps avec tes amis à Rao. Si tu n'es pas de retour dans 4 jours, je te fonds à l'amende.

Al. Et pardon mais estceque vous avez demandé 20 m. de corde pour chercher de l'eau.

K. Oui, ça va arriver après-demain.

S. Et puis tu vas faire tes provisions chiquement chez Portes et pas comme la dernierè fois, quand il n'y avait pas de pommes de terre avec. Sans ça tu vas être rechauffé quelque part, tu sais.

K. Eh bien, tu peux partir.

M. Ksi (Il part).

S. Et vous autres fainéants en rrroute! (Tout le monde part.)

Patté Cinna, le 6. April 1884

Kære Moder!

Siden 1. Januar, paa hvilken Dag vi arbejdede rask og i koldt Vejr og om Aftenen blev belønnede med at modtage 5 tykke Breve, har vor Husstand forøget sig til 2 Hvide, 3 Kameler, 1 Æsel, 3 Kyllinger, 3 Haner og 7 Høns. Den sidste Ladning Høns, vi købte, blev om Aftenen lagt ind i Teltet, hvor vi maa have dem for Schakalernes Skyld, og alt gik godt til om Morgenen, da den nyankomne Hane begyndte at gale. De to gamle, som slaas hele Tiden undtagen om Natten, bleve da fuldstændig tossede og galede sig frem i Mørket (Kl. var 3

om Morgenen), til de naaede den ny, vi hørte et gyseligt Spektakkel, og da vi fik tændt Lys, opdagede vi dem alle 3 i et livligt Haandgemæng mellem hverandre, væltende alle Flasker og hvad de ellers kunde magte. Vi fik da den lyse Ide at tage de tomme Kasser, der tjener os til Stole, og satte dem over Hanerne ligesom Lyseslukkere, hvorefter der blev Fred. Vi slagte dem endnu ikke for at sé hvad der gør Æg og for at fede, da her er nok at snadske i. — I Torsdags havde vi en gammel Hyrde i Besøg, som jeg havde givet noget Tobak og som til Gengæld bragte os Sødmælk, og Du kan tro, vi havde vore Løjer med ham. Vi viste ham alle vore Herligheder. Først viste Kleindienst ham sit Uhr, der har et Glas over Mekanismen, saa at han kunde se de smaa Hjul, hvilket bragte ham til at sidde og klukke en Halvtimestid og rende rundt med Fingeren paa Glasset efter Hjulene. Vi forklarede ham pantomimisk (ved at gaa hen og lægge os paa Sengen), at naar Viseren pegede paa 6, var det Sovetid, og paa 12 stod Solen højest paa Himlen. Derpaa fik han Revolveren at se, hvilket bragte ham til i et Væk at sige »kjæk« og »uhue« og holde sig for Næsen, men vi kunde ikke opdage, hvad

det betød. Over Baandmaalet blev han i høj Grad henrykt, klappede i Hænderne som et Barn, og da han fik Lov til selv at rulle det op og ind, arbejdede han med det skoggerleende et stivt Kvartér. (Han er 60 Aar, Oldefader og skulde skamme sig). Derefter tog Sagen en alvorligere Vending, idet Vækkeuhret fik ham til at bene afsted ud af Teltet, (og det gør nu ogsaa et henrivende Spektakel paa en Tintallerken). Da vi langt om længe havde beroliget ham, saaledes at vi fik ham til at lugte til Ammoniak-flasken, hvilket han naturligvis som alle Begyndere gjorde altfor voldsomt, stak han af og forsvandt. Man da han havde faaet 1 fr. 50 for sin Mælk, tror jeg ikke, at han taler ondt om os, men han vil nok i længere Tid leve som første Mand i sin Landsby efter sit Besøg hos Feringhierne.

Kair Patté Cinna Piquet 208 d. 23. Marts 1884.

Kære Moder!

Jeg har morderlig travlt og derfor maa det gaa i Galop. Ovenstaaende lille Skizze giver Dig et Billede af Soussectionen i Kair Patté, ved hvilken jeg er attacheret, bestaaende af Mr. Poitel, Condukteur, mig, Caminade, der er Surveillant, Luigi, en Piemonteser, der er Oppasser hos os, 3 Heste, 5 Æsler, 12 Kameler, 12 Kameldrivere, 200 italienske og franske Arbejdere og det dobbelte Antal Sorte. Arbejderne er fordelte i 8 Equiper, der bo i Teltlejre paa forskellige Steder af Linien for at være nær ved de Strækninger, de har i Entreprise. Vi selv er magnifikt logerede i Blokhuse med Ruder, Døre, Hængsler og Vinduer, i en Indhegning paa 120

Fod i Kvadrat, under en stor Kadd [1]), der næsten ganske dækker os. Man har det bedre end i St. Louis, og jeg er glad ved Forandringen. Har det ganske godt, og Tanken om, at over Halvdelen af Tiden er gaaet, fryder mig selvfølgelig meget, og det er da den bedste Halvdel vi har tilbage hvad Velbefindendet angaar. Arbejdet paa Linien gaar langt raskere for sig end man havde ventet, og alle ere fornøjede med os. Om 14 Dage have vi Locomotivet udenfor vore Vinduer, hvilket er en sand Svir, da man saa kan svippe lige til St. Louis. Foruden Caminade har Poitel en anden Surveillant, der hedder Ferrigia, en Malteser, der har sin Kone med og bor 1 Mil fra os i et Telt. Surveillanterne gaar hver Dag til Hest ud paa Linien. hver sin Halvdel og noterer de fraværende Arbejderes Numre. De ledsage og fordele endvidere Levnetsmidlerne, hvoraf der sendes hveranden Dag med Toget til M'Pal, fra St. Louis med Maskinen til Sakal og pr. Kamel videre. Poitel og jeg forbliver derimod i Reglen hjemme, undtagen en Ugestid hver Maaned, da vi maaler de udførte Arbejder op samt giver Anvisning

[1]) Formentlig en Baobab (Adansonia gigantea).

paa nye. Efter Opmaalingen tegnes det op, udregnes i Metercuber og derefter bestemmes saa Betalingen for hver Equipe i sin Helhed og for hver enkelt Arbejder. Alt, hvad der kan, gives i Entreprise, men da Arbejderne forregne sig, og da Kompagniet garanterer 6 fr. 20 i Dagløn, giver det Anledning til en Masse Regning for hver enkelt Arbejder. Dertil kommer, at der hver Uge gives Rapport til Dakar, Hovedkontoret, om Arbejdet i denne Uge, saa at Chefen altid ved, om det gaar raskt nok. Saa de maanedlige Karakterer i Talværdi som gives Arbejderne der hver har sin Karaktérbog for at bestemme deres Andel i Præmien. Endvidere Beretning om Temperaturen, der observeres 2 Gange daglig af Bibi (hvilket paa Fransk vil sige: mig selv[1]), Kopiering af Alting og saa Tjenestekorrespondancen og den personlige. Kunde man saa endda gøre det uforstyrret, men snart kommer der en Arbejder med Bestilling paa Levnetsmidler, snart en Reclamation for sidste Maaneds Betaling, saa en Fod, der skal forbindes, saa en Kamel, der skal afsendes, saa en Fordeling af Trillebøre og

[1]) Maupassant: le champs d'oliviers: bibi n'est pas ordinaire.

Spader eller en Vandforsyning til en langt bortfjernet Equipe, saa en Syg, der vil have Chinin, saa en Brønd, hvis Dybde jeg skal maale, angive hvor den næste skal bores, Dybden af en Tranchée, der skal afsættes paa Stedet selv, Frokost, hvis Menu jeg skal bestemme, Æbleskiver med Artiskokker i som jeg selv maa lave, da Thomas (ch. de service) kommer i Dag o. s. v. Fordeling af Breve mellem Arbejderne, skrevne med de rædsomste Kløer og ufindelige, Modtagelse af Penge i Depot, Uddeling af Ris og Penge til de Sorte, Rensning af Vandfiltre, som de Fæhoveder ikke kan begribe Indretningen af etc. Naa, det gaar livligt nok og vær derfor aldrig bekymret, om Du kommer til at vente med at faa ordentlig Besked, til jeg kommer hjem.

Kair Patté Cinna, 6. April 84.

Kære Moder!

Det er glubende varmt, og det er kun Begyndelsen, men da vi har uhyre meget at bestille, glemmer man at blive syg. Feber er der intet af her paa Egnen, der i det Hele er saa sund, som man kan ønske sig den. Jeg haaber derfor, at jeg om knap 3 Maaneders Tid kan

telegrafere fra Bordeaux, at jeg atter har sat mine nydelige smaa Fødder paa min Fødeverdensdels Grund. Det er rimeligt, at man vil holde mig tilbage i Paris en Maanedstid, fordi der altid er en Del Kontorarbejde at fuldende, som man naturligvis foretrækker at opsætte til i Paris, naar det kan lade sig gøre. Dagene gaar rask med de idelige Nyheder fra vore 10 Hold Arbejdere, fra vore 2 Surveillanter, fra St. Louis nye Ordrer og Vrøvleri, Coureren fra Europa, Udveksling af Kød og Salat fra Fort Louga med Aviser, Betaling af Arbejdere og Negere og Kaméldrivere, Ordrer om hvad hver af de 13 Kameler skal udrette hver Dag, Uddeling af Rationer, Opmaaling af udført Arbejde for hvert enkelt Hold i hver Maaned, Opstilling af deres maanedlige, pecuniære Situation o. s. v. Om Søndagen holde vi Hvil fra Kl. 10 hele Dagen. Vi tage os et ordentligt Bad og Vandet i Spanden bliver sort som Blæk, derefter spise og dase vi. Kl. 4 drikke vi Eftermiddagskaffe, Hestene sadles, og hver fulgt af en Sort med Bøsse og Patronbælte drage vi ud paa Jagt og nedlægge hver et Par Agerhøns, hvoraf der her er fuldt op. Vi have hyppigt Fremmede, og fra d. 15., da Maskinen vil standse udenfor vore Vinduer, kan vi

belave os paa et stadigt Rykind. — Chefen for Sous-sectionen, Monsieur Poitel er en elskværdig Mand paa 33 Aar og Elev fra Skolen (Arts et métiers) i Chalons. Han har været i Husets Tjeneste i 11 Aar og har tilbragt disse i Paris, Rumænien, Algier og Senegal. Han har altsaa megen Praxis og som en Følge deraf ser han uhyre meget ned paa alle disse »Polytechnikere og Centralere«, der tror, at de kan andet end Mathematik, naar de kommer ud af Ægget. Dette har naturligvis foranlediget forskellige Rivninger imellem os, hvilke have havt til Resultat, at vi er komne til at holde meget af hinanden, især efter at han havde set, at jeg slet ikke var forlegen for at give en Entreprenør et Croquis paa staaende Fod af hans Arbejde, og at jeg kunde se det efter og finde Fejlene og skælde ud som der skal skældes ud. Vi lever derfor meget behageligt sammen, og jeg vil se til næste Aar at blive engageret som Conducteur-adjoint hos ham. Han er saa heldig ikke at have Engagement længere end denne Campagne ud, heldig, siger jeg, da han har ledet Arbejdet saaledes, at vi er en Maanedstid forud med det; slutter han altsaa Engagement for næste Aar, vil han kunne stille sine Betingelser ligesaa højt som han vil,

og han vil næsten kunne naa 1500 frcs. om Maaneden, efter hvad han selv siger. Det er jo ikke daarligt, men da en nydelig ung Pige med en smuk »Dot« venter ham i hans Fødeby Nevers for at holde Bryllup, og han selv ogsaa synes, at det er paa Tiden, vil det afhænge af Tingenes Udvikling, hvorvidt han gør en Campagne til eller ej. Ialfald vil jeg se at slippe for Etuderne og hellere gaa til Arbejderne.

Kair Patté Cinna, 21. Maj 84.

Kære Moder!

Vi ligger i et vældigt Roderi, da vi er i Færd med at flytte til Louga med vore Barakker for at være paa Nakken af vore Arbejdere ved Banegaarden der.

Jeg vilde ønske, at Du kunde gøre en Tur med paa Maskinen for at se Negerne, deres Koner og Børn yttre deres Beundring ved enten at klappe i Hænderne eller jage den halve Arm ned i Halsen og sige Bismillah! eller ganske roligt lade sig falde bagover fuldstændigt overvældede, visende ikke alene et complet Elfenbensgebis men ogsaa forskellige andre Organer. Som sædvanlig ikke megen Tid, men har det godt,

og længes jeg nu meget efter at komme bort for endelig en Gang at blive fri for at svede hele Tiden, have Myg og Fluer og Negere og en utaalelig blaa Himmel og gult Sand. Vi længes alle, ikke des mindre tror jeg, at jeg bliver til d. 8. Juli. Man vil jo nok give mig Lov til at stikke af d. 23. Juni, men det vil afhænge af mange Ting om jeg gør det eller ej, navnlig af mine Fremtidsudsigter i Huset.

Louga, d. 6. Juni 84.

Kære Moder!

Alt vel og den gode Nyhed: Skriv ikke mere; ja Eders Brev af 18. Juni vil endog kunne gaa forgæves, da det kommer hertil d. 1. Juli paa en Tid, hvor jeg maaske allerede er i Lissabon. Hils alle gode Venner. Den 3. Juni havde vi et flot Gilde, Indvielsen af Strækningen Louga—M'Pal. Under et vældigt Telt samledes 25 Indbudne, spiste Skinke og drak noget, der kaldes indfødt Champagne. A tantôt. — Det kan jo vare en Maaned endnu, inden jeg er i Bordeaux. I hvert Fald vil Du regelmæssigt modtage Breve indtil den Dag, da der fra Bordeaux kommer følgende Depeche:

De retour. Tout bien.

Olaf.

Naar jeg kommer hjem, maa I straks lægge i Kakkelovnen, bare for at jeg kan se en rigtig Kakkelovn igen.

Paa Hjemvejen løb Damperen, der for de italienske Arbejderes Skyld blev dirigeret til Genua, paa Grund ved Kysten af Marokko; Skildringen af de Scener, der paafulgte, er desværre gaaet tabt. — I Tidsrummet mellem dette og det følgende Brev falder et kort Ophold i Danmark.

IV.

Paris, d. 18. September 84.

Kære Onkel!

Arbejde er der ikke Spor af paa Bureauet; de halve af dem, som var der, da jeg kom, er igen gaaet i Ferie. Mr. Thomas sagde til mig, at jeg godt kunde sé at faa noget andet Arbejde i Mellemtiden, da det ikke engang var sagt, at vi kom afsted d. 5. November paa Grund af den gule Feber, der var i Anmarsch dernede, og hvis værste Moment er Oktober Maaned. Som en Følge deraf er jeg stadig væk ude efter noget, men har endnu intet fundet. Kleindienst er stadig væk i Elsas og Poitel i Nevers, Robert i Østpyrenæerne. Fra mine Venner Iacolliot (hvis Familie jeg tidt besøgte i Vierzon) og Place (den sidste, der kom til Vierzon) har jeg havt Breve, de er nu chefs de service henholdsvis

i Rodez (Capdenac, Toulouse) og i Aveyron (Stenkulsbrud, l'Estang) og vel fornøjede. I Lørdags var E. og jeg i Tuillerihaven til Kolerafesten, hvor Croizette og en anden Skuespillerinde kom dinglende fulde ned ad Midteralléen med et Par rødblissede Herrer i Kjole. Vejret var overordentligt straalende, og der var Musik og Optog af Bataillons scolaires hele Tiden. Størst Lykke gjorde Flitsbueskydningen efter en paa en høj Stang opslaaet Samling Fugle. Buen var en rigtig mandshøj Bue, som der skulde stor Kraft til at spænde, og Pilene gik dobbelt saa højt som Masten. Det var nydeligt at sé den hvide Pil stige tilvejrs, betænke sig og vende om, borende sig dybt ned i Sandet. Stemningen var ogsaa meget gemytlig hos Publikum, de fineste Damer sad ved Siden af alt muligt bluseklædt, og vi spiste til Aften ved at købe for 2 sous Brød det ene Sted og for 2 sous Pølse det andet Sted og et Glas Vin til 4 sous et 3die Sted og saa hen paa en Bænk eller i en af de mange Stolesamlinger, Lommeknivene op og saa sad vi og gnadskede ganske hyggeligt. Da det blev mørkt, tændtes Guirlander og Kroner, hængende imellem Træerne, Midteralléen især var prægtig, og da Damerne promenerede i Bal-

toilette, var der nok at se paa. Kl. 9 1/2 afbrændtes Fyrværkeriet, men jeg har aldrig sét noget saa mislykket, naar undtages de store Numre som Obelisken og en Apotheose med Overskrift »Paris secourt les souffrants«. Raketter og Sole dumpede for tidligt ned og exploderede i Hælene paa Artilleristerne, som man tydelig saa fare fra hinanden paa Orangeriets Terrasse nede fra, hvor vi stod, nemlig i Bassinet, der var tørlagt for de 3 Balloners Skyld, der steg op. La retraite aux flambeaux par les bataillons scolaires var noget Humbug. Vi gik klogelig hjem Kl. 10, da man begyndte at dandse, fordi Omnibusser og Drosker er temmelig fulde paa en saadan Dag.

Paris, 9. Oct. 84.

Kære Moder!

Tak for Dit sidste Brev. Det har nok været en bevæget Nat[1]) kan jeg tænke. Men jeg véd ikke andet, end at man maa være glad, at det gik som det gik, og at Ministerierne og Bibliothekets Sager ikke i mindre end en Time futtede Fanden i Vold. Jeg er ikke i Stand til, selv

[1]) Christiansborg Slots Brand.

om det var gaaet saa galt, at føle halvt saa meget for en Maleri- eller Skulptursamling eller et Slot som for de to andre Institutioner. I visse Retninger har jeg en meget barbarisk Smag. Jeg kan bedre lide, at man ofrer meget paa en Bro end paa en Kirke; Kunst kan jeg slet ikke vænne mig til at betragte som en alvorlig Beskæftigelse, Skuespilkunst allermindst. Ikke desmindre er jeg den første til at glæde mig over Skuespil, jeg kunde godt omfavne dem allesammen, naar de spiller godt. Naa det giver sig vel med Alderen. Hernede lever vi meget rart, det er begyndt at blive noget koldt i Vejret og det regner jævnligt. I Søndags gik jeg op i Nôtre Dame og saa den store Klokke, der maaler 25 Fod forneden og som aldrig maa bruges. Solen vilde gaa ned om $^1/_2$ Time, som en Følge deraf var Himlen rød, Seinen ganske blaa endnu og Horizonten brunlig med en let blaa Taage. Jeg saa mig godt om, var i St. Cloud med Øjnene og 1 Secund efter i Buttes Chaumont og saa i Vincennes. Da jeg kom ned fra Kirken, fulgte jeg Gitteret og kom uden at vide af det ind ad en aaben Dør i en Bygning, hvor Folk løb ind. Jeg lod mig føre og kom hen foran et Par Glasruder, hvor der laa nogle Folk og sov. Det

var la Morgue. Jeg fandt intet rædselsfuldt ved den; det er ligesom ved et Aquarium. Der laa 3 tarvelig klædte Folk og sov med Klæderne paa, Ansigterne var rolige og blide. Hænderne paa En vare lidt blaa og Halsen paa en Anden. Men ikke Spor af slemt at se. Jeg gik derfra i en meget opbygget Stemning; det forekom mig, at Døden ikke kan være noget slemt.

Paris, 15. 8bre 84.

Kære Onkel!

Iforgaars traf jeg Kleindienst oppe paa Bureauet, han blev synlig fornøjet ved at se mig igjen, fordi han saa ikke skulde derned alene, hvilket han havde frygtet for. I sin Glæde trak han mig med hen i det berømte triperie Jouanne, der ligger ude ved Indgangen af Avenue de Clichy. Baade han, Poitel og Thomas havde nede i Senegal talt om, at det var gyseligt, at jeg ikke havde spist tripes der. Tripes er Indvolde, Kallun og Tarme, som jeg altid har følt en vis Aversion for. Men jeg maa tilstaa, at jeg blev omvendt. Først fik vi et Dusin Cancales Østers (de koster 2 fr. 25 Dusinet), og skjøndt jeg heller ikke kan lide Østers, gled de

dog godt ned. De er store og kjødfulde, uden Spor af sort Skæg og spises helt og holdent, den bruskede men klare og gennemsigtige Fod med. Derpaa fik vi de berømte tripes, udmærket velsmagende om end lidt vel fede, men da de serveres hver Tallerken med sit Fyrfad under, har man let ved at holde den Varmegrad, ved hvilken Fedt synes mindst ubehageligt. Jeg var allerede stokmæt, men maatte dog spise endnu en omelette aux fines herbes samt Vindruer. Hele Sviren kostede iberegnet den hvide Vin 9 fr. 90 ialt.

Paris le 22. 8bre 84.

Kære Onkel!
Modtaget imorges følgende Brev:

Monsieur Stilhoff
2 rue des moines
Paris.

Le depart pour le Senegal des agents de la division de Dakar á St. Louis attachés au service du tracé et du piquetage de la ligne, dont vous faites partie, est fixé par nous au 5 Novembre prochain.

Veuillez en conséquence prendre vos dispositions pour vous trouver à Bordeaux le 4 Novembre au plus tard de façon à pouvoir vous y embarquer á destination de Dakar sur le paquebot des Messageries maritimes quittant le port le 5 Novembre à 10 heures du matin.

Veuillez vous présenter à nos bureaux 176 Avenue de Clichy d'ici 2 au 3 jours pour que nous vous remettions vôtre billet de passage pour Dakar ainsi que vos instructions.
Recevez monsieur nos sincères salutations.

Jules Gouin.

Da jeg har lovet Jacolliot at besøge ham i l'Estang ved Capdenac og ligeledes Familien Dusseau mindst 1 Dag og Rejsen til Capdenac tager 24 Timer, saa vil jeg formodentlig forlade Paris Fredag d. 31. Aften med Trainet 715 (til Nimes). Resultatet af min Conversation med Monsieur Gouin skal jeg tilskrive Dig, naar jeg har været der ɔ: i Overmorgen.

26. Oktober. 84.

Kære Onkel!

Sammenkomsten med Monsieur Gouin blev til Intet dennegang; hans Sekretair Monsieur Blanc besørgede det Hele, ikke andet end almindeligt Vrøvleri og Udlevering af Billetten med Paalæg om at passe godt paa den. Ved samme Lejlighed erfarede jeg, at min Rejse fra Bordeaux til Paris eller retour er at foretage for egen Regning, eftersom jeg havde kunnet blive i Bordeaux. Jeg forsøgte at hævde det modsatte, men har maattet acquiescere ved Gouins Kendelse,

han har ikke engang villet forandre nogle Udtryk i mit lettre d'engagement, saaledes at det blev ganske klart, hvad der mentes.

Der staar:

> Nous prenons également à notre charge les frais nécessaires ponr vous amener en France pendant la saison d'interruption des travaux et vous amener au Sénégal pour leur reprise.

Her vil amener en France sige dans un port de France, medens au Sénégal vil sige ganske bestemt St. Louis, hvilket Gouin tilstaar. Men skidt være med det. Vi maa være souple og hvad Herregud, vi har det saamænd godt nok alligevel!

Paa Lørdag Morgen d. 1. November stikker jeg af fra Paris.

Bordeaux, 5. Nov. 84.

Kære Onkel!

Den første Morgen fra Paris. I Vierzon havde jeg bedt Privé, Joanthès og Bertrand om at være paa Banegaarden for at spise Frokost med mig, da der var 20-Minutters Ophold. De stoppede mig komplet og udtog uden at sige et

Ord min Bagage af Vognen. Jeg maatte aldeles ikke rejse før om Aftenen. Morede mig udmærket og gensaa med Glæde rue neuve, Madame Aubin og Sergeants. Efter at have tilbragt Dagen med Haandtryk, Kyssen Damer og Drikken smaa Glas afrejste jeg $8^{h},_{44}$ Aften. Gandillon lykønskede mig til mit gode Udseende og bad mig gøre det ligesaa godt næste Gang. Jeg rejste hele Natten og var Kl. $12,_{25}$ næste Dag i Auzitz istedetfor den foregaaende Aften $8,_{57}$. Jacolliot var paa Banegaarden og stor Henrykkelse. Vi tog strax afsted til l'Estang. Det var komplet Sommer; det er ganske som i Belgien, hvad Skønhed angaar, men meget varmere. Roser overalt paa Banegaardene. Fra Bjergtoppene ved Auzitz har man en storartet Udsigt henimod Rodez. — J. er Ingeniør ved et Kulværk, god Stilling og fornøjeligt Selskab. Directeuren var meget elskværdig og ganske forbløffet over, at jeg havde været i Sénégal allerede. Vi var nede i Minen, der er 150 Aar gammel og stadig giver Kul. — J. er i Pension hos Mølleren, og det var meget morsomt at spise i den gamle Mølle ovenover Møllehjulet. Vi fik noget mageløs Vin. Mølleren, hvis Mølle ikke gaar i denne Tid, da der intet Vand er

(det har ikke regnet i de sidste 3 Maaneder), jager hele Dagen, og vi fik Agerhøns og lièvre. Døttrene, der paa en Gang vare højst fnisevorne og undsélige, sang morsomme Viser i Patois med nogle latterlige Omkvæd. Den 3die Morgen forlod jeg Auzitz og tog til Bordeaux, hvor jeg paa Banegaarden modtoges af Hr. Dusseau, som strax førte mig til Bègles 3 Kil. fra Byen, hvor han har købt den yndigste Plet, man kan tænke sig, for 22.000 fr. Dejlig Have og et fladtaget, 1-etages Hus med Udbygninger og vældig Plads indeni, Jeg rejser i Dag, proppet med Vindruer og Pærer overalt i mine Kufferter og ledsaget af de bedste Ønsker. I faar ikke Brev før om en Maaned, men det gør jo ikke noget, naar I véd, at jeg er bestemt paa at have det godt.

Toquen Dogui[1]), 5. Decbr. 84.

Kære Moder!

Alt vel omborde. — Har aldrig befundet mig saa vel som jeg gør hernede. Det er nu allerede en Maaned siden jeg forlod Frankrig, hvilket synes mig utroligt. Igaar modtog jeg

[1]) Kortet staver Taguen Dogui.

Dit kære Brev af 16. Nov. Det var allerede i Dakar d. 29. Tillige modtog jeg Dagstelegrafen og franske Aviser, hvoraf jeg saa, at det dog var sandt med Koleraen i Paris, som de sagde i Lissabon, og det har været derfor, at de kiggede os efter baade for og agter med elektrisk Lys fra Belemtaarnet. Poitel kommer ud og ser til os i Morgen installerede som vi er ved Kilometer 165. Vi har Heste med, som vi har taget hos Poitel, fordi han ikke var der, men nu maa vi nok af med dem igjen. Det har hjulpet os ganske godt denne nemme Befordring. Jeg antager, at vi blive hurtigt færdige, maaske jeg allerede bliver sendt hjem i Marts, men det vil jo Tiden vise. Du kan se, at hvis jeg var bleven i Paris, vilde Du nu have været ligesaa urolig for mig som Du nu er for mit Ophold i Sénégal. Ingen Mennesker er sikker nogetsteds, og man maa være noget Fatalist eller Filosof her i Livet. Igaar Aftes i Skumringen satte jeg nogle Stokke op paa Linien. Paa engang hører jeg Negeren, der gaar bagved, vræle op i vilden Sky, og da jeg vender mig om, staar han og peger paa noget, som jeg saa ser er en lille Slange paa 3 Fod. Jeg var gaaet lige over den, uden at der var hændet mig det mindste, thi der

var ikke 5 Skridt mellem mig og Negeren. Saaledes gaar det ogsaa i Livet, især med Koleraen. Det er meget muligt, at den ender med at tage os, men det er noget, som ikke bør bekymre os, før vi virkelig mærke, at vi blive nappede. Utidig Angst gør ofte mere Skade end en virkelig Sygdom eller Ulykke.

Toquen Dogui. Kilometer 165.

Kære Onkel!

Har det særdeles godt og har ikke havt Spor af Hjærtebanken, siden jeg kom hertil og det uagtet der er Dage, hvor man er i Trav hele Tiden, Dage hvor vi ride 3 danske Mil og gør 1 til Fods og hvile os i Middagstiden med Ryggen støttet til et Træ uden at kunne sove. Linien er paa vor Side fortsat indtil Kilometer 172, medens Regnskyl har forhindret dem paa den anden Side i at foretage sig andet end Reparationer, saa at de stadig er ved Tivaouane. Om 8 Dage flytte vi allerede til Kilometer 157 til en Landsby der hedder Dakar ligesom Liniens Endepunkt[1]). (Dakar betyder Tamarinthe). Her

[1]) Dakar ligger paa Afrikas Fastland i en Afstand af 2220 Metres fra Gorée, der er anlagt paa en Basaltklippe af 36 hektarers Areal. Navnet Gorée antages at stamme fra det hollandske goode reede-bonne rade. Reclus l. c.

er en hel lang Strækning uden Landsby eller Brønd. Vandspørgsmaalet vil spille en mægtig Rolle, naar Arbejderen kommer, hvilket de forhaabentlig gør den 8. eller 10. De kommer formodentlig til at gøre Karantaine, hvilket ikke er lystigt paa Grund af de faa Hjælpemidler man vil kunne finde i en By som Dakar med 500 Hvide ligeoverfor 600 andre tilfældigt ankomne Hvide. Men det er meget sandsynligt, at Karantainen maa gøres, da Arbejderne mest kommer fra Italien og Koleraepidemien anses for værre end gul Feber, da denne sidste kun angriber de Hvide, medens Koleraen angriber baade Sorte og Hvide[1]). Enfin, det faar vi nu at se om en kort Tid. Herinde i Landet ere de Sorte meget grinagtige. Vi kan Ingenting faa for Penge, men

[1]) Cholera optraadte første Gang i Senegal 1868. Dødeligheden ansloges i St. Louis og Omegn til 95 Dødsfald paa 100 syge Indfødte. Med Hensyn til gul Feber synes Indfødte at være meget lidt modtagelige overfor denne for Europæere saa dødbringende Sygdom (St. Louis 1881, Mortalitet 81 pCt. Berenger-Féraud l. c.) Mærkelig er Winterbottoms Iagttagelse, at Negerslaver udførte fra Afrika til Dominique, alle blev angrebne af gul Feber, medens de acclimatiserede Sorte blev skaanede under Epidemien, der herskede paa Dominique fra 1793—96. Cit. af Borius: Les maladies du Senegal, Paris 1882, p. 307.

har været nødte til at lade komme Eau de Cologne, Tobak, Knaldhætter, Genever, Cognac og Krudt for at schakre. (Dersom der gives Jøder blandt Negerne, er jeg overbevist om, at Sambo, vor sorte Kok, er en Ærkejøde). Handelsartiklerne er sædvanlig Æg, Høns og Perlehøns mod Eau de Cologne. Negerne, hvis Religion forbyder dem at drikke Vin, nedsvælger med Glæde Eau de Cologne, da denne Drik ikke er forudset i Koranen, og finde en Dyd i at det er en meget skrap Nydelse.

Den Eau de Cologne, vi byder dem, er lavet af et fransk Firma i Bordeaux og sælges i langhalsede Flasker til den billige Pris af 40 ctm. pr. Stk. i St. Louis. Døm selv om Kvaliteten. Nu gælder en Flaske Eau de Cologne en fed Høne, hvilken vi i Penge næppe vilde kunne købe for 2 Francs paa Grund af Afstanden fra St. Louis. I Forgaars Aftes sælger saa Sambo, den Slyngel,

1 Flaske Vin	0 fr. 60
1 — Eau de Cologne	0 - 40
1 Glas Absinth	0 - 05
	1 fr. 05

for 5 fede Høns. Det var en ren Komedie, og en hel Time efter laa Kleindienst og jeg og

rystede af Latter i vore Lænestole. Han havde fortalt dem den ene frygtelige Løgn efter den anden om hvad Eau de Cologne kostede i Frankrig og Transporten hertil, gjort gældende at der var Lak paa Proppen og Papirshylstret medfulgte og endelig at det var en særegen Slags Eau de Cologne, som Gouvernøren yndede. Og da Kunden var gaaet, meddelte Sambo os, at denne gik bort i den Overbevisning at have trukket os frygteligt op, hvilket forklarede os adskillig Smaafnisen mellem ham og Sambo, som vi ikke hidtil havde forstaaet. Landskabet selv er uforandret; paa en Tour 6 Kil. herfra begynder imidlertid Palmetræerne, saa vi forleden Dag. Vi skal mødes ved N'Daud Kil. 140 med de andre sydfra. Det vil forhaabentlig ske i Begyndelsen af Februar Maaned.

Kébémer d. 19. Nov. 84 Kl. 8 Aften. Kilometer 154.

Kære Moder!

Det har været en bevæget Dag i Dag. Netop som jeg havde rejst mig Kl. 1 ½ for at skrive til Europa, hvilket allerede maa gøres i Dag, skøndt Dampskibet først afgaar d. 26. fra Dakar, hører jeg en Lyd som af kogende Vand,

og da jeg kigger om for at opdage hvad det kan være, ser jeg en mægtig Røgsøjle. I det høje Græs kan man ikke bedømme Distancen, og havde det ikke været for Lydens Skyld havde jeg formodentlig ogsaa været rolig, men nu vækkede jeg Kleindienst og Agnési, der begge sov sødeligt, og viste dem Ilden, og vi blev da enige om at vente en halv Times Tid for at se, hvad det blev til. Næppe 20 Minutter efter, netop som vor Tolk Ismaël staar og breder sig og siger, at det hele ingenting er og at vi kunne være ganske rolige, braser Ilden løs paa os fra to Sider.

I et Kvarter havde vi smækket alt, hvad der var fremme, i vore Kufferter, klasket Teltet sammen og smidt Sand paa for at forebygge det værste. Løbeilden ɔ: Gnister, der springe med Vinden og tænder i Forvejen, var paa os og brændte Græsset rundt omkring Teltet og et Støvleskaft, samt røg os dygtig til, men da vi altid, naar vi slaar Lejr, lade skuffe bort 10—15 Fod omkring Teltet for Slanger og Kryb, vare vi dog rolige for vore Personer og Klæder. Da Løbeilden var passeret, læssede vi alt paa Kamelerne og vore Folk og stak af fra Kilometer 158,5 til 154, hvor vi nu i Aften i det Fjerne

ser Ilden gøre Horizonten rød. Vi skulde ganske vist have flyttet i Morgen, men da paa en mindre hovedkulds Maade. Kleindienst reddede først Niveauet og jeg først vore Nivellementsbøger og en Gargoulette fuld af Vand. Nu i Aften le vi ad denne Historie, men Kl. 2 da man i det klare Solskin saa de røde Luer hoppe undertiden 20 Fod paa en Gang til alle Sider, var det sandelig ikke muntert. Vi havde ganske roligt kunnet blive i vor Lejr med at døje lidt med Røg og holdende Vagt i Nat, men første Gang man sér en Steppebrand, er man jo hellere tilbøjelig til at være forsigtig og lidt Kujon, end at maale sine Kræfter med noget, man ikke er kendt med. Helbredstilstanden er aldeles tilfredsstillende. Vi have alle havt stærk Hjertebanken i Dag, saa det regner jeg ikke. Jeg bliver fed. Som Du ser, have vi i Dag efter 1 Maaned allerede gjort færdigt fra Kil. 172 til Kil. 156, det vil sige 15 Kilometer, og da vi kun gaa til Kil. 141 (N'Daud) ɔ: 15 Kil. til Rest, ville vi forhaabentlig være færdige i Januar Maaned allerede.

Mr. Thomas har sendt os den 15. en Surveillant Monsieur Agnési for at gaa os lidt til Haande. Han er en Tuneser af Fødsel og fuld af Løgne

og Historier, saa han opmuntrer os haandgribeligt. Naturligvis er han gode Venner med Beyen af Tunis, hos hvem han har havt Audiens, da han skal giftes med Datteren af Hofgartneren, og Kleindienst og jeg have anbefalet os paa det Bedste til at blive decorerede med Nicham-Iftikar ligegyldigt hvilken Klasse.

I Gaar medens vi stod og nivellerede paa Linien ser vi paa en Gang en rød Trøje og en hvid Kasque til Hest, saa en Kamel, 2—3—14 og endelig en Peloton Spahis med Kap. Perrot (der kom med »Congo« sammen med os) og le Commandant du cercle, Lieut. P., som vi kendte fra St. Louis, i diplomatisk Sendelse til Samba Lansté, Oprøreren fra for 2 Aar siden. Du kan ikke tænke Dig, hvilken Svir det var at se saadan et Optog midt i denne Forladthed. Desværre skulde de videre og kunde ikke standse hos os til Frokost.

Ved Du, hvad vi skal i Morgen? Vi skal holde fri for efter en Maaned, 30 Dages Forløb, at vadske os fra øverst til nederst, klippe Negle, Haar, fedte de lange Støvler, skifte alt endogsaa Strømper, kæmme os, tage Støvet ud af Øjenkrogene, gnide os med rene Haandklæder (mine mærkede B. S.), sende vort Linned i Vadsk,

thi Kébémer har en god Brønd med Masser at Vand, og til Frokost skal vi have Skinke med Grønærter (Conserves), Omeletter, Perlehøns og Æbleskiver. Her vrimler af Perlehøns, Agerhøns og poules de Pharao.

N'Diakhaté, d. 6. Jan. 85. Kil. 145.

Kære Moder!

Tak for Dit Brev af 17. Dec. og Dine gode Ønsker, som hidtil ere gaaede i Opfyldelse. Ja Gudskelov, jeg har det godt, adskilligt bedre end ifjor, da jeg dog egentlig heller ikke havde det slemt. Alle befinder sig vel. Her er ganske kønt; mere grønt end ifjor. Figentræet begynder at blive hyppigt og vi træffe ofte Palmer. Vejret udmærket og slet ikke for varmt. Nætterne morderlig kolde. To tykke Uldtæpper (som mit grønne) forslaa næppe. Og dog er det kun 16 Gr. Cels., men da vi Kl. 2 om Middagen have det dobbelte, føle vi Differencen ganske bravt. Men som sagt jeg har det godt, og naar jeg om Morgenen nivellerer paa Linien, rygende min Cigaret, kunde jeg godt bilde mig ind, at jeg var i Orehoved Skov. Jeg synger af fuld Hals og er let om Hjertet. Her er propfuldt af

de nydeligste Fugle, som kviddrer og traller og kalder og zidler hele Dagen. Hos Tukanen have vi opdaget ikke mindre end 7 forskellige Slags Sange i Løbet af Døgnet, saa vi morer os godt under Siestaen. Har vi ikke andet at tage os for, lader vi Agnési fortælle os om sin Fødeby Tunis, og sine Eventyr med Araberne og Vildsvinene; han har set en Del og fortæller ganske grinagtigt.

Chainage definitif sur le rail droit.

Sakal d. 22. Februar 1885.

Kære Onkel!

Siden den 11. har jeg spadseret fra Kébémer og maalt med 2 Kæder for større Sikkerhed Afstanden mellem Stationerne. Mit Logis er afvekslende Telt, Station, Arbejderhuse til Banebevogtningen, Posterne og efterladte Løvhytter fra Jordarbejdernes Tid. Da min Bagage befinder

sig paa en lillle Waggonet, en saakaldet Lorie[1]) og denne følger mig i Hælene, er det ligesaa godt som om jeg kørte i min egen Equipage. Den meste Géne er Togene, af hvilke der er 2 om Dagen o: der passerer Tog ialt 4 Gange. Men Lorien lader sig med Lethed demontere og kaste i Grøften; et Par Hjulstillinger og en Ramme med Taplejer udgør hele Maskinen, og man kan med 4 Mand gøre 12 kil. i Timen. Værre var det forleden Dag med en tom Waggon, som Robert havde sendt fra Louga for at flytte en Equipe Tømrere og med lutter Negere.

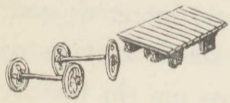

Naar disse kommer til et stærkt Fald paa Linien, staa de alle op paa Waggonen og lader den rutsche ligesaa galt den vil. Jeg befandt mig nedenfor saadan et Sted med min Brigade og gik fredeligt og maalte med Sambo 200 mètres foran Waggonen, bærende det røde Allarmflag. Ulykken var, at vi vare i en Kurve, og jeg vender mig om for at aflæsse og vige Pladsen for den store Waggon, der var standset

[1]) Lowry har jeg set det stave paa tysk; Ordet findes imidlertid ikke hos Webster.

ved Synet af os. Men næppe se de Pokkers Negere, at min Lorie vender om, før de alle fare op paa Waggonen og rutsche løs paa os. Jeg havde lige Tid til at frelse mine kære Staalbaand og skraale efter mine Folk, der skubbede Lorien, da Waggonen braser paa, furer al Bagage, Telte, Vandtønder, Provisionskasser ned paa Skinnerne, standser sig selv ved at skære vor Sæk med Ris over og opnaar selv at løbe af Skinnerne, medens min lille Lorie pidskede afsted som en Depeche, ganske uskadt. Det var Kl. 4 Eftm. Jeg fik min Lorie paa Skinnerne og jollede afsted til Louga for at faa fat i en Dunkraft. Kl. 5 kom jeg der og traf ingen, ikke engang Dunkraften. Kl. 6 var jeg tilbage igen efter at have reddet noget Tømmer og Kl. 9 om Aftenen havde jeg faaet Waggonen baxet paa Skinnerne. Jeg var morderlig stolt, da Robert Kl. 10 kom hæsblæsende paa en Drajsine med Mandskab for at skaffe Vejen fri, at jeg roligt kunde melde klar Bane. Det havde været en ubehagelig Historie for Robert, dersom Driften havde opdaget, at han ikke brugte rød Fane. Min lille brune Kuffert blev skaaret midt over, men indeholdt ellers kun bløde Genstande og Penge til Folkeløn. Arbejderne (Jord do.)

blive færdige og indskibede den 13. Marts. Som for at spille os en sidste Spilop er Barren ud for St. Louis upraktikabel og har været det i 32 Dage. Vi mangler Skinner og Kurersækken gaar allerede over Land.

Dakar d. 31. Marts 1885.

Kære Moder!

Jeg har det vedvarende godt og det kan vel være Dig en Beroligelse at vide, at jeg kan selv sige, naar jeg vil tage Billetten, jeg kunde endog godt gaa min Vej i Morgen. Der er nogle af os, der vil blive nødt til at holde ud til Juli Maaned, men dertil hører jeg ikke. Her er ganske livligt, om Dagen er her nok at bestille, om Aftenen spadsere vi og tilbringe 4 Timer med Politik (ny Depecher hver Dag fra Tonkin), Polignac og Manille. Jeg hører til det Bord, hvor min ærede Chef de division Mr. Blondelet spiller, han er meget grinagtig og driller alle de Medspillende. I Aften spiller Musikken fra den amerikanske Fregat »Lancaster« her paa Gouvernementspladsen og dette har jeg benyttet til at invitere Kaptainen paa »Mercedes« af Nibe, Christiansen fra Fanø til at spise til

Aften. Dine Aviser gør mer end dobbelt Gavn, idet de gaa ombord i Skibene; her er 2 Nordmænd og en Svensker i Havnen og jeg har min Hyre med at forklare Franskmændene, hvilken der er hvad.

Dakar d. 14. April 1885.

Kære Onkel!

Posten ventes i Dag, men da jeg rejser i Morgen for at genoptage min Opmaaling, denne Gang for at tilendebringe den, skriver jeg i Tide. Jeg har tilbragt denne Maaned behageligt med min Ven Schaffarich, men efter hvad jeg har sét og efter hans Udtalelser, kan det ikke nytte at blive længere i Huset, selv om jeg kan faa Arbejde. Det vil nu imidlertid vise sig. Men jeg vil dog ikke undlade at omtale en Idé, som i den senere Tid beskæftiger mig meget og som forekommer mig let udførlig og meget praktisk. Jeg har Lyst til at anvende min Præmie til at lære Bogtrykkeriet i Paris, men lære det saaledes, at jeg kan faa Arbejde som Typograph. Dette Haandværk forekommer mig meget tiltrækkende paa Grund af de Felter, det griber ind i og den stadig voksende Udbredelse af

Tryksager af alle mulige Arter. Det forekommer mig, at jeg har Taalmodighed nok til at lære det og Energi nok til at lære det paa kort Tid. Det forekommer mig endvidere, at just ad den Vej vil det kunne tænkes, at de Kundskaber, jeg har, og den Maade, hvorpaa mit Liv tidligere er forløbet, ville bringe Frugt og finde Anvendelse. Jeg sér ingen anden Maade, paa hvilken det vil kunne lykkes mig at nærme mig mine Kære i Hjemmet og være parat til at ile hjem paa kort Tid, naar Øjeblikket kommer, og kun ved nu at specialisere mig vil jeg kunne haabe endnu i Tide at komme saa vidt, at jeg kan have et Hjem at byde Eder til. Uden at gøre mig for store Ideer om mig selv, kan man dog forudse, at jeg engang vil komme i Forbindelse med en eller anden Gren af Litteraturen, medens jeg ved at blive paa Ingeniørvejen ikke har andre Hjælpekilder end Tegning og Opmaaling for de uhyre faa Huse, der have Brug derfor og dette sandsynligvis endda kun i fjerntbortliggende Lande uden Selskab af dannede Folk og uden den mindste Adspredelse, der kunde holde Moralen oppe i den Aarrække jeg skulde bruge for at arrivere til en Stilling. Det er udenfor al Tvivl, at jeg om to Aar i Huset vilde kunne

blive Chef for det tekniske Bureau, det siger Schaffarich selv, men jeg vilde da være nødt til at gøre mine Campagner i Tunis og Algier og rulle omkring uden at have Udsigt til at faa en fast Bolig, hvortil jeg dog vil føle Trang om en 2—3 Aar. Min Rejselyst har ganske vist aldeles ikke tabt sig, tværtimod, men jeg nægter ikke, at jeg gerne vilde have et lille Ord med om, hvor Rejsen gaar hen. Naa, det er jo muligt, at vi faa ordentligt Arbejde i Huset, men det forekommer mig dog, at jeg trænger til at høre Dine Udtalelser. Min Erfaring om Ingeniørvejen har stedse været følgende: De øverste Pladser besættes sjældent af de dygtigste, men i Reglen af uafhængige Folk af Forretningsfaget uden Fagkundskab eller af Protegéer ved et coup d'épaule. De næstøverste besættes som oftest med dygtige Folk, men som for deres forholdsvis gode Løn maa finde sig i at se deres Ideer og Projecter annekterede af deres Chef og hvis praktiske Forsynlighed stadig contrarieres af Chefens Hemmelighedsfuldhed og Handlen uden at conferere med sin Stab. Jeg taler ikke om, hvorledes de blive behandlede, dersom de ulykkeligvis, overlæssede som de ere af Arbejde, begaa en Fejl, hvilket altid vil arrivere. Mellemklassen

af tekniske Folk ere de bedst stillede men som oftest daarligt lønnede. Og hertil maa jeg tilføje, at alle disse Folk ere specielle Folk med en vis Routine i et bestemt Fag, og et saadant synes jeg nu, jeg maa se at vælge. At være kapabel til at lede et Arbejde og en Hob Arbejdere det er de Egenskaber, jeg vilde udvikle i Huset, men jeg vil dog aldrig naa op over en Nr. 3 i nogen Division.

V.

Paris d. 27. Juni 1885.

Kære Onkel!

Jeg var i Morges ude i Avenue de Clichy 176 og gav min Adresse til Administratørerne. Jeg saa Mr. Gaillard, der nu er bleven Administratør, og han sagde mig, at der intet Arbejde var for det første og at jeg som Følge deraf var afskediget fra 1. Juli. Størrelsen af min Præmie kunde ikke bestemmes førend Mr. Blondelet, vor Chef de division var vendt tilbage (25. Juli), men foreløbig gav han mig en à compte paa 1000 fr. Som en Følge deraf kan jeg ikke bestemt sige hvad Dag jeg kommer hjem, men jeg antager, at jeg tager herfra sidst i næste Uge. Der er foreløbig ikke andet at gøre end laisser venir.

15 Avenue de Bel-Air St. Mandé, d. 5. Juli 85.

Kære Møder!

Har det særdeles vel. Beklager at vi maa udsætte Gensynet nogen Tid endnu, men det er det rigtigste, at jeg tager mit Cursus før Ferien.

Jeg flyttede herud i Gaar Aftes i et venligt og lyst Værelse, og naar undtages Havet, der her mangler, kunde jeg saamænd ikke finde noget smukkere i hele Taarbæk. Mine to graa Papegøjer hænger i deres ny Bur ud af Vinduet til Haven og skræpper hele Tiden, medens de hugger i sig. De vælte sig i Bunden af Buret for at lade Solen komme ind under Vingerne, og komme dem allerede lidt efter det meget Rejseri. De kom fra Gabon til Gorée med en engelsk Damper, hvor jeg fandt dem sammen med 48 Lidelsesfæller i en Kasse. De ere kun 3 Maaneder gamle og ere hos mig nu snart 1 Maaned. Men det er først her i Paris, at jeg har kunnet pleje dem lidt, saa de er noget sky endnu.

St. Mandé le 11. Juillet 85.

Kære Henrik!

Modtaget Dit Brev igaar og skal gøre mit Bedste. Det kan desværre vare længe endnu,

inden vi sés, thi jeg er fast bestemt paa ikke at rejse hjem, før jeg igen har faat noget at bestille. Jeg er nu 28 1/2 Aar og begynder virkelig snart at have nok af hele Grejen. Dersom det er Meningen at man skal gaa og lede om det nødvendige for at leve fornøjeligt uden at finde andet sikkert end et for stort Hjærte og en do Mave, medens man har den Fornøjelse at se en hel Hob andre end just en selv, og det adskilligt bedre begavede hvad Raadvildhed, Mangel paa Opfindsomhed og Energi angaar, se dem pænt anbragte, — saa er det saamænd ikke Umagen værd hverken at haabe, sove, spise eller læse.

St. Mandé, d. 22. Juli 85.

Kære Onkel!

Med Glæde modtog jeg iforgaars Dit venlige Brev af 18. ds.

Naturligvis vilde jeg selv ikke ønske noget bedre end at komme hjem og lantre mig i Ferien, men naar det sér ud til at det ikke er Ferie men chômage der er i Vente, foretrækker jeg at hænge mig fast i de Forbindelser, jeg har, og som nu er i Færd med at løse sig. Iovermorgen kommer Mr. Blondelet i Land i Bordeaux

og vil saa forhaabentlig 2 Dage efter være i Paris, hvor jeg da vil træffe ham. Mine Studier med Tacheometret gaa særdeles vel og jeg hænger naturligvis i af alle Kræfter. Det er ganske morsomt at man kan staa oppe i sit Værelse og kun ved gennem en Kikkert at betragte en inddelt Stang kan opmaale og derefter tegne Alt, hvad der kan sés fra Vinduet, uden at røre sig af Pletten.

Imorgen ledsager jeg Mr. Sanguet ud i Vincennesskoven for at tilbringe hele Dagen med magnetiske Observationer, eftersom Tacheometrets Anvendelse beror paa Nøjagtigheden og Muligheden af en Boussoles Regulering der er fæstet til Kikkerten. Det er mig en stor Fornøjelse at opfriske mine astronomiske og mathematiske Kundskaber lidt igen og jeg sér mig nu bedre i Stand til at gøre mit Bestik ligesom en Sømand. For at verificere en større Maaling er man nødt til at bestemme sit Standpunkt saa ofte som muligt for at kunne tage Hensyn til Jordkrumning og Refraction og dette er særdeles fixt at udføre i Praxis. Min 14. Juli tilbragte jeg om Morgenen ved Revuen i Champs Elysées, hvor der var mest Variation af Tropper. Jeg tog herfra Kl. 7 med Jernbanen til Bastillepladsen,

da vor Sporvogn ikke gik den Dag. Derfra tog jeg Omnibus Madeleine-Bastille men blev i høj Grad forfærdet ved at denne Omnibus tog Vejen ad la Vilette i Stedet for Boul. Beaumarchais. Først ved Boul. Vilette kunde vi komme til at dreje om, thi alle Sidegader havde været spærrede for Vogne af Politiet. Gennem rue du faub. St. Denis, der var aldeles pragtfuld og propfuld, kom vi da endelig ud paa de store Boulevarder og naaede Kl. 9 Madeleinen. Jeg styrtede ud i Champs Elys. til Industripaladset og var heldig nok til at leje en Stol for 1 fr. ligeoverfor Portalen, hvor man i 1ste Etage saa den marokkanske Ambassade. Revuen var nydelig og jeg saa alt: Infanteriet, Artilleriet til Fods, den republikanske Garde, Gendarmerne og Sapeurerne, alt Fodfolket, kønne Folk, god Holdning hver enkelt, men slet Marche og Ensemble. Saa blev der en Pause, under hvilken General Saussier, Paris's Gouvernør, flere Gange utaalmodig saa op ad Triumphbuen til, altsaa en temmelig god Afstand. Han holdt ligeoverfor mig med en vældig Stab af mørkerøde Dækkener med Guldfryndser og hvide Ridebuxer og forgyldte trekantede Hatte og Kyradser og Fjerbuske. Jeg troede det var forbi og vidste ikke, hvad han

ventede paa. Pludselig begynder Asphalten at hoppe, en vældig Raslen lod sig høre og saa kom de, alle rask i Hælene paa hverandre, hop, hop, hop, Dragoner, hop, hop, hop, klirr, klirr Gendarmer, vite, vite, vite la garde, plum, plum, bum, rum Artilleriet, trot, galop Cuirasserer. De kom alle lynende og glimtende igennem Støvet susende ned fra Triumphbuen og vare forbi i 5 Minutter, 3000 Mand og Heste, Kanoner og Ammunitionsvogne. Vi vare aldeles tossede. Det tager Vejret ganske fra En. Naar man saa betænker hvad de formildende Omstændigheder gøre: Alt var rent før de kom, de red i skarpt Trav men i god Orden og holdt igen, og man vidste, de gik afvejen for En, saa er man i Stand til at gøre sig et Begreb om, hvad Indflydelse det maa have paa Tropper under Krigen at faa saadan en Bande sendt imod sig, lige i Ansigtet og ingen Steder at gaa afvejen. Alle vore Hatte røg af, 2 udlejede Bænke gik i Stykker under Lejerne og vi skreg og jublede som om det var Sejrherrer, der skulde hilses, de Bænkefaldne ogsaa. Det var magnifikt, især Dragoner og Artilleri, der er vant til Øvelser i sluttet Trop, medens Garden, Cuirassererne og Gendarmerne, der mest gøre Tjeneste som

Ordonnans, Vagt og Patrouille, ikke tænkte paa andet end at ride bag ved Lieutenanten ligegyldigt hvor. Den marokkanske Ambasade, ærværdige Emirer, der hidtil med urokkelig Flegma vare blevne siddende i deres Fløjels Bournousser og Lænestole, glemte fuldstændig deres nil admirari og rejste sig som en Mand, da Dragonerne kom futtende. De yngre Marokkanere i Sidevinduerne vare endog oppe paa Stolene, da Artilleriet røg forbi.

St. Mandé, le 12. August 85.

Kære Onkel!

I Lørdags var jeg ude hele Dagen med Schaffarik og Collanges; den sidste var chef de service i Rufisque, samme Stilling som Mr. Thomas. Vi spiste Frokost i Diner Français, Boul. de Capucines, og jeg maa tilstaa, at man spiser udmærket der for 3 fr. og har endda Valget imellem en hel Flaske god Vin eller $^1/_2$ Flaske extra. Derpaa spadserede vi ud i Arbejdsudstillingen, men det er noget Humbug, som kun er styltet op af Aviserne. De Fandens Aviser som de forvrænge Folks Ideer. Det bedste Bevis herpaa faar man ved om Morgenen

at læse le Matins og le petit Journals Beskrivelser af en og samme Ting[1]). I det ene staar der om Generalforsamlingen i Panamaselskabet:

> Mr. Lesseps gendrev et efter andet sine Modstanderes Argumenter og gav paa vant Maade en kort og klar Fremstilling af Situationen. Hans Exposé var fuldstændigt tilfredsstillende.

I det andet:

> Da en tidligere Søofficer rejste sig og bad om at man velvilligst vilde svare ham paa, hvor megen Difference der var mellem en beregnet Pris af 5 francs pr. mêtrecube og en virkelig udgivet Minimumspris af 8 fr., naar Talen i det Hele kun var om en Bagatel af 120 Mill. mêtres-cubes, formaaede Mr. Lesseps kun at fremmumle nogle uforstaaelige Repliker om, at herom drejede Talen sig ikke i Aften.

Og saaledes er det med alle Ting. —

Derefter tog vi ud i Boulogneskoven og drak en Bajer ved Cascaden. Kl. $6^1/_2$ vare vi

---

[1]) Efter la libre parole fik le matin 67000 frcs. foruden 6000 frcs. til en Journalist Mr. Edwards og le petit journal 504, 887 frcs.; sé Politiken fra 6. Jan. 1893.

de retour i Café du Suède ved Siden af Variété og gik derfra over til Bruneaux, hvor man dinerer særdeles godt for 4 frc.

Mr. Thomas var stødt til os og efter at have spist drog vi ned i Vacheriet, Place de la Republique ɔ: et Brasseri med en noget friere Tone end i de sædvanlige.

Om Mandagen rejste Schaffarik til Wien.

St. Mandé, 30. August 1885.

Kære Onkel!

Tak for Brev af 26. Da der ikke er meget at skrive om, sender jeg et lille Rids af mit Vindue i St. Mandé, som stadig er aabent. Det regnede igaar hele Dagen, den første Regn i 3 Maaneder (26. Maj), og Træerne se i højeste Grad fornøjede ud. Jeg har skrevet en Rapport til Huset om Tacheometret, det nye Instrument jeg beskæftiger mig med, en Artikel til Nationaltidende om Sénégal, en Artikel til teknisk Tidsskrift om nyere Landmaalingsmethoder[1]). Vi faa nu se, hvad de vil indbringe, men det kan tage

[1]) Optaget i den tekniske Forenings Tidsskrift 1885—86 p. 109.

lang Tid endnu. Igaar lavede jeg en Akvarel af Cap Vert, som lykkedes over al Forventning, og jeg maa se at lægge mig efter en lille Samling af Landskaber og Figurer istedetfor at sprede dem ad. Jeg tager aldrig til Paris i Ugen, men om Søndagen er jeg altid sammen med E. Tiden gaar som en Gas udstrømmer, ustandselig, man véd den løber sin Vej, men kan ikke begribe, hvor den bliver af. Mr. Séné, vor chef de division i Bouches du Rhône er død, jeg fik lettre de faire part imorges. Paa Lørdag tager jeg ud i Avenue de Clichy, og jeg skal saa høre ad, om det er af Cholera.

St. Mandé, 31. August 1885.

Kære lille Moder!

Du maa ikke være ked af, naar jeg fra Tid til anden ikke skriver regelmæssigt, og det er ogsaa en Skam af mig og jeg har ganske vist ingen Undskyldning. Men vær forvisset om, at jeg altid har Samvittighedsnag Søndag Morgen, naar jeg knapper min hvide Vest og der ikke ligger Brev til Dig i Nyhavn. Du skriver, at Du vilde gærne have mig hjem, men det kan jeg dog ikke føje Dig i, thi lille Moder, Alt kan

afhænge af, om jeg bliver rolig i Paris eller ej. Jeg siger ikke, at det nødvendigt gør det, men det er ogsaa nok, at det *kan* gøre det. En Gang er ingen Gang siger man, naar det passer i Ens Kram, men det er vist og sandt, at én Gang ogsaa kan være alle Gange. Jeg er ikke endnu bleven myrdet ved at spadsere hjem om Aftenen; naar Folk finder det latterligt, at man tager den Forsigtighedsregel at gaa midt paa Gaden, saa siger jeg: Jo, for en Gang myrdet er tilstrækkeligt. Dersom jeg ved hver 14de Dag at gaa ud i Huset og kigge ind ad Dørene i Kontorerne kan minde dem om, at jeg ligger og koster dem Penge uden at bestille noget, saa er der større Sandsynlighed for at de, naar der er en Post at besætte, husker paa mig, det er solesimpelt. Naar jeg skriver, at jeg bliver af Økonomi, saa er det ganske vist sandt, men det kunde aldrig falde mig ind at nægte, at jeg solder forfærdeligt. Dog, naar jeg spørger mig selv, om jeg vilde blive mere økonomisk, naar jeg fik alle de Penge igen, som jeg har smidt ud af Vinduet, maa jeg desværre sige Nej. Dette Rentier og Kunstnerliv, som jeg er lømlet nok til at føre, har imidlertid den Indflydelse, at mine Kinder ere røde, og Madame Botz vil absolut

vide, at jeg er gaaet tabt for Operaen, da jeg synger hele Dagen. Jeg kan uden Overdrivelse sige, at jeg i disse 2 Maaneder har rent ud smidt 600 frcs. ud til Fornøjelser alene, men jeg kan ogsaa forsikre Dig om, at jeg aldrig har moret mig saa godt eller set saa mange forskellige Ting. Saa skidt, hvad gør det? Jeg kommer nok igen til at lade være med at give Penge ud til Adspredelser, og jeg havde ordentlig Trang dertil. Mit rigelige Udkomme har jeg alligevel. Men naar man falder fra den drøjeste Beskæftigelse til den fuldstændigste Uvirksomhed og bor i Paris, skal der en ganske anden Energi til end min for ikke at gøre Bêtiser. Dersom jeg ikke havde villet tvinge dem i Huset til at give mig noget at bestille, havde jeg ikke lært Tacheometret, og dersom jeg havde villet undgaa at mødes med mine Kammerater og afvexlende betale min Skærv (Middage til 4 couverts 30 frcs. eller en Consommation i Boulogneskoven med Droske 15 frcs.), saa vilde jeg ikke staa paa den Fod, paa hvilken jeg staar med dem nu, og ikke for min Part kunne modtage den Gengæld, de gør mig. Vi ere alle gale. Nok om det. Men Du kan vel forstaa, at naar jeg taler om

Økonomi, saa er det i en ganske anden Forstand end fornuftige Folk.

St. Mandé le 5. Sept. 85.

Kære Moder!

Jeg var ude i Huset igaar og erfarede da, at Mr. Séné, Chef de division dans les bouches du Rhône, meget rigtigt var død af Cholera. Du ser saaledes, at man ikke undgaar sin Skæbne. Da Senegalsarbejderne var paa Tale for første Gang, afslog alle Husets Divisionschefer at gaa derned med Undtagelse af Mr. Blondelet, der rejste derned ledsaget af de andres Skuldertræk; han har hjembragt sit Ridderkors og c. 300 Tusind francs paa 3 Aar, og den af de tilbagebageblevne Divisionschefer, der har været den foretrukne og begunstigede, er død af Cholera. Kleindienst, der kom hjem for 14 Dage siden, er i Versailles for at gøre sine 28 Dages Tjeneste (svare til vore Lejrtoure). Han har skam Mod i sig den Tykkert, thi det er en drøj Tur, just naar man trænger til at hvile sig. Det er ingen Spøg at være Artilllerist i Frankrig. Jeg gav Mr. Blondelet to Aquareller fra Senegal, og han blev kisteglad over dem og begyndte straks at

rende rundt med dem for at vise dem frem til Mr. Brèche, der blev meget imponeret af deres Udførelse, og Mr. Brèche er en Divisionschef, til hvem det er nødvendigt at gøre Kur paa samme Tid som man skal gaa og være storsnudet.

St. Mandé le 8. Oktober 85.

Kære Moder!

Tak for Dine to sidste Breve og Aviserne. Jeg er flyttet fra 1ste Sal op paa 2den Sal for at føje Fru Figuière, der havde Brug for mit Værelse. Det er mig ligegyldigt, da jeg i hvert Fald til November vil blive beskæftiget. Mr. Gaillare sagde mig, at det blev maaske i Auvergne (Departt de Cantal). Det glæder mig, da jeg saa vil faa Brug for min Vinterfrakke, men især fordi det, at jeg, der er Fremmed, bliver anvendt af Huset i selve Frankrig paa en Tid, da mange sætter deres Employés paa Døren blot fordi de ere Udlændinge, knytter mig nærmere til Huset.

I Søndags var jeg hos E. og vi spadserede ud til Arbejdsudstillingen i Industripalaiset i Champes Elysées. Damerne blev efter en Times Forløb trætte af at se paa elektriske Jernbaner med 1 Skinne, Uhre uden Visere men med Tal,

der springe frem, Tapeter, Æbleskrællemaskiner, Blyanter, hvor Stiften kun kommer frem, naar man skriver, Terracottasager, smaa Dampbaade, Juvelefterligninger, broderede Lommetørklæder, hvorpaa ens egen Autograf sys i en Haandevending, Lamper, der kan vendes op og ned paa, Tallerkener, der ikke gaa itu ved at tabes paa et Stengulv, og tyrkiske og japanesiske Sager, Springvand og Badekar og Maskiner og Køretøjer. Damerne udstødte Glædesskrig, da vi førte dem hen i den spiselige Afdeling, og deres af kvalt Kedsomhed stive og højtidelige Ansigter forandrede fuldstændigt Udtryk efter Indtagelsen af en Kop Chocolade til 4 sous, 1 Jødekage og et Glas mexikansk Likør (fra Boulevarden). Vi gjorde den Opdagelse, at Publikum i denne Afdeling havde langt velvilligere og behageligere Ansigter end blandt de nye Opfindelser. Det syntes som man var paa det Rene med, at det menneskelige Geni virkelig er af en noget trættende Opfindsomhed, medens Leverpostejerne, Sandwicherne og Bockerne ikke behøve al den Dampkraft og Lys og Spektakkel og Støv og Smørelse for at underholde os paa en behagelig Maade. Med et »Gudskelov vi er hjemme« styrtede Folk løs paa de fristende Udsalg. Pølserne havde

ikke nogen Fjeder, der skulde ledes efter for at lukkes op eller dobbelt Bund eller Elektricitet, og medens man i den sidste Time havde generet sig for at spørge, hvad det og det var, halv skamfuld over at opdage, at det var Ting, som først nylig vare opfundne, saa vidste man nu, at det, der var i denne Afdeling, var til at spise. Og Veltalenhedens hidtil stængede Sluser aabnedes paa vid Gab, hvilken udmærket Udstilling det dog i Grunden var! Kl. 5 tog Damerne hjem i en Droske; paa Grund af en Dobbeltfødselsdag skulde vi spise paa Grand-Hôtel. Kl. $6\frac{1}{2}$ traadte vi ind i den dejlige Spisesal, hvor vi til Musik spiste for 8 Francs, men meget daarligt. Imidlertid var det jo morsomt at se baade Salen og Publicum. Rødhalsede og rødnæsede Englændere, tykke Maver, tynde Liv, Kaneheste, unge Misser og Signoriner o. s. v. Tjenerne serverede med hvide Bomuldshandsker paa, som de skulle skifte hver Dag. Kl. 8 var vi færdige, vi indtog Kaffen paa Boulevarden i Café americain, hvor der altid er fuldt af Kaffedrikkere, og derefter gik vi hjem. Ankomne til Porten forsikrede Fruens 2 Døttre hende om, at de tydeligt kunde se at hun var træt og ikke vilde med mere. Hvorhen? — I Bullier. — Gud nej, der maa I rigtignok ikke

komme. Efter lang Parlamenteren fik de da Lov, og afsted for vi i en Droske; Droskekudsken yttrede, at Ungdommen maa have Lov til at rase ud, om han havde raset, ja og han fortrød kun, at han ikke havde gjort Galskaber nok[1]). Vi blev til Kl. 11 1/2 og toge derefter højst velfornøjede hver til Sit. — Jeg har næsten Skrupler ved at more mig saa godt.

St. Mandé, 11. Novbr. 85.

Kære Onkel!

Igen i Dag har jeg været ude i Huset for at minde dem om min Tilværelse. Mr. Gaillard var paa Rejse og Mr. Vieuxtemps sagde til mig, at der ikke var noget paa Tale for Øjeblikket. Og dog havde Mr. G. sidste Tirsdag ovenikøbet i Mr. V.s Nærværelse sagt til mig, at han vilde skrive til mig om to Dage. Jeg véd ikke, hvad det skal blive til, men det forekommer mig, at det ser meget trist ud. Med mine Ressourcer er det nu til Ende, jeg ved ikke, hvorledes jeg skal betale de 200 fr. i Pension ved Enden af

[1]) Ligesom la courtisane repentie hos Joach du Bellay, »qui se repent de s'être repentie.«

denne Maaned. Jeg kunde have Lyst til at flytte d. 18., men maa opgive det paa Grund af Finantserne og forsøge paa at leve billigere end 200 fr. om Maaneden som sidste Aar, da jeg i de sidste 2 Maaneder levede af 160. Det værste er, at man saa er berøvet ethvert Selskab andet end Bøger. Jeg foretager mig hver Dag en Tur paa de Steder, hvor Fabrikskorstenene ryger endnu; det er ikke mange, saa jeg er snart færdig. Endogsaa vor egen ryger kun halvt saa meget, da man har reduceret Arbejdskraften. Men der er allevegne komplet, ingen Brug for Dessinatører.

St. Mandé, le 23. Novbr. 85.

Kære Onkel!

Tak for Dine tvende sidste Breve. I Tirsdags var jeg igen ude i Huset med samme Resultat som tidligere. Først lister man sig ind i Kontoret til Mr. Gaillards Secretair for at faa listet ud af ham, om hvilke Affairer der corresponderes for Øjeblikket og om der er nogen ny Bevægelse i Personalet samt om Mr. Gaillard er beskæftiget. Der var intet nyt, og Mr. Gaillard var beskæftiget med Vieuxtemps. Da jeg var

flou paa Mr. Gaillards Vegne paa Grund af den Lethed, hvormed han giver gyldne Løfter, lod jeg mig ikke melde, men dryssede ovenpaa, hvor Mr. Blondelet endnu har sit Kontor for Vedligeholdelsesaaret. Jeg fordybede mig i Betragtning af Fabrikskorstenene og bestemte mig saa til at gaa ind til Mr. Blondelet. Han var meget venlig og spurgte deltagende, om der var noget Nyt, hvorefter jeg sagde Nej. Om jeg vilde gaa ind til Mr. Gaillard. — Jeg havde allerede været der 3 Gange, og det var mig pinligt at presse ham saameget. Efter en Pause sagde Mr. Blondelet: »Vous pouvez aller le voir, il est dans son bureau«, og da jeg en halv Time efter fik Audiens var Mr. B. hos Mr. Gaillard, og denne sagde, at de beskæftigede sig med en Affaire depuis 2 ou 3 mois, mais elle n'était pas encore decidée, ou pensait m'envoyer avec Mr. Vieuxtemps faire les études, un peu loin (jeg véd det er Venezuela) et si ca n'aboutissait pas on tacherait de m'envoyer à Souk-Ahras. Attendez encore quelques jours.« »Parfaitement, je vous remercie, au revoir messieurs.«

I Morgen er det 8 Dage siden og jeg venter stadig. Det er 4de Gang han lover mig dans quelques jours, og jeg maa vise ham den Ret-

færdighed, at han synes selv at være meget ked af det. Man venter saa Brev om Torsdagen, Fredagen og Lørdagen, opsætter at skrive hjem for at have den gode Nyhed at meddele og har Anfald af Mismod og Menneskefjendskab, især hver Gang der bliver spurgt om, hvor man skal hen. Økonomisk sét burde jeg om en Maanedstid eller to ophøre at eksistere, hvis det bliver saadan ved, men kan ikke, da jeg har Forpligtelser (udelukkende moralske) at indfri og desuden aldrig vilde have Mod til at lægge Haand paa mig selv. Hvad det angaar er jeg en stor Kryster, noget jeg ellers kender meget lidt til. Selvfølgelig er det ogsaa mig selv, der er Skyld i min økonomiske Stilling, og jeg har havt mange Lejligheder til at se, at man godt kan være energisk i nogle Retninger og iøvrigt en stor Nar og en svag og forfængelig Pjank. Det er mig ikke nogen Opmuntring, at jeg ikke nogensinde har havt noget uhæderligt at bebrejde mig, siden jeg kom til Skælsaar og Alder, og at enhver fedtet og smaalig Omgang med Sandheden er mig komplet umulig, og at den uafladelige Trang til Nydelser, som er min og den moderne Ungdoms Revers, med den inderligste Lethed køres Fanden i Vold, naar Beskæftigelsen lægger Beslag paa

En. Lediggang er Fandens Hovedpude. Hvad kan det nytte, at man har activ Energi, naar man ikke endnu har tilstrækkelig passiv. Hvad kan det nytte, at man i 5 Minutter eller 5 Timer eller 5 Dage kan udvikle et overordentlig Kvantum af Arbejde, naar man ikke kan sidde $^1/_2$ Time stille uden at ryge eller drikke eller conversere. Hvad kan det Nytte, at man 5 Gange af 10 undgaar Fristelser, naar man de andre 5 Gange falder for dem. Naar man siger, at Ungdommen skal rase ud, saa er det ikke andet end at sige, at Ungdommen skal have tilstrækkelig Afløb for sin Livskraft, ellers opfører den sig galt. Intet sundt og livskraftigt Menneske, der er tilstrækkelig beskæftiget, gør Dumheder i den Grad som den, der ikke er beskæftiget.

St. Mandé, 24. Novbr. 85.

Kære Henrik!

Som Du véd, interesserer jeg mig meget lidt for Politik. Men jeg indrømmer, at det er nødvendigt, at der er Nogle, der giver sig af dermed, ligesom jeg bifalder, at Folk efter en samvittighedsfuld Undersøgelse af pro og contra stiller sig paa et fixt Udgangspunkt og ved at

meddele deres Raisonnement til deres Omgivelser danne sig et Parti, der voxer, kommer i Majoritet og faar visse Ting sat igennem, inden de Anskuelser, der paa et givet Tidspunkt vare de eneste rigtige, ere blevne forældede. Men enhver Reform, der ikke indføres ved, at de gnidende Parter fire for hinanden men tvertimod ved en Paatvingelse, skader ofte mere end den gavner. I dette dejlige Land, Frankrig, Revolutionslandet, s'il y en a, hvor man paa kortere Tid indfører noget nyt end andetsteds, hvor en Idé udtrykt i Stikord, en øvet Taler eller et coup de main kan rejse et Spektakkel og omstyrte Institutioner, er de Reformers Antal, som andre Lande have indført og som man ikke her har fjerneste Idé om, enorme. — Man spørger sig meget ofte, om man er i Kina. Jeg sigter herved til den civile Administration, til Octroi og Regievæsen, til Ulighed for Loven, til Volontariatet i Arméen, til Recruteringen af Korpset »Ponts et chaussées«. At man kan sige om en Rigsdagsmand i et Blad, at han er en »maquereau«[1]) uden at blive synderligt straffet, det er, synes mig, kun en

[1]) Udtales makro; man afleder det af det flamske makelaar, allem mäkler entremetteur. Littré.

ringe Erstatning for, at man skal betale en 25 pCt. for hver Gang man bringer noget ind i en By, uden at tale om Tidsspildet, at Tobak og Cigarer og Svovlstikker betales 400 pCt. for dyrt og at det ligefrem er umuligt at faa ordentlige Varer deraf alligevel, at jeg ikke paa en Café kan overlade en Ven af mit Lommeforraad af Cigarer for Penge uden at faa en svær Bøde eller kan sælge (dele) en Foustage Vin i min Kælder til Bekendte, uden at en ondskabsfuld Nabo kan bringe mig i Forlegenhed ved at melde det, at jeg, ved at skrive en Billet paa en Café og lade Opvarteren gaa hen med den uden at der er Frimærke paa, kan komme i Fængsel, og at alle Købmandshuse betale aabenlyst svære Bestikkelser til Toldvæsenet, at ethvert Salg f. Ex. af Papir i min Værts Forretning anmeldes for Octroivæsenet, der smøres for at være coulant, at en virkelig Millionair, der bor paa Kvisten, betaler mindre ialt directe og indirekte i Skat end den, der bor paa 2den Sal med blot 5000 fr. om Aaret, at man ikke kan forbedre den utaalelige Langsomhed i Expeditionen af Justits-, Bank- og Magistratsvæsen, at en ung Mand, hvis Forældre kan betale 1500 fr. for ham, slipper med 1 Aars Militairtjeneste, medens de Andre maa

gøre 5 Aar af deres kraftigste Alder, at f. Ex. Korpset »Ponts et Chaussées« aarlig udgiver Millioner i Gager til Individer, der aldrig gøre for 4 Øre Arbejde o. s. v. Det er kun underligt fordi denne Bande af egenkærlige, kyniske, overindbildske og snu Vindbeutler have den Fordringsfuldhed at ville være den største Nation og den Frækhed at skrive paa deres Faner: Liberté, egalité og fraternité. Oh blagueurs, va.

St. Mandé, 1. Decbr. 85.

Kære Onkel!

Tak for det tilsendte. Det er en Selvfølge, at jeg helst vil blive i Udlandet og specielt forblive i Huset Gouin, thi jeg føler mig paa ingen Maade tilstrækkeligt afsvalet af Senegalsturene til at blive bosiddende og besiddende. Uden et rent Inclinationsparti vilde jeg næppe engang kunne holde 2 Aar ud som gift, er jeg bange for. Det forekommer mig, at jeg hverken er alvorlig eller taalmodig nok til at gaa og tumle med den samme Slags Affairer for Resten af mit Liv, og jeg synes, jeg har Brug for at svækkes en hel Del mere for at faa noget mere Ballast. Min Fantasi spiller mig endnu stadig

slemme Puds; jeg skulde egentlig være glad ved ikke at have andet at bestille end at læse Fransk og Mathematik, men naar jeg saa er midt i en Beregning af Vexler trukne fra Paris paa Odessa om det med en given Kurs er fordelagtigst at trække over Berlin-Petersbourg eller over Hambourg—Vienne, eller i de franske Participier eller i Gradmaaling, kommer jeg tidt til at tænke paa, hvor det kunde være morsomt at komme rig hjem og hvad den eller den vilde sige, naar de saa mig til Hest paa en hvid Araber, melankolsk men uhyre chic paaklædt, ride gennem Grønningen uden at lægge Mærke til den Beundring, jeg vakte. Og lignende Fjolletheder, maa jeg sige til min Skam, have den Virkning at sætte mig i godt Humeur, saa at jeg kommer til at synge eller le ad mig selv. Saa fjantet er jeg endnu, gid Fanden havde det. — Jeg har fuldendt en Tegning af et Billard, som jeg nu vil begynde at gaa rundt med. Det har længe stødt mig, at et Billard absolut skulde udstyres saa umaadeligt hvad Snedkerarbejde angaar, og navnlig naar man betragter Dybden, springer det i Øjnene, at man her slet ikke anvender den Masse Træ, ovenikøbet i den mest tildannede Form, for Styrkens Skyld, men alene for at give det et

solidt Udseende, og fordi det nu engang er Routine. Paa mit Billard ere Benene af Støbejern, hule, og bære et Par Bjælker af valset Jern, hvorpaa Bordet hviler. Bjælkerne skjules af en poleret Træramme. Det er lettere at lave, lettere at opstille og demontere og koster kun 300 fr., medens det alm. Billard af samme Størrelse koster 650 fr. i sin simpleste Udstyrelse. Jeg venter mig ikke den fjerneste Fortjeneste deraf, men det kan maaske tjene til at sætte mig i Forbindelse med Noget. Naturligvis er det praktisk til almindelige Bévertinger.

St. Mandé, 3. Decbr. 85.

Kære Moder!

Iforgaars var jeg ude i Huset, og Mr. Gaillard sagde mig, at der næppe blev noget Arbejde før i Februar. Imidlertid kunde jeg saa arbejde i Huset paa de forskellige Kontonarbejder, og han vilde saa give mig 50 fr. mere om Maaneden, saa at jeg nu har 150; jeg var naturligvis nødt til at sige ja og er begyndt idag i meget fortræffeligt Humeur. Kl. 8 tager jeg hjemmefra, Kl. 9 er jeg i Avenue de Clichy, Kl. 6 Aften tager jeg derfra og er hjemme i St. Mandé Kl. 7.

Nytaarsdag rejse Mr. Blondelet og Mr. Vieuxtemps til Venezuela for at recognoscere en Jernbanelinie fra Kysten til Orinoco, som vi skal lave for et engelsk Firma, der er Concessionairer paa Construction og Exploiatation. De blive borte til Maj Maaned.

Au bureau le 17. Decbr. 85.

Kære Moder!

Tusind Tak for den behagelige Fødselsdag. Du skulde ikke sende de Penge, da Du godt selv kan have Brug for dem, og jeg haaber at kunne sende dem tilbage i Januar Maaned, naar jeg er flyttet ind til Batignolles. Men jeg vil indrømme, at det var mig en meget behagelig Overraskelse, da jeg nu maa betale min Frokost, som jeg spiser i en Restaurant sammen med mine Kammerater, og dette i Forening med de 14 sous daglig til Jernbaneturen bringer snart Niveauet til at synke i Portemonnixen. Jeg ruller selv mine Cigaretter nu, hvilket er meget økonomisk. I denne Uge har jeg kun røget for 80 centimes Tobak, fordi jeg ruller dem selv med Fingrene, og Tobakken er meget bedre; tidligere røg jeg for 40 ctms. om Dagen. Min

Fødselsdag om Morgenen var jeg inde at tegne paa Bureauet og fejrede Dagen ved at drikke hvid Vin istedetfor rød til Frokost. — I Huset er der intet væsentligt Nyt. Den forløbne November Maaned har været slem i Senegal, idet der er død 18 af Compagniets Folk, Stationsforvaltere og Assistenter. deriblandt ogsaa Lelarge, Underdirektør for Driften, hvem Du maaske har hørt mig Tale om, da han spiste ved vort Bord i St. Louis. Men ogsaa her i Huset har Dødeligheden været stor i dette Aar: Gamle Gouin, hans Kone, le Maire, Mme Séné, Kuhls Fader o. s. v., saa man sér, at man dør ligesaavel i Frankrig.

Paris, d. 10. Jan. 86.

Kære Onkel!

Iforgaars blev jeg kaldt ned til Mr. Gaillard og traf der ham og Mr. Gouin. Denne sidste tog Ordet og sagde, at de agtede at sende mig til Algier for at fortsætte Studierne paa Linien Tebessa—Souk-Ahras. Jeg takkede og bad dem, hvis det var dem muligt, at lade mig komme til Arbejderne og gjorde gældende, at da jeg var ugift, vilde jeg om nogle Aar kunne være dem

mere nyttig i Missioner, dersom de nu lod mig komme sur les travaux istedetfor at blive au bureau et aux études. Kundskaber manglede jeg ikke, tilføjede jeg. Det blev meget naadigt optaget, og Mr. Gouin udspurgte mig da om det nye Tacheometer af Sanguet, som han ikke kendte, og jeg maatte da gaa op at hente Kladden til min Afhandling, som jeg heldigvis havde i min Skuffe, og i et Kvarterstid fordybede han sig i denne og mine Forklaringer, De vente Svar fra Divisionsschefen Brèche i Algier; det kommer paa Onsdag, og jeg skal saa rejse Fredag. Paa Torsdag telegraferer jeg til Moder, om det bliver til noget eller ikke. Sagen er, at i Slutningen af denne Maaned skal 3 afsted til Chili (Linien Caldera—Illapel—Ovalle). Disse tre ere Mr. Damiens, der er i Lissabon for Tiden, Mouret, der er i Salon (var med i Senegal som Conducteur) og Soirat i Algier, som jeg saa skal remplacere.

Middelhavet, d. 1. Jan. 86.

Kære Onkel!

Tog efter Bestemmelsen fra Paris Fredag Aften d. 15. og havde en behagelig Rejse uden

Hændelser til Marseille. I Lyon var det endnu afskyeligere koldt end de andre Steder, men der maa være meget malerisk om Sommeren. I Marseille, hvor jeg ankom Kl. 7 Aften, var jeg imponeret af Cannébièren, som Pariserne gøre Løjer med. Det er ganske vist frækt af Marseillaiserne at sige, at dersom Paris havde Canniébièren, vilde det være et lille Marseille, men det forhindrer ikke, at der er prægtige Caféer og flotte Devanturer og elektriske Gadelygter, nok saa fine som i Paris. Efter en Promenade der gik jeg ind paa l'Alcazar, hvor det morsomste var Publikums umaadelige Tilfredshed baade med sig selv og Artisterne, der ikke vare af 1ste Slags. Søndag Morgen stod jeg tidlig op og promenerede i Havnen, hvor jeg saa flere danske Skibe med Flaget oppe. Kl. 8 tog jeg Billet til Philippeville og tager derefter over Land med Jernbanen til Constantine, Guelma—Souk-Ahras. Mistralen blæser, og vi vippe ganske net. Vi ere kun 4 Passagerer, hvoraf jeg er den eneste der er rask. Man maa absolut skulle til Algier for at rejse derover paa denne Aarstid, siger Kaptajnen. En af Officererne var med paa »la Bourgogne«, da vi strandede i Marokko, og vi muntre os nu over denne Begivenhed.

D. 19de. — Vi fik ondt Vejr i Gaar Aftes, jeg blev syg og brækkede mig. Fortsætter i Dag i Jernbanen. Aldeles forbløffet over dette Lands Skønhed, Grønt, Klipper, Vand og langt borte blaa Bjerge. Ikke mere end 5 Minutters Gang fra den ene hvide Bondegaard til den anden. Paa en ussel lille Landstation holder der en fin lukket Vogn med prægtige sorte Heste. En smuk Dame med 2 Børn i mit Compartiment, Masser af Jægere med Hunde i Toget, hvidklædte Arabere, Italienere, der søge Arbejde. 4 forhenværende rene Burnusser gaa og pløje med Stude og gammeldags Plove, Benene ind hyllede i Skind som paa Billederne fra Bibelen, Oliventræer overalt, lange, grønne Dale og et virkelig levende Bjerg med Sne paa i lange Furer ned fra Toppen, ikke langt fra Linien. Stationspersonalet meget fint paaklædt og se veltilfredse ud. En Mængde Buske og Træer at lære at kende. Græsvækst meget frodig, genkender desværre Følfod. Banevogternes Huse nette, deres Koner staa i Døren med Signalrullen. Hækkerne ved Stationerne ere af Geranium i Blomst og Tax. Efterhaanden som vi kommer til Vejr bliver det koldere og koldere; i Buffeten paa Col des Oliviers flammer et mægtigt Baal i

Kaminen, og jeg spiser med Glæde en varm saucisson.

Souk-Ahras[1]), d. 25. Jan. 86.

Kære Onkel!

Jeg ønsker Dig ret af Hjertet til Lykke til Din Fødselsdag og haaber, at det ny Aar maa bringe Dig vedvarende Sundhed og Tilfredshed. Forkølelser har man vel i alle Klimaer (jeg har en Tre-Lommetørklæders for Tiden), saa det kan jeg vel ikke bede Dig helt fritaget for, men gid Din Gigt maa blive ovre hos Dine Genboer. En Araber, med hvem jeg gav mig i Snak i Gaar, sagde, at han vilde ønske, at Gud i hvert Liv blot en Time vilde give Lov til at slaa Jøderne ihjel, saa skulde jeg nok se, hvormange der blev tilbage af dem. I gamle Dage, sagde han, var der en fornuftig Regering; Deyen kaldte fra Tid til anden allle Jøderne sammen og slog

---

[1]) Hovedbyen paa Højsletten ved den tunesiske Grænse var i 1852 kun en simpel Militærpost men synes nu at have en stor Fremtid for sig som Hovedpunkt paa Forbindelsen mellem Havnene Bona og Tunis; den er bygget paa samme Plads som Oldtidens Thagaste, Augustins Fødeby.

dem ihjel, saa at der kun blev tilbage dem, der ikke mødte, men det var alligevel nok. Dengang kunde hæderlige Arabere tjene Penge, men nu var det umuligt for andre end Jøderne. Disse vare saa ondskabsfulde, at de, naar de kunde komme til, om Morgenen ved Solopgang trampede paa Ens Skygge for at gøre En i det mindste den Skade. Saaledes var Araberens Tale, halv fuld af Visdom og Ironi, halv fuld af Barnlighed og Overtro. Da han hørte, at jeg var forkølet, gav han mig følgende Recept: »Knyt noget Salt i Dit Lommetørklæde og, naar Du lægger Dig om Aftenen, dyp det i hed Olie og gnid dermed Pandens og Issens Sømme samt Øjenkrogene, læg et Tørklæde om Dit Hoved, og næste Morgen fejler Du intet.« Jeg foresætter mig ofte at tale med ham. — Paa Mandag d. 1ste stikke vi af ud paa Linien og have formodentllg Beskæftigelse indtil Juni Maaned. Souk-Ahras er en meget livlig By, saalænge den har Nyhedens Interesse, ialtfald er det noget ganske andet end St. Louis. Vi spise fortræffeligt, og hvad der især er delikat er Desserten af Dadler, Mandariner og Gedeost. Jeg skal paa Lørdag afsende herfta en Kurv Dadler til Dig som Colis postal. Løn naar jeg er i Byen 200 fr.

og fri Bolig; naar jeg er paa Terrainet 200 fr. og 5 fr. 50 om Dagen ɔ: 365 om Maaneden.

Souk-Ahras d. 31. Januar 86.

Kære Moder!

Tak for Dit sidste Brev og Aviserne. Jeg godtede mig i høj Grad ved at læse Artiklen »Smæk for Skillingen« i Politiken. Jeg har drukket Onkel Fritz's Skaal i et Glas Madeira inden Frokost. Haaber at Dadlerne kom i god Behold til ham, de gik herfra i Torsdags d. 28., men Postgangen er en Del forstyrret, da vi have en forrygende Storm, saa at vi aldeles ikke kan tage afsted, før vi have havt 3 Dages Tørrevejr, i den Grad ere Elvene opsvulmede. En Jernbanebro tæt herved er styrtet sammen (vi have selv lavet den), fordi Vandene ere stegne til en i Mands Minde ukendt Højde. Barometret viste i Forgaars 688 $^{m}/_{m}$, et rént Phænomen. Hjemme viser det i Almindelighed 760, fordi vi ere ved Havets Overflade, medens vi her, da vi ere 600 ^{m} til Vejrs og Barometret synker omtrent 1 Millimeter for hver 10 Meter man stiger til Vejrs, burde have c. 700 $^{m}/_{m}$, men 688 er rædsomt, og vi gøre da heller ikke Brug af andet end

Voxdugsregnkapper og lange Støvler uafladeligt. Om Hverdagen have vi travlt nok, men om Søndagen kniber det med at faa Tiden til at gaa, da man ikke kan komme udenfor en Dør. Jeg har det godt med Undtagelse af Snue, Hoste og Frost i Hænderne og Tæerne. Men min Appetit er voldsom, jeg mindes ikke at have spist saadan nogensinde. Saaledes fortærede jeg i Dag til Frokost

1 Tallerken Suppe,
1 Postei (lille),
1 Skive Gigot de mouton,
3 Skefulde Ragout de Boeuf aux carottes,
1 Tallerken Macaroni,
1 Cotelette med pommes frites,
1 Portion Ost,
1 Haandfuld Rosiner og Mandler
3 Biscuits og 1 Mandarin.

Dertil et solidt Stykke Brød af Størrelse som det man skærer til Hestene samt $^1/_2$ Flaske Rødvin. Det er ikke Spor af overdrevent. De andre beundrer min Appetit.

Mellem Souk-Ahras og Tebessa, d. 2. Marts 1886.

Sort i Huden som en Svedske har jeg den Ære at melde, at jeg befinder mig fortræffeligt. Saaledes sér vor Lejr ud for Tiden, men i Stedet for de sorte Streger maa Du sætte grønne Linier og Flader, Solskin paa de gule Klipper og violette Skygger, en virkelig dyb blaa Himmel, i Klippepartiet ligeoverfor tillige Masser af Faareflokke og arabiske Douarer. Jeg sidder udenfor Spiseteltet og Baptiste (Kokken) kommer ud med Aperitifbakken. Hesten tilhører den Spahi, vi have med til Ledsagelse for det Tilfælde at Araberne skulde nægte os Muldyr til Flytning og i det Hele for at live op i Landskabet. Selskabet bestaar af Mr. Istace, vor Chef, og Operateurerne Martial, Poitel, Balliste og Stilhoff,

de tre sidstnævnte fra Senegal. De to første har været der for at gøre de allerførste Studier med Tacheometret (jeg arbejder med dette Instrument nu og er bleven betydelig dreven). Istace fortæller os, at i 1878 ejede han endnu ingenting, men det er kommet siden; han er 55 og har to voxne Pigebørn. Martial er gift og har sin Kone i Paris og tourer bestandig om i Algier eller Bulgarien eller Bouches du Rhône. 33 Aar. Balliste er 26 Aar, stor og svær, Algirer af Fødsel, tidligere Conducteur des Ponts & Chaussées og Corporal ved Zouaverne. Han har tumlet en Del omkring. Poitel kender Du. Vi have 25 Mand med os, 11 Europæere, Resten Arabere. Vi bebo 8 Telte og have fortræffelige store Senge med Madrasser og fri Belysning. Om Morgenen forhaste vi os ikke men lade os bringe Café au lait paa Sengen. Tahar (en Araber) traver med sin Blikspand over til Nabo-Douaren og henter Mælk. Dagen begynder dejlig frisk og vi ligger endnu om Natten med Nathue, 2 Uldtæpper og ovenpaa dem min kanneworffske Vinterfrakke og Voxdugskappe. Men fra Kl. 8, naar Solen staar paa, brænder Øre og Næse, som om de skulde springe. Klimaet her i denne Del af Algier er fortræffeligt, men paa Plainen

omkring Tebessa skal der være særdeles hedt fra Maj Maaned af, varmere end i Senegal, siger Poitel. Om Aftenen samles vi alle om et udmærket Aftensbord. Jeg har spist Grisesylte i Dag, hvilket paa Fransk hedder fromage de cochon. Det var delicat.

Souk-Teb[1]) d. 31. Marts 86.

Kære Moder!

Vi ere nu ved Sidi Abdallah ikkun 30 kil. fra Tebessa og kampere bag ved nogle smukke gamle Ruiner og lige op ad Vejen mellem Souk og Tebessa. Landet er udmærket opdyrket og overrislet af naturlige Kilder, nogle Haver af 1 kilom. i Firkant ere propfulde af al mulig Frugt og Køkkenurter. Vi have det udmærket. Vejret er rigtig April, den ene Dag stegende Varme den anden Dag Kulde og Regn. Det vil blive et forjættet Land for mig i Tebessa, hvor der er propfuldt af Levninger fra Oldtiden

[1]) Tebessa er det gamle Teveste anlagt under Vespasien, havde inden dens Ødelæggelse af Vandalerne, henved 40000 Indbyggere og bærer den Dag i Dag mere Præget af en romersk By end af en fransk Coloni, og er en af de Byer i Algerien, der synes at have den største Fremtid for sig. Réclus l. c.

og Mønter [1]), men ikke nok dermed, Jorden er fuld af dejlige Forsteninger. Jeg har en arabisk Mønt fra 1087, som en gav mig for 2 Cigaretter, og den er sjælden. Vi ere i L'oued Melegue, en Dal, som adskillige Gange har set Scipios og Hannibals Armeer. Tunis og La Goulette (gml. Karthago) ligger kun 3 Dagsrejser fra Souk og Tebessa og Tebessa er endnu omgiven af den romerske Stadsmur.

Souk-Ahras, d. 26. April 86.

Kære Moder!

Du kan tro, det smager brillant at være igen i Byen med hvide Skjorter, hele Støvler og nok Vand til at vaske sig i. Varme har vi ikke endnu, det er et uhyggeligt Vejr i Dag ligesom i Gaar og ikke Tale om at spadsere paa Grund af Føret. Vi ere en munter Bande, hvoraf Du kender de fleste fra Senegal. 6 ere Familiefædre

[1]) Uagtet de ere gode Muhamedanere kalde Indbyggerne i Tebessa sig Romere (Roumi), hvilket Navn ikke af dem sammenblandes med Christen, som hos de øvrige Muhamedanere i Algier. Ved 1842, da Franskmændene tog Byen i Besiddelse, brugte Indbyggerne endnu romerske Mynter. Reclus l. c.

og have deres Koner her; den ældste, Mr. Daville fra Besançon 44 Aar, er ligesaa fuld af Spilopper som den yngste, Mr. Majeune, 22 Aar, Pariser, og jeg skal i den Anledning anføre, at førstnævnte lukkede den sidste inde paa et vist Sted ligefør vi gik fra Bureauet Langfredag Aften Kl. $6^1/_2$. Han var kun i Fængsel 10 Minutter, men gjorde et forfærdeligt Spektakkel og hævnede sig om Aftenen ved at sende 20 Skopudsere (arabiske Drenge) den ene efter den anden til Mr. Davilles Bopæl for at give Tilbud om at børste Støvler. I Gaar saa jeg paa Theatret Catherine Howard, Drama i 7 Akter efter Alex. Dumas, i hvilket 4 Drabanter i stribede Calicots-Benklæder og almindelige Frakker forestillede afvexlende Lordskammeret og det oprørte engelske Folk samt Henrik d. 8s Arme. Hoffet bestod af 1 Page, 1 Erkebisp og 1 Adelsmand og Spillet var ikke daarligt, naar man tager i Betragtning, at det regnede ned igennem Taget paa Henrik d. 8de, saa at han gentagne Gange maatte flytte Tronen, fra hvilken han udviklede sin Politik i et længere Foredrag for sin Søster, der ledsagede hans Ord med beundrende Rulninger af Øjnene. Det varede til Kl. 1.

Marseille. Hôtel petit Louvre, d. 8. Maj.

Kære Moder!

Historien er følgende:

1. Den 13. April i Tebessa modtaget Brev om jeg ønskede at gaa til Chili.
2. Den 3. Maj Aften Kl. 6 modtaget Ordre fra Mr. Gouin om næste Aften at være ombord i Damperen til Marseille i Philippeville.
3. Afrejst 4. Maj Morgen Kl. 4 med Tog fra Souk-Ahras til Bône efter at have ladet Vadskekone og Skomager arbejde hele Natten.
4. Ankommen til Bône d. 4. Maj Kl. 11 viser det sig at være Vrøvl af Aviserne, ingen Baad hverken i Gaar eller i Dag eller i Morgen til Marseille heller ikke i Philippeville. Telegrapherer til Gouin om frem eller tilbage. Svarer vente i Bône. Tilbragt behagelig Dag med den danske Konsul Arnauld.
5. Aften d. 5. Maj Depeche fra Mr. Gouin om at afrejse Torsdag til Marseille, vil finde Instruxer hos Banquieren Mr. Barban.
6. Afrejst d. 6. Aften 4, god Overrejse og ankommen d. 8. Morgen 10 1/2. Strax

begivet mig til Mr. Barban, hvor Ordre til at gaa til Salon, hvor nærmere Instrux. Damperen (engelsk) til Chili afgaar allerede d. 8. eller 9. fra Bordeaux. Skriver om 2 Dage fra Salon.

Salon [1]) d. 12. Maj.

Kære Moder!

I Stedet for at gaa over Atlanterhavet og passere Linien for derefter at opsøge Vinteren i Juni Maaned, befinder jeg mig nu i en lille stille venlig Provindsby, gammeldags og fuld af Roser, med Koner og Piger klædte i Arles-Kostumer og omgiven af Bjærge, der ere lave og beplantede med Oliven og Mandeltræer. Markerne ere dyrkede som Haver og indbringe dygtigt. Byens Gader ere beplantede med Platantræer, der ere 1 $^1/_2$ Gange højere end Husene og næsten ganske udelukke Solen fra Gaden. Naar man sidder paa Hjørnet i Café Oriental og nyder sin Kaffe ligeoverfor en stor gammeldags Stenfontaine, mosbegroet og med et kraftigt Springvand,

[1]) Salon med 8598 Indbyggere i Departementet Bouches du Rhône, Arrondissement Aix.

hvis Rislen overdøver de legende Børns ingenlunde svage Stemmer, og man derefter betragter Himlen, der her bestaar af lysegrønne brede Platanblade, kommer man uvilkaarligt til at tænke paa Tornerose og det sovende Slot, og man føler den søde Søvn liste sig ind over Øjelaagene. Aa, lille Moder, gid jeg kunde faa Jer alle herned saadan et roligt Sted og gid jeg havde en lille Søn ved Siden af mig og kunde sidde fra Tid til anden om Aftenen i en hyggelig Familiekreds, helst min egen. Men jeg har endnu nogle Aar at tumle i.

Salon d. 30. Maj 1886.

Kære Onkel!

Dersom jeg var kommen i rette Tid, det vil sige, 1 Dag før det var averteret i Aviserne og før jeg havde faat Ordre, vilde jeg nu have været i Rio Janeiro. Der er endnu intet Nyt, og jeg er bange for, at det kan vare en Maanedstid endnu, da Vinteren nu er begyndt i Chili og det vel næppe er muligt at arbejde og sekundairt fordi jeg ved Forsinkelsen indirecte taber de Penge, som jeg kunde have tjent. Jeg har endnu intet hørt om Betingelserne (jeg antager 200 fr.

om Maaneden i Gage, 400 fr. maanedlig Præmie og — alt frit), men har stadig Ordre om at holde mig parat, dog lader det til, at jeg først skal til Paris for at modtage Instruxer. I Grunden er jeg uhyre tilfreds her i Salon, hvor jeg har det udmærket, en lille Smule med Varme og Støv, men i høj Grad forkælet af en rar gammel Enke, der ligner Moder en hel Del. Jeg hænger i som sædvanlig og tror nok, at jeg forbauser dem en lille Smule. Min Ven Kleindienst og Battmann, ligeledes fra Senegal, og jeg føre et behageligt Liv om Aftenen, idet vi have Nøglen til et lille Landsted, som en bortrejst fælles Bekendt har overladt os, hvortil en smuk Have hører, fuld af Kirsebærtræer, og denne Have er bleven Samlingssted for en Del Mødre af Middelstanden med deres Døttre, under Paaskud af at plukke Roser eller Kirsebær, men i Virkeligheden for at dandse paa Terrassen foran Huset. Folket er meget gemytligt, og dertil bidrager, eller rettere, Beviset derfor er deres Sprog, le Patois, hvilket er det franske Sprogs Plattysk, aldeles med den samme Syngen paa Enden af Ordene. Man forstaar ikke et levende Kvæk af det, da det er halvvejs Italiensk, halvt Spansk og halvt Fransk. Jeg har hidtil kun

opsnappet Ordene Castenargue = Gulerod og fa mi botou = giv mig et Kærtegn. Det er nu allerede paa 20ende Dag jeg er i Salon og om 8 Dage er jeg maaske i Paris eller Bordeaux. Gudskelov, Rejsen gælder denne Gang ikke Senegal. 4 af vore Kammerater, der ere gaaede til Panama, efter at være blevne afskedigede af Huset, ere alle døde.

Salon d. 13. Juni 86.

Kære Onkel!

Takker mange Gange for Dit Brev af 2. Juni og vedlægger Brev fra Mr. Gaillards Secretair, der kom i officiel Convolut med Titlen Ingenieur udenpaa, hvilket er første Gang fra Administratørernes Side. Jeg har havt en mageløs rar Tid her i Salon og vil gerne med Tiden vende tilbage hertil. Uden at tale om den æsthetiske Side af Opholdet, Gadernes grønne Drivhusskygge om Dagen og det pragtfulde Maaneskin, der, brudt af de gamle Gavles og Karnappers stærke Skygger, i Forening med Vandspringets Pladsk og Platanalleen uden synderlig Fantasi hensætter én i Originalen til Landsbydecorationen i Postillonen i Longjumeau eller Barberen, skal jeg omtale

Markerne (vergers) af Oliventræer, Mandeltræer, Ferskentræer, Vrimlen af Jordbær, Kirsebær, Kartofler, Løg, senere Trøfler, Figner, Meloner, alskens Grøntsager, Nefles og endelig den uhyre Silkeavl og den derved nødvendige Avl af Morbærtræer. Hver Maj Maaned begynder Arbejdet; man har Æggene fra forrige Aar, der have overvintret i Kælderen eller en kølig Grube. De udruges da ved kunstig Varme og Larven anbringes paa et Morbærblad. I Vaucluse tage Kvinderne en Pose Æg i Sengen om Natten paa Brystet eller under Armen. Paa Loftet i Huset ere en Række Etager anbragte fra Gulv til Tag. Paa disse lægges et tykt Lag Morbærblade og derpaa de ganske smaa Larver saa store som Knappenaalshoveder. De begynder saa at æde og de ulykkelige Beboere af Huset maa to Gange op i Morbærtræerne og plukke friske Blade af til Slughalsene. Vor lille Dagligstue fyldt med Morbærblade fra Gulv til nederste Vindueskarm maa der til daglig for en almindelig Bedrift holdt af Mand, Kone, den gamle Mo'er og et Par Børn. Hver Dag ganske friske Varer, ellers hævner de lave Skabninger sig ved at gaa hen og krepere bare for at ærgre deres Herskab. Tillige maa man ved Pankáer og Ventilation

delikat paase, at de ærede Silkeherrer og Damer ikke have det for varmt og heller ikke for koldt. Efter 14 Dages uafladelig Æden, hvilken foregaar under en prikkende Lyd, der ligner Regn paa et Tag, og som er et meget godt Tegn paa Velbefindende, sér Individerne saaledes ud, naturlig Størrelse. Man ser da disse vidunderlige hæslige Pølser rejse sig paa Bagdelen, hvilket er Tegn paa at de vil »op« (monter). Skyndsomt efterkommes deres Ønske, man lægger Grene og Kviste paa Hylderne og de tykke Kluntser arbejde sig op paa dem, vælge sig en Plads og begynde strax at diarrée'e Silke først rundt om og derpaa arbejdende indeni og 2 Dage efter har man en fuldt færdig fast Kokon. Efter 8 Dages Forløb kryber Sommerfuglen ud af Kokonen, flagrer en Dag, lægger Æg og dør. Man opsamler da Æggene og gemmer dem til næste Maj Maaned, thi nu har man ikke flere Morbærblade. Men en Kokon, hvoraf Sommerfuglen er krøben ud, har ingen Værdi, da der ved Afspindingen kommer Hul i Silken. Man anbringer derfor Kokonerne i en étuve og dræber derved Larverne. Kokonerne sælges nu i Byerne, hvor Opkøberne indfinde sig fra Lyon og Marseille, og disse bruge dem til Spinderierne. Jeg

haaber at faa et af disse at se inden min Afrejse. Kokonerne kastes i lunkent eller varmt Vand, trimles lidt omkring med en Kost og blødes derved op saa at det hele kan afhaspes. De Kokoner, jeg sender, have tilbragt Pintsenat i en Bagerovn, og der er altsaa ingen Fare for dem. Jeg medsender en Herre, der har en Rille om Livet, for at I kan kende kvindelige Kokoner fra mandlige. Det er altsaa Herrerne, der have den fine Taille. — Ligesaa betydelig som Silkeavlen er naturligvis Handelen med primeurs ɔ: Frugt og Køkkenurter, der gaa til Hallerne i Paris. Alene fra Barbentane, en ganske lille By men paa Hovedlinien (vi lave Linien Barbentane—Orgon), afsendes daglig i Maj og April for 65000 fr. til Paris, Lyon og Marseille og Torvet i denne lille By begynder om Natten Kl. 1 og er forbi Kl. 5 og alle Varerne expederede paa Jærnbanen. Fremdeles er der 6 Oliefabriker alene i Salon ɔ: Forfalskningsværksteder, hvor der af arachis, som Du kender fra Senegal, laves en ringere Olie. Denne Produktion medfører en overvættes Blikkenslagerindustri, da Olien forsendes i Blikdaaser (Estagnons). Vi ere imidlertid ingenlunde færdige med Departementets Rigdom.

Paa de uopdyrkede Stensletter, der skyldes Rhônens Oversvømmelser, hvoraf den berømte Crau[1]) er opstaaet, nære sig endnu umaadelige Faareflokke, og disse gaa ved Sommertid herfra til Søalperne, hvor der er ypperlige Græsgange. Naar jeg sidder i mit Bureau, nu da Defileringen er begyndt (og den varer en Maanedstid), hører jeg paa Landevejen fra Arles sjældent med mere end 1 Times Mellemrum en umaadelig Sværm Klokker og Bjælder nærme sig, kimende af alle Kræfter, og anførte af 2 Førere med 8 Pakæsler kommer en 4—5000 Faar med en Snes gamle Væddere i Spidsen ligesom Sapørerne i den franske Armé, trippende forbi, fuldstændigt barberede og inderlig tilstøvede og snavsede. Hvert Faar koster ca. 10 fr. og man sér saaledes hver Gang en lille Sum paa 40—50000 fr. komme forbi og naar der er 10 Flokke passeret en halv Million. — I Dag, Pintsedag, holder vi for første Gang Tyrefægtning og skal jeg sende Dig Programmet. Gid jeg havde Dig lidt her ved Siden af mig min kære Onkel, jeg tror nok det vilde

[1]) La Crau er en stor lav Stenslette, af hvis 35000 Hektarer de 20000 endnu ikke er under Cultur. Joanne: Bouches du Rhone.

gøre Dig godt, og jeg vilde ordentlig knuge Dig til mig, thi jeg længes tidt en god Bunke efter Dig og dem allesammen. Bare en eneste Søndag. Og saa flæber jeg, Gud hjælpe mig, hils Mutter og Tanterne.

Salon le 16. Juin 1886.

Kære Onkel!

I en Fart følgende Linier. I Gaar og i Dag modtaget følgende to Breve:

1°. Fra Mr. Fouqué, Administrateur des machines.

— — — Vous devrez donc être rendu à Bordeaux le 18. Juin au plus tard pour prendre le paquebot de la Cie Anglaise du Pacifique »la Britannia« à déstination de Valparaiso.

2°. Fra Mr. Gaillard.

Paris le 15. Juin 1886.

Monsieur Stilhoff
à Salon.

Nous vous confirmons ci-dessous les conditions qui vous sont faites pour la mission temporaire, que vous allez remplir, pour notre compte, au Chili (Amérique du Sud) sous la direction de M. Damien de Chandenier. Vos appointements mensuels sont fixés à deux cents francs (200 fr.) ils courront du 20 Juin courant jusqu'au jour de votre retour à Paris. Nous vous rembourserons, sur notes, vos frais de voyage, aller et retour, ainsi que vos dépenses

d'hôtel et frais de nourriture pendant tout le temps que durera votre mission.

Il vous sera en outre alloué une gratification mensuelle de quatre cents francs (400 fr.) à compter du jour de votre départ jusqu'au jour de votre retour à Paris. Cette gratification sera payée dans le mois qui suivra votre retour en France.

Recevez nos salutations amicales.
Signé Gaillard.

Det vil sige: Alt betalt og 600 fr. om Maaneden ogsaa ombord. Dersom jeg kun bliver en Maaned dernede, vil jeg have 2000 fr. tilovers og haaber saaledes at kunne gøre Moer en lille Present.

Med mig rejser Robert (fra Senegal) Gregorowicz (Polak) og Giuntini (Italiener).

On board the »Britannia« 4. Juli 1886. Pernambuco.

Kære Moder!

Med stor Glæde have vi passeret det dejlige Atlanterhav, og det er ikkun under Ækvator vi have havt Regn. Min Ven Mr. Koenig, en Kieler af Fødsel og Klædeskøbmand en gros i Chili, fortæller mig, at han i de 6 Overfarter, han har gjort, stedse har havt daarligt Vejr paa dette Sted. Forretningen gaar slet i Chili paa Grund af den enorme Told, der er én af Re-

geringens vigtigste Indtægter. For Possementmagerarbejde betaler man saaledes alene i Told 4—5 Gange mere end Værdien af disse Varer i Europa. Vi tale Tysk sammen, og han lærer mig paa samme Tid Spansk. Med Damerne ombord og Officererne taler jeg Engelsk, med mine Kammerater, der ikke kan et Ord af dette Sprog, Fransk. Jeg kan allerede forlange omtrent alt, hvad der forefalder i det daglige Liv, paa Spansk. Det er selvfølgelig et skrækkeligt Sammensurium. (Jeg ved ikke, om jeg har fortalt, at vi skal have Sarah Bernhard ombord i Rio og med til Montevideo). Hver Aften dandse vi, det gamle Piano er flyttet op paa Dækket, og det er at sige Dig, hvor pænt Vejret er. Vi spille hver Dag Lotteri med Nnmre om det Antal Mil vi have løbet siden den forrige Dag, og disse Numre blive da solgte paa en Auktion, saaledes at man maa købe sit Nummer, naar man vil beholde det, hvilken Omstændighed de andre benytte sig af til at drive det op. Det kaldes en »Sweep« og Spændingen er uhyre, naar den observerende Officer kommer ned i Kahytten med Opslaget om Bredegrad, distance run og distance to run. Min Ven Robert (ham fra Senegal) og jeg bliver

intimere Dag for Dag, han er en sand Perle, og vi tale Spansk sammen efter vore Dictionairer. Vor Conversation er ikke lidt idiotisk for en Udenforstaaende, f. Ex.: »Har De min Broder Karls gamle Sko?« Svar: »Nej, jeg har Uret (tort)«. »Er De i Besiddelse af Deres Søsters Hat?« Svar: »Fædrelandskærlighed er den største af alle menneskelige Dyder« o. s. v. Men vi ere slet ikke bange for at blive lidt idiotiserede, det giver En en langt mere værdig Holdning. Vi røge og spise forfærdeligt, 5 Gange om Dagen, nemlig først Chocolade og ristet Brød Kl. 7, Kl. 9 gaa vi til den første Frokost, hvor vi spise som gale, Kl. 1 igen men kold Lunch, Kl. 6 Middag og Kl. 9 The og Sandviches. Vi spille Dam og »Bob« (et skraat Bræt med Chiffre og flade Blyskiver, som man kaster derpaa) og ogsaa nogle Kort. Der er ganske nydelige Damer ombord, næsten alle engelske, og et ungt Par, der skal nedsætte dem i Rio og som udgøre Roberts og min Fortvivlelse, naar de trille rundt med hinanden om Livet i alle mørke Kroge for at sladdre og kysse hinanden. Hun er 19 Aar og har kun været gift i 2 Maaneder. Fanden maa vide, hvor disse Englændere have lært at klæde dem selv og deres Børn saa fint

paa. Du skulde blot se, hvilke Underbuxer og Lægge og smaa hvide Støvler og uhyre Kapper, men ogsaa se, hvorledes de gaa i Bad om Morgenen, og den Mængde Haandklæder og Peignoirs de Bain, der findes ophængte i alle Kahytterne. Ogsaa jeg bader mig daglig, og i disse varme Himmelstrøg er det en Fornøjelse at ligge en 5 Minutter i Atlanterhavets Vand uden at frygte ryssenstenske Nabolag. Vandet er saa salt, at det bider i Øjnene, men man kan tydeligt mærke, hvor lind og fast Huden bliver derefter. Nu haabe vi i Overmorgen tidlig at komme til Pernambuco, og det er ret ejendommeligt at tænke paa, hvad Columbus vilde sige, dersom han saadan paa en 11 Dages Tid kunde være gaat fra Lissabon til Pernambuco uden at blive for meget skvulpet. Det skal være mig en sand Fornøjelse at stikke ud af Køjen paa Søndag Morgen og i bar Skjorte gaa hen og kigge ud paa Amerika. Det skal være temmelig besværligt at gaa i Land i Pernambuco, og jeg vil derfor opsætte min første Visit til Bahia, hvor det skal være praktisk at købe Tobak og Cigarer, fordi de ere for dyre i Chili. Vi drikke naturligvis Vin daglig (10 frcs. tilsammen paa Husets Regning) til stor Forargelse

for nogle af Damerne, endogsaa en lille Cognac om Aftenen i Stedet for The. Vi have gjort Bekendtskab med en engelsk Drik, der hedder Cocktail-Hanehale, og som er en djævelsk Sammenblanding af Citron, Cognac, Rhum, Is og Graves, uden Spor af Vand og ikke mere end et halvt Tandbørsteglas fuldt. Vi faa hver Dag Is, ligesaa meget som vi ville have, og det er en god Ting, at vi have en Ismaskine ombord. Opvarterne ere i høj Grad opmærksomme, da vi have givet dem hver 10 fr. pro persona strax ved Ankomsten ombord, og lovet dem ligesaa meget til i Valparaiso. Os er det ligemeget, da det er Huset, som betaler. Det er en ækel Elegance, man holder ombord, man er nødt til at møde i lakerede Støvler, fine Strømper og til Maaltiderne i sort Frakke. Damerne undersøge alt ligetil Slipset. Jeg længes i høj Grad efter at befinde mig i den fri Natur ɔ: paa et isoleret Sted, hvor Naturen med et mildt Blik tillader En at gaa med grove Sko, Casque og Buxer med Huller i. Fanden gale i Civilisationen, fristes man undertiden til at sige.

Punta Arena, 21. Juli 86.

Kære Moder!

Bedste Velgaaende og dejlig Rejse. Nu se vi Sne paa Toppen af Bakkerne i Magellansstrædet, der er ligesaa snevert som Øresund ved Helsingør, og vi passere ligesaa tæt op ad Kysten som ved Skodsborg, men der er ikke Spor af Vegetation. For at varme mig vender jeg med Glæde tilbage til Rio Janeiro, hvor vi slap sidst. Jeg var i Land og havde første Dag dejligt Vejr; man maa nødvendigvis blive overrasket af de smukke Bygninger af Granit, det velklædte Publikum, hvoraf Størstedelen taler Fransk, de rige Butikker og de faa Negere, man møder i Hovedgaderne. En Mængde lette Sporvogne gaa i susende Galop gennem Byen i alle Retninger, og om Aftenen toge vi efter Middag en Tour med en Sporvogn, der kørte med os i 5 Kvarter, uden at vi vare halvvejs til Enden. Vi spadserede saa i Gaderne, der ere oplyste med brogede Lanterner og fulde af Kiosker prydede med Flag, og denne tivoliagtige Stads afbrydes paa en behagelig Maade af stille Squares, hvor Maaneskin, Palmetræer, bekvemme Bænke, Ildfluer og lyse Musselinskjoler hensætter En i en af Mayne-Reids Romaner. Vi stod lidt stille udenfor

Theatret, hvor Sarah Bernhardt gav sin Afskedsforestilling og paa samme Tid Benefice-do. Kalesche paa Kalesche rullede frem for Døren, hvor to pragtfuldt uniformerede brasilianske Gendarmer holdt Vagt til Hest, og i 5 Minutter saa man en saadan Mængde af Diamanter lyne forbi, saa jeg tvivler om, at det vilde være mere praktisk at nedsætte sig som Lommetyv i en europæisk Stad. Det samme syntes ogsaa en Række af 6 Kavalerer med Lænker om Benene at mene, der sad ligeoverfor Indgangen under Bevogtning af en Marinesoldat og beskæftigede med at hvile sig efter et Brolægningsarbejde. Billetterne bleve betalte med 70 Milreis = 175 francs = 7 £, og vi renoncerede derfor paa at gaa indenfor. Næste Morgen var det daarligt Vejr, og jeg tog derfor ud i den botaniske Have, hvor der var en pragtfuld Allé af Palmetræer og smukke Bambuskrat men umaadelig vaadt, og jeg maatte lade være med at gaa til Kockocado, et Udsigtspunkt i Rios Omegn, gik ombord i Stedet for. Næste Dag, Søndag Kl. 11 kom Sarah Bernhardt ombord ledsaget af de juridiske Studenter fra St. Pavlo samt Billetsjouerne i Rio, der havde tjent gode Penge ved hende. Der var ialt 7 smaa Dampere, der til

Slutning sejlede rundt om Skibet, skrigende Hurra, saa man skulde tro hele den zoologiske Have sluppet løs, og det generede øjensynligt Sarah at skulle smile og lade kysse sin Haand af alle disse slet paaklædte Individer uden Handsker. Da vi vare slupne ud gav vi os til at undersøge Selskabet, der for største Delen er jødisk. Sarah selv sér meget godt ud, bedre end i København, og meget pragt- og smagfuldt paaklædt. Hun faar 5000 fr. pr. répresentation og har 20 saadanne garanterede pr. Maaned. Hun havde 7 Personer og en Hund med sig til stor Rædsel for Kaptainen, der intet vovede at sige. Sarah gik strax tilkøjs og lod sig næsten ikke se mere undtagen ved Indsejlingen til »la »Plata«, hvor vi fik stille Solskinsvejr og smult Vande som paa Peblingesøen; hun steg da op paa Dækket, indhyllet i hvide Kniplinger og Flonel og en pragtfuld Søløveskindskaabe, foret med Svanedun og med Pelsværkssandaler paa Poterne. Den 16. Morgen gik vi i Land i Montevideo, en temmelig snavset og raa, men stor By, fuld af velklædte Folk og Køretøjer med Oxer. Fra Montevideo gaar man saa videre med Floddamper til Buenos Ayres, men dertil havde vi ingen Tid. Mellem Montevideo og her have vi havt 1 Dag slet Vejr, men det

er ogsaa det hele, og da vi nu ere et gemytligt Selskab ombord, bestaaende af en italiensk Gesandt, Grev O., en peruviansk Handelsmand, en italiensk Læge og vi fire, hvoraf Giuntini er Italiener, more vi os særdeles godt sammen. Jeg taler nu meget vel Engelsk, men mine Kammerater ere ofte ilde farne, og Polakken, Gregorowicz, maatte saaledes forleden Dag, for at gøre Opvarteren begribeligt at han vilde have Oxetunge, række sin egen ud og pege paa den. Opvarteren forstod det øjeblikkeligt og bragte grinende det forlangte, men for de tilstedeværende Englændere var det i høj Grad shoking ligesom for Opvarteren selv, der om muligt er endnu stivere end Kaptainen. Hvornaar dette Brev naar Dig, maa Guderne vide, da der er megen Uregelmæssighed i Postgangen her om Hjørnet, og siden vi har saa dejligt et Vejr, kan jeg jo gerne fortælle Dig, at den Damper, der gik fra Bordeaux før os, sidder paa en Klippe og venter paa os her i Strædet, og længere henne ville vi træffe Skroget af en anden Damper af den samme Linie. Passagererne have i begge Tilfælde ingen Skade taget. I Gaar Middags passerede vi lidt efter Indgangen af Strædet Guldminerne, der exploiteres af et engelsk Selskab, og hvor der

var en 4—5 Huse og Telte samt et Sejlskib for Anker. Ellers overalt øde og Højderne bedækkede med Sne. Det er med en vis Fornøjelse, at vi i Overmorgen igen begynde at stige op mod Ækvator.

Valparaiso d. 29. Juli 1886.

Kære Moder!

Lad mig nu begynde, hvor jeg slap sidst. Punta Arena (ordret oversat Punkt Sand = Sandy Point) er en lille By, der ligner Reykjavik[1]), Træhuse spredte rundt paa en brun Skraaning med Sne øverst oppe. Det var dejligt og stille Vejr hele Strædet ud, og vi have i det hele havt Lykken med os. Det Parti, der ligger paa den anden Side af Sandy Point (vestfor), er højt, snævert og bestaar af skovbevoxede Klipper, bagved dem ses høje Bjerge med Sne og Gletschere. Saaledes maa der se ud i Norge. Af Indfødte saa vi to Kanoer med okkergule, nøgne og grisede Kvinder og Mænd, hvis Ansigter var de styggeste Gumletingester, jeg

[1]) Se Billedet i H. Birkedal: Krigen paa det stille Oceans Kyst I. 174.

nogensinde har set i Kikkert. Ellers plejer man at stoppe for at lade Passagererne se dem, men vi havde travlt og strøg videre for at komme ud af Strædet inden Aften. Paa hele Kysten fra Montevideo til Lota er der intet Fyrtaarn, og da Strømningerne ere meget stærke og Taager hyppige netop her, hvor Midler til at holde sig langt fra Kysten mangle, indser Du, at Sejladsen er meget farlig. I Sandy Poins tog vi Passagerer ombord fra »Magellan«, en smuk Damper af den samme Linie, gaaet fra Bordeaux 14 Dage før os, og som var løbet paa Grund ved Indgangen til Strædet, men som dog havde kunnet baxe sig ind til Sandy Point. De stakkels Passagerer havde saaledes 2 Maaneders Rejse i Stedet for 1 1/2, og naar man tænker paa, hvad Ens Rygsøjle lider allerede ved 45 Dages Sejlads og hvilket Nederlag denne anretter i Ens Linnedforraad, kan man kun beklage de stakkels Folk. I Lota tog vi Kul ind, og nu gik det Slag i Slag med Byer, vi saa Coronel, Concepcion, Talcahuanha og i Gaar i straalende Solskin drejede vi om Hjørnet og saa det berømte Aconcagua, der i rolig Majestæt breder sig over de andre Bjerge og Skyerne. Byen Valparaiso laa for os i en Halvbue og ligner Genua. Havnen

er fuld af Skibe, og næppe vare vi ankrede, før vi saa en Baad med vore 2 Kammerater og Mr. Damiens, der var Elskværdigheden selv. Vi skulle nu afsted d. 7. til Coquimbo, derfra med Jernbane til Ovalle og blive 1 $^1/_2$ Maaned ude til at begynde med 6. August. — Byen behager os uhyre, men vi hænge voldsomt i og have ikke set meget. I Morgen tage vi afsted. Hils mange Gange.

Lørdag d. 28. August 1886.

Paa et Bord midt imellem Telte og Kufferter i Færd med at vente paa Mulæsler, der skal transportere Lejren videre. Hacienda de la Sante Catélina près d'Ovalle.

Kære Onkel!

Det er en Evighed (ɔ: én Kourer) siden jeg har skrevet hjem og 2 Evigheder, synes jeg, siden jeg har faat en Passiar med min kære Onkel. Vi have meget at gøre, og jeg haaber, at det vil bære Frugter. Majoriteten i Kamret og Præsidenten ere for Linien, saameget mere som det er den første Linie Regeringen laver for Nordchilenerne ɔ: Nord for San Jago. Disse have hidtil i Kamret beklaget sig over, at Regeringen aldrig har givet dem en eneste Sou

hverken til Jærnbaner eller Veje, saa Spørgsmaalet er tillige et Partispørgsmaal. Rige Miner af Guld, Kobber og Bly i Egnene omkring Illapel vente kun paa Jærnbanen for at give Frugter, og Terrainet er særdeles gunstigt for Vinkultur. At være Skrædder, Doktor, Skomager, Bager, Kræmmer eller Møller dur som oftest ikke her til Lands, da der er nok deraf, ligeledes Arkitekt, hvorimod en god Snedker og en driftig Agerdyrker, særlig Vindyrker, altid ere sikkre paa at gøre Formue. Klimaet er udmærket, men meget tørt, og her i Bjergene tillige med stærke Temperaturvexlinger. Livet er jo altid behageligt, naar man er sund og frisk, lever godt og lægger Penge op, og i den Henseende kan jeg jo ikke ønske bedre end at blive her i lang Tid. Jeg har slet ingen Breve modtaget siden min Ankomst, men jeg vil jo altid have Tid dertil. Vor Lejr bestaar af os to, Giuntini og jeg (han er en gammel Employé fra Algier, Tunis og Malagas Havn); vi have hver en yngre Assistent, der er engageret i Chili, til at skrive i Nivellérbogen; desuden hver 3 Portemirer, 1 Porteinstrument og i Fællesskab 1 Hestepasser og hans Kone, der laver Mad til os, samt 5 Heste. Disse ere af chilensk Race og meget gode især til at trave i

Galop ned ad Bjergene, og de koster hver 90 fr. Som Du ser ikke dyre. Det er nu vor Lejr. 30 Kilometer længere bort træffer Du en anden, i hvilken Mouret og Soirat bo, og tilbage i Valparaiso ere paa Kontoret Chefen Mr. Damiens de Chandenier, Robert og Gregerowicz. Alt det koster en Del Penge, saa dersom Affairen ikke gaar i Orden, vil det blive en Del Tab for Huset, dersom det ikke har arrangeret sig om Erstatning med Concessionairerne i Valparaiso, noget hvorom jeg er uvidende. Jeg har stor Lyst til at tage noget i Entreprise af hvad jeg har set, men det bliver ikke før om 2 Aar. Om en Maanedstid haaber jeg at være tilbage i Valparaiso igen.

Valparaiso le 14. Octbr. 86.

Kære Onkel!

Mere travlt end nogensinde. Kommer om Morgenen før 6 paa Kontoret, hvor man endnu kan finde os Kl. 9 Aften. Vi sove ikke mere end højst nødvendigt, og det forekommer os en urimelig Svir at kunne sove længere end til Kl. 5 Morgen. Det er endnu ikke arriveret os. Jeg skriver dette Brev i en temmelig søvnig

Tilstand, men er i høj Grad fornøjet med Livet her. Fra d. 7. August til d. 4. ds. har jeg været i Felten fra Coquimbo-Ovalle til Combarbarla. Affairen er endnu ikke gaat i Orden; thi man venter paa vore Planer, og først senere kunne vi se, hvorledes vi kunne arrangere os. I Stedet for at gøre Studierne følgende Linien have vi begyndt fra begge Ender, hvilket sikkrer os Tilgangen for det Tilfælde, at en Concurrence af tyske Ingeniører, som vi befrygte, skulle tage Midtpartiet i Beslag. I Begyndelsen troede Chilenerne, at man havde pudset os lidt, og at de i alt Fald kunde faa Projectet tilkøbs, men Mr. Damiens holder alt under Laas og Lukke, giver dem en Plan, der ingenting siger, at se paa og først, naar vi have Concessionen i vor Lomme, vise vi Planerne. Mr. Damiens, der er i højeste Grad elskværdig, har ikke for Intet i sin Tid havt Affairen i Malaga (Havnen) i sin Haand, og han ved parfaitement, naar og hvor der skal stikkes en lille Pengepung i Haanden. Jo længere det varer, desto bedre, men vi antager at være færdige til 1. November. Moder skrev, at Mr. Gaillard havde meddelt, at vi vare ankomne i god Behold; dette er Skik og Brug i Huset, og I ville fra Tid til anden faa Brev

om, at jeg befinder mig vel. Tak høflig men kort, thi det er ingen speciel Høflighed. Mr. Damiens tilføjer til sine Telegrammer et Ord, der siger, at alle befinder sig vel, da Postgangen er langsom.

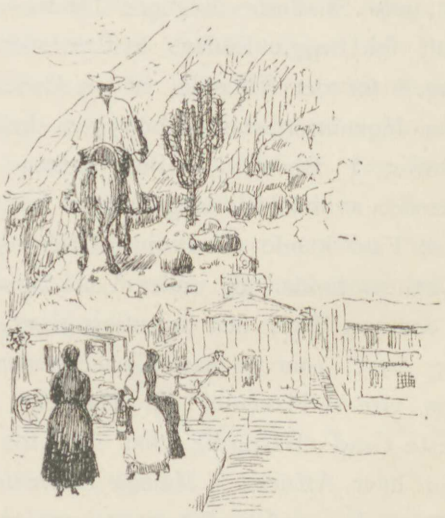

Valparaiso d. 12. Nov. 1886.

Kære Moder!

I Forgaars Aftes Kl. 5 blev Projectet færdigt og Kl. 5,10 rejste Mr. Damiens med Vieuxtemps til Sanjago. Da vi havde tilbragt Natten mellem d. 9. og 10. med at tegne, klistre og sy i Omslag,

skære til, lave Papbind og binde lyseblaa Sløjfer i, hævnede man sig i Gaar den første Fridag ved at sove det meste af Dagen. Kl. 3 gik jeg op til den danske Generalkonsul Schrøder, der er Directeur for 2 Flydedokker, som i høj Grad pynte paa Havnen. Han var meget flink, og jeg spiser hos ham paa Søndag Middag. I Dag skal vi til Vina del mar, Valparaisos Suresnes, hvor alle de rige Købmænd have deres Villaer. Det vil blive en smuk Cavalcade paa 6 Mand, alle oplagte til at slaa Katten af Tønden. Og jeg kan ganske i Almindelighed forsikkre Dig om, at Damerne ingenlunde ere hæslige og endnu mindre ubønhørlige. Deres Hang til Luxus, til at vække Opsigt og til at tage sig godt ud, kan ikke beskrives. Jeg troede i Paris, at man der levede det mest nydende Liv, og at Samkvemmet mellem de to Køn der havde den frieste Form af Verden, men det kan ingenlunde sammenlignes med Valparaiso, og efter Sigende endnu mindre med Sanjago. Alt gaar ud paa Penge, og disse Penge gaa strax ud i Butikker, Køretøjer, Toiletter, Juveler, Smykker, Vifter, Støvler til 100 fr. af mørkerødt Fløjl. I Eden Theatret i Paris møder man højst blændende Skønheder i hvide Moiréekjoler, ned-

ringede og med en lille Sum Brillanter om Halsen, men her møder man dem paa Gaden om Aftenen Kl. 8 i det elektriske Lys fra Butikkerne blot for at vise sig. Paaklædning uden stramtsiddende Benklæder og engelske Støvler er umulig, og man ser ikke en eneste Herre paa Gaden, uden at han er ulasteligt paaklædt. I alle Huse træffer man en elegant Salon, Møbler i Stil med Atlaskesbetræk, Nipsgenstande i Masse og pragtfulde Albums paa Bordene. I de fleste Familier finder Du saa Soveværelset møbleret med Madrasser paa Gulvet i Stedet for ordentlige Senge og i Køkkenet 5 Tallerkener, 1 Casserole, i hvilken der i en Fart bliver snirret en Ruskomsnusk op. Rengøring kendes kun i Salonen og paa Trappen. Den forbausende elegante unge Pige, hvis blændende Skønhed og fuldendte Manerer mangen Prinsesse vilde ønske sig, har ingen Sands for, om hendes Seng er redt hver Dag eller ej, og om hun spiser godt. Hun har heller ingen Appetit tilovers efter sine talrige og langvarige Besøg i de mangfoldige Konditorier, der stadig ere fyldte, og Manden i Huset spiser paa en Restauration med sine Forretningsvenner. Paaklædning, Sminken og Spejlet tager al Tid, saaledes at der intet

bliver tilovers for Hjemmet. Man har sit Messetoilette, sort Kjole og sart broderet Silkemantille, der i høj Grad fremhæver Ansigtet, som titter ud af Hætten, Conditoritoilettet, engelsk Matroshat med Crèmekjole og Musketérhandsker med Armbaand og Aftentoilettet, hvid Kjole, en overvældende lyserød Strudsfjerhat og lakerede Mignonsko, Transparentstrømper og Kniplingstjavs forneden. Figurerne forestille en Bonde med sin Punjo (Plaid) og Træskostigbøjler paa en Bjergsti og Damer, der komme fra Messe med deres Tæppe til at knæle paa og Bønnebog. Gammeldags Drosker med en speciel Himmel for Kudsken.

Valparaiso le 19. Nov. 1886.

Kære Moder!

Den næste Kourer gaar ikke herfra før den 4. Dec., saa jeg skriver lidt med denne. I Søndags spiste jeg hos Konsulen, hvis Frue er Chilene og som har en Søn, der er Søkadet og en Datter paa 16 Aar, meget musikalsk. Jeg traf der Dr. Peter de F., Broder til Adjunkten i Ribe. Han var meget flink, har været her i 40 Aar og hans Kone er i Kbhavn for Øjeblikket.

Han var meget interesseret i mig og inviterede mig til at besøge sig, hvilket jeg skal gøre en Søndag, naar jeg faar Tid. Han præsenterede mig en Neveu K. og en Fætter ligeledes Dansk, saa vi var 5 Danske og spillede Whist til Kl. 11 om Aftenen. Konsulen har en god Stilling her paa en 6000 Dollars alene fra de Flydedokker, han er Direktør for og ejer desuden flere Huse. Han maa herfra faa en god Indtægt, thi naar jeg tænker paa, at jeg alene betaler for mit Værelse, der er stort som Onkels Daglig- og Spisestue tilsammen, meubleret pænt med Tæppe over hele Gulvet, men ikke til Gaden, 30 pesos = 82 fr. 50 uden Opvartning og uden Kaffe om Morgenen, saa synes jeg, at et helt Hus maa give adskilligt. Desværre har jeg ikke megen Tid til at pleje det ny Bekendtskab, men det kommer vel nok. Hvis jeg kommer til Europa næste Aar, skal jeg komme sporenstregs hjem, men jeg haaber paa en Maade, at det har lange Udsigter.

Valparaiso, d. 4. Dec. 86.

Kære Moder!

Du spørger i Dit sidste Brev, om det er Vinter hernede. Vinter kendes aldeles ikke, og

dersom Du vidste, hvor vi svælger i ny Kartofler, Jordbær, Kirsebær, Asparges og Grønærter, maa Du vist se 2 Gange efter, om det virkelig ogsaa er 4. December mit Brev er dateret. — I Forgaars Aftes tog hele Banden, 8 i Tallet, til Salto, — et Sted, hvor der er mange Villaer og en Smule Grønt, — for at spise til Aften. Mss. Damiens og Vieuxtemps vare som Skoledrenge, der havde faat fri, og vi sang og dandsede som om vi alle vare 18 Aar. Min Compagnon de tente, Italieneren Giuntini, der var bleven lidt forstyrret i Hovedet, er nu atter retableret, og nu, da Arbejdet er meget lettere, giver man sig Tid til at opfriske gamle Minder fra Algier, Senegal og Salon. Det kan ikke nægtes, at jeg har tumlet godt om i det forløbne Aar, og jeg kan anføre, at jeg har kostet Huset alene i Rejser følgende Sum:

Fra Paris til Souk-Ahras	150 fr.
- Souk-Ahras til Salon	120 -
- Salon til Bordeaux	110 -
- Bordeaux til Valparaiso	1875 -
Vin og Drikkepenge ombord	150 -
Valparaiso-Coquimbo	35 -
Coquimbo-Valparaiso	35 -
Total	2475 fr.

Vi have stadig ikke noget Nyt om Projectet, og som en Følge deraf ikke om Hjemrejsen. Gid den maatte finde Sted saa sent som muligt, thi det vil sætte mig i Stand til at betale min Gæld og selv bringe en lille Klat hjem til Dig, kære Moder. Jeg haaber nu at være i Strømmen for længere Tid i Huset, thi jeg har Grund til at tro, at Mr. Damiens ikke er utilfreds med min Tjeneste, og jeg vil tjene mere og mere Aar for Aar ved dette Rejseliv. I vort Métier vedligeholde Kræfterne sig i lang Tid, hvilket formodentlig ligger i det lange Ophold i den fri Luft og den fortrinlige Næring. Det undrer mig i høj Grad, at jeg ikke er federe end jeg er, tværtimod, jeg bliver magrere, men det er netop hvad der skal til for at føre vort Liv.

Valparaiso, d. 6. August 1886.

Kære Onkel!

Jeg skriver lidt til Dig, uagtet den sidste Kurer ikke er ankommen, saa at der er et Hul i Korrespondancen. Det er nu 2. Gang i Løbet af et halvt Aar, at denne behagelige Overraskelse finder Sted, at et Bræk paa Maskinen eller et Skibbrud sætter os 14 Dage tilbage, og det

uagtet de nu ere ikke mindre end 4 concurrerende direkte Linier til Valparaiso, 2 tydske fra Hamburg og 2 engelske fra Liverpool. Det maa især være behageligt for Passagererne, hvoraf største Delen allerede ikke har Linned nok til en 38 Dages Rejse, endsige da til 52. Af Nyt er der ikke noget særligt, andet end at Koleraen er i Buenos Ayres og i det hele i den argentinske Republik, uhyre lidt, men nok til at ængste de smaa Chilenere. Dersom Du saa alt det Snavs, der findes i denne skønne By, vilde Du velsigne Borgergade og Brøndstræde som de reneste Steder i Verden. De noble Borgere her i Byen, som nu ere Millionærer, smukke og vel ansete mellem hverandre, men efter mindre vellykkede Existensers Udsagn alle Sønner eller Sønnesønner af bortløbne Kasserere o. s. v., have taget energiske Forholdsregler saasom Udrensning af Kloaker, Distribution af Chlor til Desinfection, ubarmhjærtig Karantæne selv af Skibe, der have forladt Montevideo før Dekreteringen af denne Havn i Karantæne samt hele den raadige Cavalleristyrke ud for at spærre Overgangen over Cordillererne, hvor Emigranter fra Argentina søgte at frelse sig. For dem, der have skaffet sig en Stilling i Handelen (thi her er saa godt som

ingen Industri), er Livet det behageligste Dovneliv af Verden, og man kan godt forstaa, at de ere bange for at miste det. Man ser ikke som i Europa Handelsrejsende ude i Provinserne og ingen Handel med Møbler, tekniske Genstande o. s. v. har sit Værksted, saa man er grueligt i Vinden, saasnart noget er i Stykker og maa regelmæssigt lade det remplacere med noget helt Nyt. Med Konsulens bliver jeg mere og mere intim og kommer der hver Søndag, og det er en særdeles behagelig Familie.

Valparaiso, d. 18. Januar 1887.

Kære Moder!

Det er muligt, at vi tage hjem med næste Damper. Vi vente paa Telegram. Der vrøvles om, at her er Kolera, og vist er det, at de dø som Fluer inde i Landet, og at vi d. 16. ds. blev kaldt tilbage til Valp. for ikke at blive spærret inde mellem Sundhedscordonerne. Vi undslap heldigt ved at ride ned langs Kysten fra Papudo, og da vi kom til Cordonen i Oljon tage en Robaad og lade os ro om Natten til Valparaiso.

De ere alle gale her i Byen, og for det mindste mistænkelige bliver man kørt paa Hospitalet. Man har ikke Ret til at beholde en Kolerapatient i Huset, selv om det er Ens egen Kone, og i San Felipe brændes alle Huse, i hvilke der er død Kolerapatienter. De forskellige frivillige Brandkorps holde efter Tur Vagt hele Natten her i Byen for at hjælpe Politiet, som man i den Anledning ikke ser noget til. Men vær uden Frygt, der er Intet i Vejen, og i hvert Fald ere vi ikke bange af os.

Lissabon le 8. Marts 1887.

Kære Moder!

Som Du ser ere vi lykkeligt og vel ankomne til den portugisiske Hovedstad i det prægtigste Solskinsvejr af Verden. Da Mr. Damiens besluttede at forlade Valparaiso, telegraferede Intendanten (Præfecten) til Ministeren, at vi forlod Chili, og denne telegraferede da tilbage, at Mr. Damiens havde Tid til at gaa hjem og komme tilbage, da Rigsdagen ikke genoptager sine Møder før Juni Maaned. Mr. Vieuxtemps og Soirat bleve tilbage i Valparaiso for det Tilfælde, at en extraordinair Begivenhed (Krig f. Ex.)

sætter Regeringen i Stand til at bevilge Projectet, og vi andre, 6 i Tallet, stak af paa »John Elder«. Koleraen bredte sig stærkt i Chili, da vi forlod Valparaiso. Efter en bevæget Afsked fra dem og fra Konsul S., dampede vi til Talcahuanha. Vi vare naturligvis i Karantæne hele Vejen og gik direkte fra Sandy Point til Illha grande syd for Rio, hvor der er etableret en Karantænestation. Den gule Feber raser paa hele Sydamerikas Østkyst og Koleraen i Montevideo. Fra Ilha grande gik vi til San Vincent (Grønne Forbjergs Øer [1]), hvor vi vare i Land. Lille By uden meget grønt, med Niggerbefolkning, engelsk Konsulat og Telegrafstation. Vi købte Appelsiner og Cigarer. Negeren, der viste os rundt, kendte ikke Navnene paa de forskellige Notabiliteter, men kaldte dem Monsieur Fotografi, Mr. Kul og Mr. Urtekram efter deres forskellige Forretninger. Vi passerede Teneriffa iforgaars, men Pic var tilsløret af Skyer. Vejret har hele Tiden været godt, men da vi have en forsvarlig Ladning Kobber med for Liverpool og Maskinen er noget svag, gaa vi kun 10 Mil i Timen,

[1]) Den sædvanlige Misforstaaelse af Danske »det grønne Haabs Forbjerg« er her heldig undgaaet, se Dania I, p. 271.

medens vi med »Britannia« gik 14. Mr. Damiens blev en Morgen funden syg i sin Lænestol, og det viste sig at være en let Attaque af Paralyse. Igaar kunde han atter bevæge Arm og Ben, og det er at haabe, at vi kunne faa ham i god Behold til Paris. Vi have gnedet og vredet ham Nat og Dag og tyllet ham med Medicin og alle mulige gode Sager.

Paris le 20 Mars 1887.

Kære lille Mo'er!

Om min Hjemkomst kan jeg ikke sige noget bestemt før Onsdag eller Torsdag i næste Uge. Vi maa være fornuftige, lille Moder, og smede mens Jernet er varmt. Ingensomhelst Fornøjelse i hele det dejlige Paris, ingen smuk Piges Tilbøjelighed, ingen nok saa stor Tilfredsstillelse af min Forfængelighed kan et eneste Øjeblik sammenlignes med den Glæde, jeg vilde have ved at se Eders kære Ansigter, hele Familiens, men naar man er Soldat, kan man ikke gøre, hvad man saa gerne vilde.

Imellem dette og det følgende Brev fandt et ganske kort Ophold (det sidste) i Danmark Sted, som imidlertid blev afbrudt ved hans Tilbagekaldelse pr. Telegraf.

Condat[1]) (Cantal) d. 12. Maj 87.

Kære Onkel!

Jeg gjorde god Rejse og ankom til Paris Kl. 10, kørte strax ud til Huset og traf Mr. Gaillard, der sagde, at jeg skulde pille af om Aftenen. Det gjorde jeg Kl. 8 og rejste hele Natten. Ankom til Bort (la Corrèze) Kl. 11 og rejste derfra om Aften Kl. 9 1/2 i Køretøj og kom til Cornillion Kl. 1 1/2 Nat. Det var den fjerde Nat. Her traf jeg Martial, en Kammerat fra Algier, som næste Dag fulgte mig her til Condat, hvor jeg bor pænt i Hôtel Valentin. Gud forbarme sig om dette Auvergne. Sikke Kløfter og Bække, sikke Fyrre- og Bøgeskove. Tag Gustave Dorés vildeste Billeder fra Pyrenæerne, og Du vil have en svag Idé om disse Egne. Det er et udmærket smukt Landskab vi passere, især nu da Bøgen vælter sin lysegrønne Farve ud overalt selv midt imellem Grantræerne, men jeg er jo ikke Landskabsmaler og ønsker i mit Fag Egnen en Smule mindre smuk og en god Bunke mere flad. Naa, det er jo en velgørende Motion saadan at stige en 900 Fod til Vejrs og ned igjen, og jeg kan forsikre Dig,

[1]) 1594 Indbyggere i Departementet Corrèze.

at jeg bestiger Himmelbjerget flere Gange daglig.

Condat d. 16. Maj 1887.

Kære Moder!

Det er en rigtig Ravnekrog her, og jeg maa saamænd være glad ved at jeg har nok at bestille, ellers vilde jeg bestemt kede mig fordærvet. Og Du kan tro, jeg maa hænge i, saa slemt er Terrainet. Jeg tror nok, at jeg har for lang Tid at blive her. Det er hundekoldt, da vi ere højt til Vejrs, og i Forgaars kom en af Kammeraterne ned fra St. Bonnet, der ligger 1 1/4 Times Vognkørsel herfra, og sagde, at han kunde ikke arbejde, fordi der laa en Fod dyb Sne overalt.

Jeg spadserer ud i den dybe Skov om Morgenen i Regnvejr og er meget glad ved at komme ind mellem Fyrretræerne, hvor der dog er relativt tørt og Ly, men Kl. 11 tænde vi os en stor Ild for at spise Frokost i Ro og Mag uden at behøve at trampe med Fødderne for at holde Varme. Ellers er Jorden uhyre frodig, og paa en stor Klippeblok, hvor der næsten ingen Jord er, voxer der nok saa ugenert 5—6 Fyrre-

træer og et Par Bøgetræer. Floden[1]), hvis Dal vi følger, hedder »La Rue« og er meget rivende. Det er ikke muligt at komme over den uden at slaa Bro, skjøndt den kun er 35 Fod bred.

Svømme kan man ikke, da Strømmen er ganske løbsk, og vade kan man ikke, da den er fuld af Huller paa 15—18 Fods Dybde, saa vi maa gøre en Omvej af 8 Kilometer for at naa den nærmeste Bro. Det værste her ved Byen er, at man ikke har sine dejlige Aviser fra Paris.

Condat d. 8. Juni 1887, 4 1/2 Morgen.

Kære Onkel!

Tak for Dit sidste Brev og haaber jeg, at Du ikke antager, at det er af Kulde, at jeg ikke har svaret derpaa før. Nej, det er et alvorligt Arbejde, der i Dag er fuldendt og krævet i Maaneds Overanstrængelse, jeg kan ikke sove mere om Natten, saa overhedet er jeg bleven deraf. Det er det, der har hindret mig i at skrive. Men har Arbejdet været anstrængende, saa ere Cheferne Mr. Mr. Paully & Istace til Gengæld i høj Grad tilfredse med hvad jeg

[1]) Biflod til la Dordogne, 65 Kilometer lang.

udretter, og de have gentagne Gange gjort mig Complimenter. Især interesserer de dem for mine Croquis, smaa Skitzer i Blyant, der ledsage Operationsbøgerne og hvoraf hidsættes en Prøve. De anse det for en mageløs Ting, at de ere nødte til at bruge Loup for at se mine Detail-

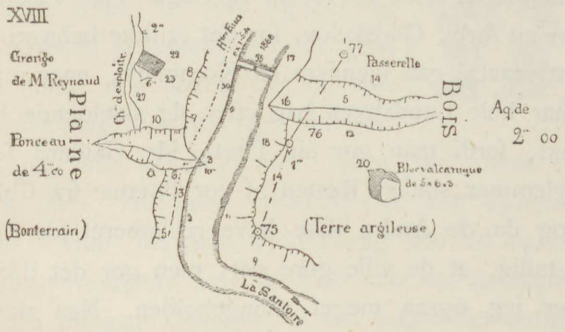

puncter. De ane ikke, hvilken let Sag det er for en nærsynet at se ligesaa fint det skal være tæt ved. Mr. Istace havde sine 2 Døttre med forleden, da han kom for at se til mig, og jeg tror nok, at det var for at de skulde gøre mit Bekendtskab, da jeg i Algier tegnede Vignetter af vort Teltliv paa de Breve, han sendte hjem.

Argentat[1]) 5. August 1887. Hôtel de nôtre Dame.

Kære Onkel!

Igaar flyttede jeg fra Seilhac til Argentat (13 Kilometre), en højst venlig gammel By, der er 180^{m} over Havet med den ældste Hængebro i Frankrig (1829) ud for mine Vinduer. Jeg haaber at være her for en 14 Dages Tid. Høsten er nu forbi, Gudskelov, for det er ikke behageligt at maatte gaa igennem en Kornmark, naar man har hele Landsbyen bag efter sig skældende En ud, fordi man gør sin Pligt. Mr. Gaillard forglemmer stadigt Resten af vor Præmie fra Chili, og da de Andre ikke have reklameret (de sige stadig, at de ville gøre det, men gør det ikke), er jeg ogsaa meget tilbageholden. Naa skidt, jeg kan mærke, at man er tilfreds med mig, og haaber at arrivere med Tiden.

Argentat le 15. Aout 1887.

Kære Moder!

For Tiden er jeg i Argentat, om kort Tid i la Broqueri eller la Roquebrou o. s. v. Man

---

[1]) 3304 Indbyggere i Arrondissement Tulle ved Dordogne.

ender vel med at faa en fast eller relativ fast Route ligesom Hjulene paa en Deligence. Igaar var der stor Fest i Argentat paa Grund af, at Jomfru Maria fløj til Himmels i sin Tid, efter kloge Folks Sigende. Du gør Dig ikke Ide om, hvor de ere gale af Katholskhed her paa Egnen, og Ejerinden af Hotellet vovede igaar at minde mig om, at det var stor Messe idag, hvorefter jeg erklærede, at jeg ikke var Katholik. »Men Gud, hvad er De da?« »Hedning, madame« i min dybeste Bas. Hun forsvandt øjeblikkelig ned ad Spisekammertrappen. Selv for Folk, der ere opdragne i den dybeste Devotion, er det noget besværligt at gaa i Kirke 4 Gange om Dagen, og de have derfor Alle deres Messebøger fulde af Glansbilleder, hvorefter de laane dem ud, og Tiden gaar lettere med at betragte de mange Stjærner og Guldkroner og røde Arme og Ben og smukke unge Kristusansigter.

Espartignac [Corrèze] le 4. Oct. 1887.

Kære Onkel!

Jeg er rent ud sagt skidt logeret. Arbejdet langs Floddalene, hvor der ofte er 20 Kil. mellem

2 Byer med Hôtel, nøder os ofte til at slaa os ned hos Bønder, der ikke have Herberge, og saa lade os Mad tilsende for en 8 Dages Tid fra den nærmeste By, men det er ingenlunde behageligt. Sidst var jeg hos en Bonde, hvor der i samme Værelse som jeg sov de 2 Bedsteforældre og 2 unge Piger (paa 14 og 23 Aar) i en Rad af 3 Himmelalcover med Gardiner for, hvor Luften aldrig trængte ind. Til Gengæld vare Bedsteforældrene meget gode til at give Vind om Natten, Bedstemoderen var dog saa fin paa det at gaa hen og lukke Vinduet op under Udbruddet. Jeg ved ikke, hvorledes man er skabt, naar man kan vænne sine Øjne til ikke at se alt det Svineri i Bondeboliger. Gulvene blive aldrig vadskede, Lofter aldrig malet, Klæderne, Uldgarnsnøgler, Æblekurve, Støvler ophængte under Loftet opsuger al frisk Luft, der trænger hændelsesvis ind ad de ituslagne Ruder, ituslagne, Gudskelov, thi Vinduerne lukkes aldrig op. Istedetfor at polere Ruderne slaar man dem itu. Gulvet og Sengene ere fulde af Væggetøj og Lopper, der kommer, ialfald de sidste, fra de rare Ænder og Høns, Hunde og Katte, som spadsere rundt i Stuerne. Jeg har en Dag til min store Fryd set en Høne tabe en

Klat paa den unge Piges Haarbørste. Selv Svinene, disse gemytlige Kreaturer, spadsere ind i Køkkenet for at se, om der ikke er en gammel Sko eller Suppevidsk at negle. Hver Aften hældte jeg en Æske Insectpulver i Sengen, men opnaaede ikke andet end at blive halvkvalt selv (hvortil ogsaa Bedsteforældrene bidrage) og at nyse paa det forfærdeligste. Naa, det er nu overstaaet, men det var virkelig drøjt, og jeg foretrækker 5 Gange at være under Telt, som man kan endevende og børste. — Siden min Afrejse fra Kbhavn. har jeg ikke havt en eneste Fridag og faar næppe heller før d. 15. Nov. Deraf min Modbydelighed for Skriveri, ellers vilde jeg gerne skrevet noget mere til Dig.

Seilhac d. 22. Oct. 1887.

Kære Moder!

I Lørdags var jeg til Bryllup her i Seilhac. Jeg gjorde Rejsen om Morgenen fra Chamboulive med den Notar, der skulde udfærdige Contracten. Kl. 10 stillede vi og gik 40 i Tallet i Procession til Mairiet, hvor en anden Notar viede dem iført Mairens Skærf. Det var ingenlunde højtideligt. »Manden skal forlade sin Hustru; nej omvendt«,

læste han op meget hurtigt og spurgte Forældrene, om de samtykkede, derefter om de samtykkede gensidig, og erklærede dem derpaa for viede. Bruden blev stadig ført af sin Broder. Fra Mairiet marcherede vi hen i Kirken, som ikke var pyntet, en Præst viede dem ved at dyppe deres Ringe i Vievand og læse en lang Snøvlemesse, under hvilken han dog havde rigelig Tid til at forlange Penge af Brudgommen og ovenover Messebogen se, om der blev givet rigtigt Penge tilbage af Degnen. Kl. 1 var det færdigt og udenfor Kirken bød Brudgommen sin Udvalgte Armen, og afsted gik vi til Brudehuset, hvor der var dækket en ordentlig Frokost. Den varede til Kl. 3, paa hvilket Tidspunkt Lystigheden var saa antændt, at man kunde gaa ud at spadsere. Med Musikanter i Spidsen og fulgt af alle Byens Tøse, Drenge og Hunde gjorde vi en lang Dandsetourne i 3 Kafeer, og Ingen holdt sig for gammel eller for fin til at dandse. Før og efter Dandsen omfavner man sin Dame paa det hjerteligste. Kl. 6 marcherede vi tilbage og spiste til Aften, uagtet der ikke var megen Plads tilovers i Maven. Kl. 8 begyndte Ballet, der fortsattes hele Natten, Kl. 12 vare de Nygifte forsvundne, men da det var begyndt at regne,

vidste man, at de maatte have søgt Tilflugt et Sted i Hôtellet. Spejdere blev sendt ud og fandt snart, at de vare i det mest afsides liggende Værelse i Hôtellet. To Fættere klædte sig ud i Hvidt som Kokke og man opbar saa i Procession et Vandfad med lunkent Vand, Kage, varm krydret Vin og et tomt Æg paa en Stang til de Nygifte, som maatte ligge ganske rolig i Sengen, medens Fætterne holdt en lang Tale, maaske ikke ganske net, til dem. Alle Gæsterne vare tilstede og i et Perlehumør, jeg var en Smule flau over dem. Denne Spas med de Nygifte kaldes at gøre Réveillon[1]).

Charing Cross Hôtel London. 13. Dec. 1887.

Kære Moder!

Jeg skriver et Par Ord i Hast for at lykønske Dig til Din Søns Fødselsdag; jeg har altid holdt meget af ham. Du ser, at dersom han i sin

[1]) Om denne Skik, som Renée Ludvig d. 12tes Datter maatte underkaste sig 1528 ved sit Bryllup med Hercule d'Este, Hertug af Ferrara, hvorom vidner Clement Marots: chant nuptial; se P. Dufour: Hist de la prostitution t. V. p. 198. Her i Norden synes det ikke at have været brugt som Sædvane, se Troels Lund: Danmarks og Norges Historie I t. 11 p. 429.

spæde Barndom har skreget betydeligt, har det udentvivl været, fordi han anede, at han skulde tilbringe sin

25 aarige Fødselsdag i Aarhus
26 — — - Vierzon
27 — — - Senegal
28 — — - Senegal
29 — — - St. Mandé
30 — — - Valparaiso
31 — — - London.

Det er nu ikke trykt i meteorologisk Aarsberetning, hvor han skal tilbringe sin sidste Fødselsdag, men vi ville haabe, at den gode Gud, som hidtil har ladet være at slaa ham ihjel, ogsaa fremtidig vil holde ham paa ret Kjøl, skøndt han gør en hel Del for at vende Bunden i Vejret. — Det er et fint Hôtel han bor paa, og man kan ikke her spare paa Skillingen, 30 frs. om Dagen. Hans Chef Gouin har sendt ham over for at kopiere nogle engelske Documenter og befalet ham at stige op paa dette fine Sted. Det er væmmeligt Tøj man spiser, og i Paris spiser man 20 Gange bedre for 10 Gange saalidt. Det bedste er Værelserne, Senge, Kaminer, Vadskeapparater, Closetter, Svovlstikker

og Øl. Jeg var porteur af et Brev fra Mr. Gouin og et fra Hertugen af Morny, der er Guzmanns Svigersøn og Concessionær af Venezuela Linien. Jeg haaber at blive færdig her paa Torsdag og indtræder saa i min gamle Rang i Huset. Jeg blev sendt, fordi jeg var den eneste af Ingeniørerne i hele Huset, der talte Engelsk, og det er Din Skyld, fordi Du satte mig i Metropolitanskolen.

Paris d. 18. Dec. 1887.

Kære Onkel!

Da jeg kom hjem fra Senegal det andet Aar, havde jeg stor Lyst til at tage til London, men jeg er meget glad ved at jeg ikke har gjort det, eftersom man nu har ladet mig gøre Touren gratis. Jeg tog afsted Søndag Morgen i brillant Vejr. Der er ikke meget at se i Nordfrankrig, det er et fladt og nøgent Terrain ligesom mellem Roskilde og Kbhavn, men frugtbart og veldyrket. Da vi kom mellem Boulogne og Calais, sneede det. Hele Kysten her er fuld af Klitter, mellem hvilke Jernbanen gaar, 50—100 m. høje. Boulogne er meget større, smukkere og rigere end Calais, hvor der forøvrigt arbejdes stærkt paa en ny

Havn. Man kører her ud paa Molen, hvor det mest forbausende er, at den er af Træ i 3 Etager efter Højvande, Lavvande og Middelvandstand. Damperen er ikke større end Kielerdamperen hjemme og ikke nær saa smuk. Jeg tog fra Paris 8 h 20 Morgen, var i Calais 1 h 30, i Dover 3 h 30 og i London 5 h 17 Aften. Baaden slingrede saadan, at alle Folk vare syge, og jeg maatte holde op med at ryge, da jeg følte noget ubehageligt mellem min Flip og nederste Vesteknap. Kanalen var mørk og hvid, Himlen fuld af Skyer, og da vi kom til Dover, kunde man ikke se en Haand for sig for Taage. Dover er stor med smukke Bygninger og en dejlig Havn omgiven af høje Kalkklipper. Det blev mørkt, da jeg forlod Dover, og jeg kunde kun se af Lysene, hvor fladt Landet var. Endelig saa man en rød Taage, rumlede igennem en Gitterbro og kom ind i en kæmpemæssig Hal oplyst af elektrisk Lys med kolossale Væddeløbsreklamer, Sennepskrukker (Colmanns Mustard) og Balletpersonaler i overnaturlig Oliemaling paa Væggen »Cannonstreet«. Rumlen igennem Gittere, nedenfor noget mørkt, taaget, klamt, sugende og afgrundsagtigt tiltrak Ens Blik, Themsen, hvis dobbelte Lygterader paa Bredderne ikke engang

kunde spejle sig paa dens Overflade, saa mudret er det, man poetisk kalder dens »Vande«, ovenover Rækker af Regimenter af Armeer af Huse, Skorstene, oplyste Vinduer og Karnapper og Stop i en ny elektrisk Kæmpehal. Med min Serviet (Portefeuille) under Armen og min Vadsæk i Haanden vilde jeg ikke for alt i Verden lade nogen se, at jeg ikke kendte London, og da jeg vidste, at Hôtel Ch. + er i selve Stationsbygningen, havde jeg ingen Vanskelighed ved at finde det. Fra dette Øjeblik har jeg kun lukket en eneste Dør op under mit Ophold i London, og det var Døren til »denne Gaade«. Efter at have spist til Middag (meget daarligt til 6 frcs. uden Vin) tændte jeg en Cigar og gik strax hen, efter at have betragtet mit Kort, for at se det Hus, hvor Mr. Livesay bor. Det er saa langt som fra Skindergade til Grønningen, og jeg fandt det uden Vanskelighed, thi Planen sagde mig, at jeg skulde over Trafalgarsquare, gennem Whitehall og Hestgardekasernen og skraa over til Højre ved Westminsterabbediet. Efter at have drejet nogle Hjørner kom jeg ud paa en stor Plads med Bassiner som Concordepladsen med en stor Søjle. Jeg sagde til mig selv: dersom det er Nelson, er Du paa Trafalgars-

quare, gik hen i en mørk Krog og saa, at der oppe ovenpaa Søjlen var noget, der lignede en trekantet Hat. Altsaa maa det være Nelson. Jeg gaar ned ad en stor Gade tilvenstre. Der kommer en ung Mand i rød Trøje med Ridepidsk i Haanden og Burschebaret paa Siden af Hovedet forbi mig, altsaa maa det være en Hestgarder og Kasernen i den Retning. Jeg kommer ud paa en stor Plads, hvoraf et Parti er mørkt med Balustrader om og ligner en Slags Slotshave. Ved at se til Vejrs faar jeg Øje paa en enorm Uhrskive saa højt oppe, at det kun er Fortvivlelse over ikke at se nogetsomhelst ligeud, der bragte mig til at pine min Nakke saadan. Det kunde jeg huske fra Billeder som fandtes paa Westminster Abbey. Nu skal jeg til Højre, og Victoriastreet maa være den største Gade i det Hjørne af Pladsen. Ganske rigtigt. Nr. 2. Her. Mr. Livesay? Har sit Kontor her. Naar om Morgenen. Kl. 11. Bon. Fra det Øjeblik følte jeg, at jeg havde London i min Lomme. Livesays var meget flinke Folk, og jeg arbejdede der dagligt til Kl. 7 Aften. Fortrinlige Drosker, Closetter, Soveværelser, Vadskeapparater med koldt og varmt Vand, Møbler og Klædningsstykker. Kl. 8 Torsdag Aften tog jeg fra London og var

Fredag Morgen i Paris efter at have beundret de to dejlige elektriske Fyrtaarne i Calais.

Mr. Gouin modtog mig meget venligt og sagde, at han var tilfreds med mit Udbytte. Jeg tænkte, ja nu skal vi se, om Du giver noget til Nytaar.

Paris d. 30. Dec. 1887.

Kære Onkel!

Det trækker stærkt op til, at jeg skal tilbringe Aaret i Venezuela, som ikke er noget videre behageligt Land paa Grund af den altfor stærke Regn og Vegetation og det dermed følgende Insectliv. Det vrimler navnlig med Myg, Jordlopper, Edderkopper (bl. a. Kæmpe-edderkopper) og Myrer. Der er heller ingen Mangel paa Skorpioner og vilde Dyr og kun 5 Slags giftige Slanger. For det Tilfælde, at det ikke skulde forslaa, kommer der ofte gul Feber og Kolera paa Lystrejse i Landet. Den Strækning, Banen skal gaa igennem, udmærker sig ved at være fuldstændig bedækket enten med Jomfruskov eller mandshøjt Græs. Daglønnen for Arbejderne er kun 11 fr. om Dagen, naar man kan faa fat i dem; hvis man fører fremmede Arbejdere med

sig, løbe de deres Vej til Guldminerne, der er nogle af de rigeste i Verden[1]). Levnetsmidler og Alt maa bringes med fra Europa. Linien er 156 Kil. lang og kan tilendebringes i 2 Aar. Nu faa vi se. For Tiden hænger jeg i paa Kontoret i Paris og befinder mig særdeles vel.

Paris, 8. Jan. 88.

Kære Onkel!

Hvad Venezuela angaar, skal Du kun tro det halve af, hvad man læser i Rejsebeskrivelser, thi det gør naturligvis en hel anden Virkning paa Papiret end i Virkeligheden. Saalænge man marcherer og arbejder i selv den vildeste Natur, generer hverken Solen, Insecterne, Varmen, Regnen eller de vilde Dyr, og naar man om Natten træffer sine Forholdsregler (som jeg nu kender alle), kan man saamænd gaa, hvor det skal være. Man drysser sig helt over med Insectpulver, isolerer sin Jernseng med Porcellains-

---

[1]) Production des mines du Callao dites de Cantal en 1891.
1533 kilogrammes d'or soit 4675650 francs.
Product total des mines d'or du territoire Yuruauri de 1866 à 91.
67952 kilogr. soit 207 mill francs. (Réelus l. c.)

skaaler, tænder Baal og lader holde Vagt af Indfødte. Man sørger for et godt Køkken, og da Vandet er udrikkeligt, lader man det være. Jeg kommer til at tænke paa, at Du under mit sidste Ophold hjemme lod mig læse i geographisk Tidsskrift en Beskrivelse af en Rejse med Simon Bolivar, hvor den baxer sig op ad Floden og den sorte Oppassers Mangel paa Renlighed. Det er netop den Damper, man gaar op med fra Trinidad til Bolivar. — Jeg arbejder stadig paa Bureauet i Paris og er mere fornøjet dermed, end hvis jeg var ude. Medens jeg nemlig før enten maalte op eller tegnede, har jeg i de sidste Dage faat Priserne at gøre dels for den sidste Section i la Corrèze og dels for Linien i Calabrien og lært uhyre meget, som man ikke kan lære uden i Paris, og jeg har faat Adgang til Husets allerhelligste, nemlig de Hylder i Mr. Paulys Bureau, hvor alle Gennemsnitspriser opbevares. Det interesserer mig i høj Grad, navnlig fordi man hele Tiden maa tage en Beslutning, idet den ene Pris for det og det Arbejde paa det og det Terrain ikke kan anvendes fuldt ud paa den ny Strækning, og man maa da ved et Skøn, ofte ved at lade som man selv murede eller gravede og gøre sig en Ide om, hvor stort

et Hul man kan lave eller mure til pr. Dag, fastsætte den ny Pris. Og det er da det interessante, at Mr. Pauly kalder mig ind i sit Bureau, gennemgaar alle Detaillerne og forlanger Grunde for hver Post i Overslaget, og hidtil har jeg stedse havt Held til at skønne omtrent rigtigt. Jeg tror nok, at Mr. Pauly er tilfreds med mig, og igaar nød jeg den Ære, at han inviterede mig til Whist om Aftenen.

Orange[1]) (Vaucluse) 20. Febr. 88.

Kære Moder!

Det var en uventet Forandring. Torsdag gik jeg ned til Mr. Gouin og spurgte ham, om han var misfornøjet med mit Arbejde, siden jeg hverken havde faat den halve Maaned mere udbetalt til Nytaar eller havde faat Gratification i Februar Maaned (hvilket jeg godt vidste kun sker med dem, der aldrig komme ud af Bureauet i Paris og selvfølgelig ikke tjener Penge som vi) eller var bleven forhøjet i Gage. Mr. Gouin sagde da »paa ingen Maade«, hvorefter jeg

[1]) Orange med 10000 Indbyggere i den nordvestlige Del af Departementet Vaucluse.

sagde, at alle mine Chefer altid havde sagt, at de vare overordentlig fornøjede med mig, og at det ærgrede mig, at nogle yngre vare komne forud for mig i Gage. Derefter sagde Mr. Gouin: qu'il savait bien qu'on était content de moi, og at han vilde undersøge det med Mr. Gaillard. (Mr. Blondelet havde allerede d. 10. Febr. sagt mig, at man talte om at sende os to til Venezuela). Næste Morgen blev jeg kaldt ned i Raadsalen, hvor der var Mr. Gouin og Mr. Gaillard. Mr. Gouin sagde mig, at jeg havde gjort en meget indbringende Campagne i Chili, og at jeg dernæst havde været au Centre (Corrèze), men at der intet var bestemt for Gratificationen for den Tur. Derimod havde de bestemt at give mig 300 fr. for den korte Tid jeg havde været i Paris (fra 23. Nov. til 31. Dec.) for at vise, at de var tilfredse med mig, og at jeg ved den første Lejlighed skulde blive forhøjet og sendt ud fra Paris. Jeg takkede, og næste Dag Lørdag blev jeg kaldt ned til Mr. Gaillard, der sagde mig, at jeg skulde tage afsted til Orange Søndag, og at jeg fra den Dag havde 225 fr. om Maaneden istedetfor 200 og 25 fr. for Logis. Jeg takkede og skrev, at jeg modtog Betingelserne *en attendant mieux*. Nu er jeg her for at lave Canaler. Mr. Pauly

sagde mig, da jeg rejste, at jeg ikke vilde blive her for lang Tid. Gudbevares, som De vil. Nu kan jeg da spise godt igen uden at se paa Skillingen. — Det er ikke muligt hjemme i den værste Vintertid at have værre Vejr, end vi har her. Det var knap nok, at jeg slap igennem med Toget for Snefog.

Pierrelatte le 22 Avril 88.

Kære Onkel!

Mit Dagværk flyver som en Fugl, og om Lørdagen kan' jeg neppe tro, at hele Ugen allerede er gaaet. Jeg begynder ved Siden af Linieudstikning o. s. v. at gaa paa Arbejde, men det er ikke videre interessant, da man skal tilbringe lang Tid for at mærke sig den Masse Bagateller, hvoraf Praxis bestaar. Det er Kanaler, vi lave, og gamle Kanaler vi forbedre. Prindsen af Condé fik i gamle Tider Eneret paa at lave Vandingskanalerne i Vaucluse [1]), og denne Eneret er skiftet mellem Hænderne paa adskillige Compagnier, sidst et Société du Canal de

[1]) Der findes nu 56 Selskaber for Vanding (syndicats d'arrosage) i Vaucluse. Joanne: Géographie de Vaucluse.

Pierrelatte, hvis Affairer gik endnu daarligere, men da Kanalen stadig har Statstilskud, har la Banque de France, der er Hovedkreditor, henvendt sig til os for at se at faa noget gjort ud af de 400 kilom. Kanal, der nu ligge til ingen Nytte. Vi maa nu hæve Vandet ved Hjælp af store hydrauliske Hjul, hvoraf det ene drejes rundt af Vandet i Kanalen, det andet, drevet af det første, skyller Vandet ud i Betonrender, fra hvilke Forgreninger bringe Vandet ud i de forskellige Jordlodder. Vi ere kun 2 om at gøre det her i Pierrelatte og have 5 Entreprenører med 200 Mand. For en lille By som Pierrelatte er det alligevel stort nok, og der er altid Nysgerrighed paa Cafeen for at faa at vide, naar Hjulet kommer til at gaa. Man valfarter fra Byen for at se det store Hjul, der ligger tæt ved sin nye Plads demonteret. Jeg har intet Nyt fra Paris om, hvor længe jeg skal blive her, men er meget tilfreds med at have nok at bestille. Min Kammerat hedder Pastourel; det er en god Ven af Mr. Istace, tidligere Zouav, og jeg kendte ham allerede i la Corrèze. Vi komme godt ud af det sammen, og jeg tjener tilstrækkeligt til at leve: 225 om Maaneden og

25 fr. i Logement. Efter Campagnen faar jeg desuden en Gratification.

Pierrelatte d. 16. Maj 1888.

Kære Onkel!

Igaar fik jeg Ordre om at holde mig parat til ved første Vink at gaa til Paris for at tage en Tour til Venezuela. Det kan blive iovermorgen og det kan blive om en Maaned, men det er det samme, naar de store Nathuer blot tænkte paa mig og lod mig blot have nok at bestille, det er alt, hvad jeg beder om. Vejret er afvexlende godt og hundekoldt men uden Regn, saa man kan ikke gaa paa Gaden uden at blive bestormet med Spørgsmaal om, hvornaar vi sætter vor Maskine i Gang. Det ser allerede nydeligt ud med de to à tre Mil Betonrender, Pastourel og jeg har lavet til alle Sider, og som skal fyldes af det store Hjul, vi have installeret. I Søndags benyttede jeg min Frihed til at tage til Montélimart, hvor jeg tog en Vogn til Teil, hvor der findes den bedste hydrauliske Kalk i hele Verden (chaux de Teil). Kalkbrudet tilhører Lafarge, der selvfølgelig er mange Gange Millionær og har alle mulige store Leverancer.

Det var meget interessant, men det var mest for at kende Stenen, naar jeg kommer til andre Lande.

Iøvrigt var det en dejlig Køretour, man kører over Rhonen paa en Hængebro, og da alting staar i det smukkeste Grønt, er der Afvexling nok i Landskabet.

Paris 24. Maj 1888.

Kære Moder!

Jeg skal afsted til Venezuela i det højeste for 6 Maaneder, og maaske jeg kun bliver borte 2—3 Maaneder. Vi ere kun tre, Mr. Blondelet, Moreau og jeg. Konditionerne omtrent som Chili. Vi rejse d. 31. fra Southampton med Damperen Don of Royal Mail og løbe Barbados og Trinidad an, hvorfra man gaar med Floddamper til Bolivar.

Chirica le 3. Juillet 1888.

Kære Moder!

Har det meget vel, Landet er ikke nær saa slemt, som man har sagt det, men meget dyrt og uden Ressourcer. Det er temmelig varmt

(26° om Natten og 31° om Dagen), og da det regner meget hyppigt, trives Græs og Planter godt.

Moreau og jeg ere i Lejr 3—4 Mil fra las Tablas oppe i Landet, medens Mr. Blondelet er bleven tilbage i denne By. Vore Barakker ere af Træ, transportable, og vi have hver sin. Taget er af Zink, og vi stille Barakkerne op imod hinanden og lave en Verandah rundt om af Grene og Grønt. Vi have Gudskelov nok med af Vine, mineralske Vande og Conserves. En Kylling koster 4 fr. I Trinidad traf jeg en Dansk, der er Apotheker og dansk Consul. Dannebrog vajede (paa halv Stang for den tydske Kejser), og jeg gik da ind og hilste paa ham. Han kendte naturligvis Henrik fra Laboratoriet. Med Damperen Bolivar gik vi opad Floden til Ciudad Bolivar, hvor vi bleve i 3 Dage, og gik derefter tilbage til las Tablas. Daarligt Land, daarlige Huse og daarlige Indbyggere. Intet Arbejde og alting dyrt.

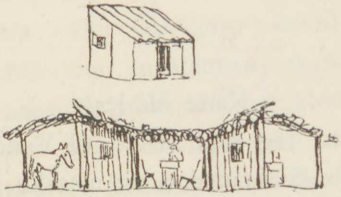

Chirica le 18 Juillet 1888.

Kære Onkel!

Mousquitos og atter Mousquitos. Det er det hele og det værste. I mere end en Maaned har jeg nu som sædvanligt været i Marken i dette saa eventyrligt omtalte Land uden i fjærneste Maade at lide af andet end Trætheden efter det meget legemlige Arbejde og af Myggene. Du maa endelig ikke overse denne Lidelse, fordi man maaske ikke dør direkte af den, men naar jeg fortæller Dig, at jeg i Gennemsnit modtager 120 Stik i Døgnet, hvoraf hvert efterlader en stor Vable (ligesom efter en Loppe), og den deraf følgende Søvnløshed, vil Du sikkert indrømme, at selv om det var det behageligste Land af Verden, dette undtagen, vilde der være nok tilbage til at lide af. Man opnaar et Tidspunkt, hvor man, efter at have kløt sig i 6 Timer (vi gaa tilsengs Kl. 8, altsaa Kl. 2 om Natten), ender med at falde i Søvn. Hele Dagen igennem i den grønne Urskov (der er næsten ingen Frugter eller Blomster eller Dyr, andre end Papegøjer) er man overbidt af Myg, Myrer og Fluer, men man føler det ikke saa meget, fordi man er i Bevægelse, men om Natten føler

man sig værgeløs indenfor sit Mousquitonet. Lad os imidlertid være glade over, at jeg ellers befinder mig vel. Climaet er temmelig vaadt i denne Saison (Regntid fra Maj til September). Det regner gennemsnitlig 2 Skyller paa $2^1/_2$ Time daglig, men i August Maaned kunne vi efter Folks Sigende vente 3—4 Dages Skylle. Floden Upata, som vi følge, svulmer indtil 21 Fod i Vejret i 48 Timer[1]). Athmosphæren er naturligvis meget fugtig, og jeg vil upaatvivlelig medbringe en Del Rheumatisme i Magasin herfra til Brug for min 40 Aars Alder. Luften er imidlertid ikke ubehagelig, og jeg gaar med den største Glæde ud om Natten i bar Skjorte, ligesom jeg hver Morgen tilbringer en 20 Minutters Tid i Svømmebuxer og Træsko for at tage mit Bad, og efter dette tilføjer jeg for at komplettere min Paaklædning et Par Briller, medens jeg tager min Kaffe. Man føler sig saa behagelig tilmode, at man ikke tænker paa, at det maaske er uforsigtigt. Landet er saamænd ikke smukt. Urskov, Bambuskrat og alting grønt,

---

[1]) Orinoco vokser ved Ciudad Bolivar 12—15 Meter efter Aarene, begynder hvert Aar at stige d. 15. April og vedbliver til August. (Réclus).

Masser af Insecter, men jeg har endnu ikke set en eneste Slange, Tapir eller Vildkat. Da vi kom til Bolivar, saa jeg en Krokodille i Vandet. Fugtigheden er saa stor, at alt mit Fodtøj og den Vadsæk, Mo'er har broderet til mig, ere skimlede trods al min Omhu for at rense dem hver 4de Dag; Nøglerne i mit Nøgleknippe ere rustne, Tobak og Svovlstikker næsten umuligt at antænde; en Pibe gaar ud, dersom man tager Munden fra den et Sekund. Bundene paa Kufferterne ere ogsaa skimlede. Befolkningen er noget snavs. Damerne smukke, spanske og uden Interesser, brune i Huden. Indianerne ganske som dem i Chili. Jeg tjener 225 frcs. om Maaneden og Alting frit (undtagen min Tabac, min eneste Udgift); desuden for 6 Maaneders Ophold 2000 frcs. Det er ikke videre glimrende, men jeg har intet andet Valg. Landet er i politisk Henseende i den mest snavsede Forfatning, man kan tænke sig. Guzmann Blanco har lært sine Efterfølgere Rædselsherredømmet. Naar en Mand har tjent nogle Penge (og for at gøre dette maa han bestikke Præfekt og Borgmester, hvilke Embedsmænd skifte hyppigere end et utro Tjenestetyende), bliver han af Regeringen kaldt til Caracas og holdt tilbage under

forskellige Paaskud, indtil han tilbyder at løskøbe sig for en anselig Pengesum. Dette er Præfekternes væsentlige Beskæftigelse at angive til Regeringen, hvor der er Penge at hole. Som en Følge af disse Forhold er der hverken Industri eller Handel i Landet. De rige Guldminer, til hvilke vi gaa op (Callao, Chili, Caratal), betale sig ikke, da hver Concessionair er nødt til at betale ny Løsepenge til hver ny Gouvernør i Provindsen. Sukker, Kaffe, Ris, Kvæg, Vanille kommer med Lethed af Jordbunden, men Ingen gider gøre Anstrængelser for et Arbejde, som han paa Forhaand ved forgæves. Han vilde kun blive nødt til at betale flere Penge til Præfekten. Vin er her intet af. Vi havde 300 Flasker med, og uagtet vi havde Recommandationsbreve med fra Guzmann selv, maatte vi betale 3000 frcs. i Told for vor Bagage. Sukker have vi til en gruelig Pris i den mest snavsede og fluespiste Indpakning af Verden, kommen tilbage fra England og dog producerer Landet Sukker med Lethed. Rhum produceres ogsaa i Landet, men vi maa betale den 4 frcs. $^1/_2$ bouteille og daarlig Kvalitet. En Kylling koster 4 frcs., 6 Æg 1 frc., og dette og Suppe spise vi hver Dag. Ingen Ost, ingen Salat, ingen Kager eller Frugter (undtagen

Mango, Bananer og Ananas, hvilke vi ikke mere sætte Pris paa). Adieu Absinthe, Vermouth, Chartreuse, Cognac, Jordbær, Melon, Syltetøj, The, Properhed (2 Chemiser gennemsvedte om Dagen), Tobak, Cigarer, Billard, Is, gode Senge, sund Søvn og rent Vand. Temperaturen var i Las Tablas generende nok. 26 Gr. C. om Natten, 28 Gr. om Dagen, her i Chirica 21 Gr. om Natten, 33 Gr. om Dagen (højere Beliggenhed). Dog er Solen ikke halv saa varm som i Senegal, og om Middagen sætter jeg en Straahat paa Hovedet og gaar Kvarter i Træk i Solen med den, medens jeg i Senegal sikkert vilde være død 5 Minutter efter[1]). Og dog er Bredegraden her 7 istedetfor 14 1/2 i Senegal. Man transpirerer meget, men det er netop det, der forhindrer Sygdom. Blodet stikker underlig i En, naar man drikker blot et Glas for koldt Vand, og en voldsom Transpiration minder En om, at man har begaaet Udskejelse. Til Din specielle Op-

[1]) Af E. Belows: »die ergebnisse der tropenhygieinische fragebogen« fremgaar det, at Solstik langt fra er lige hyppige i Troperne. De klimatiske Forhold, Vindretning og Fugtighedsgrad ere de bestemmende. I en Højde af 1000 Meter over Havet forekom Solstik overhovedet ikke l. c. p. 36.

lysning tilføjer jeg følgende Kort[1]). — Vi antages at skulle forblive her i 6 Maaneder, maaske 3 Aar.

Belladero le 12 Aout 1888.
Entre Chirica et Paso del medio.

Kære Moder!

Jeg har modtaget 2 Breve fra Dig, det sidste igaar og dateret d. 21. Juni. Meget glad ved dem. Hvornaar Du faar dette Brev, maa Guderne vide. Venezuela er i en voldsom Revolution siden 3 Uger, hvilket har til Følge, at alt Post- og Telegraphvæsen er forstyrret, saaledes at dersom man for 3 Uger siden havde telegrapheret til os fra Paris om strax at komme tilbage, vilde vi aldeles ikke vide det mindste om det. Ellers mærke vi ikke til Krigen. Landet tæller 25000 Generaler og 30,000 Soldater[2]). Generalsuniformen (Gala) bestaar af en guldbroderet rød Kasket og en nikeleret Slire, Resten af Paaklædningen er facultatif. Hvert andet lurvet Individ, man træffer

[1]) Se næste Side.

[2]) On evalue à 250000 hommes la force de la milice mais jamais la dixième de cette armée fictive n'a tenu la campagne. Une autre fiction, qu'aucun autre pays n'a poussée aussi loin est celle de l'état-major comprenant 7052 generaux en 1889. (Reclus).

paa, er General. Mr. Blondelet fortæller, at et Krigsskib har passeret las Tablas forleden Dag for at occupere Guanavecchio (sogenannt Fæstning, der dominerer le haut fleuve). Krigsskibet er et gammelt Handelsdampskib af Jærn, som man har sat nogle Kanoner paa, og Guzman Blanco har bemandet det i en Havn i Frankrig og taget nogle trofaste Hof-Igler til at kommandere Expeditionen. Hvis det vedvarer, kunne vi blive længe nok borte, men jeg tror ellers, at vi ville være i Paris inden Aarets Udgang. Vi have det godt alle. Forleden fik jeg en voldsom Feber om Natten, fordi jeg var bleven stukken af en gul Hvepse. Ellers har jeg slet ingen

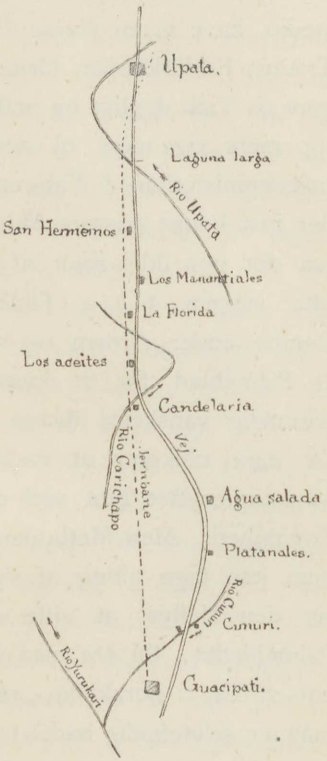

Feber, uagtet vi ere kamperede i den værste Del af et usundt Land under Regntiden. Da vi stedse maa kampere i Morads indtil Paso del medio, have vi en Masse Myg, Fluer, Smeldere, Trælus, Edderkopper, Orme og Skruptudser, der gøre os Visit dagligt og natligt, men man vænner sig mere og mere til dem. Det omsigtsfulde Insectministerium i Naturen har opfundet Myg, der just kunne passere Moustiquenettets Masker, saa det gør ikke Spor af Virkning. Jeg ligger ofte vaagen 3 à 4 Timer i Træk med en Lampe under Armen og venter Myggene med et Palmeblad for at kvaske dem; det er en temmelig vanskelig Maade at falde i Søvn paa, da man risikerer at vælte Lampen over paa Moustiquenettet blot ved det mindste Anfald af Søvnighed. Men Methoden har den Fordel, at man kan tage alting af sig og endog spendere sig den Vellyst at vifte sig paa Ryggen med Palmebladet, thi Du maa vel erindre, at der er 26—28 Gr. i Barakken, naar vi gaa tilkøjs, og man er selvfølgelig badet i Sved. Henad Morgen gaar Temperaturen ned til 20 Gr., og det er da en ren Svir at existere, det er kun Skade, at man saa netop sover. I Slutningen af denne Maaned vil jeg have lagt omtrent 1300 francs op siden Slutningen af Maj.

Los Corales le 11. Sept. 1888.

Kære Moder!

Jeg har ganske rigtigt modtaget alle Dine Breve, det sidste dateret 14. Aug., hvilket er meget hurtigt gjort. I dette spørger Du, om jeg mon har faat Dine Breve, men Svaret derpaa kan Du næppe faa før ind i Oktober. Du maa indrømme mig, at det er vanskeligt at holde Traaden i en saadan Correspondance. — Vi have det ellers nogenlunde godt, selvfølgelig ofte Feber, men denne er mere udmattende end farlig. Derimod er Føden daarlig, og nu, da vore Conserves begynde at slippe op, maa vi til at døje Klipfisk og Kød tørret i Strimler, daarlig Vin. Vi to have siden Juni Maaned spist 200 Høns og Kyllinger. Mit Tøj ligger og skimler i Kufferterne, og jeg er uden Uhr, da Uhrglas ikke existerer i 50 danske Miles Omkreds. Vi havde haabet at blive kaldt hjem pr. Telegraph i Midten af denne Maaned for at gaa til den argentinske Republik, men pyt! M. M. Vieuxtemps & Thomas (ham fra St. Louis) ere dernede paa Recognoscering. Forresten er der ikke meget at fortælle. Mit Spansk bliver noget forbedret hver Dag, og jeg forfremmes i Alder men

heldigvis ikke i Visdom. Om Aftenen, naar man har Maven fuld og er i Færd med at drikke Rom, Vand og Sukker med Appelsinsaft i sin Hængekøje, røgende en Cigaret, medens Moreau spiller »Mignon« paa Fløjte under Verandahen med et dejligt Bjerglandskab foran sig, oplyst af Maanen, hvis Straaler blegne for de utallige grønne Gnister af Ildfluer, der sværme i Krattet, medens i Mørket Vampyrerne suge de stakkels Æsler og Muldyr under Paaskud af at vifte dem paa Ryggen med Vingerne — i den Time af Døgnet er man ikke uden Velvære. Ikke desmindre vilde man hellere være i Færd med at drikke en Bock paa Boulevarden eller — men det er ikke for min Næse — en Toddy i Onkel Fritz's sorte Sopha i sin Families quoi. — Jeg har faaet en Hund forærende, der hedder Chiquita (lille En). Jeg kan ikke udstaa, at Folk holder Hunde, som plage alle Andre end netop Ejeren, hvorfor jeg ikke vilde tage den først. Nu morer den mig meget, og det uagtet den har ødelagt mine fineste Morgensko og væltet en Bouteille Rhum. Vær uden Frygt for mig. Du faar jo idetmindste Brev 1 Maaned senest efter min Død i paakommende Fald.

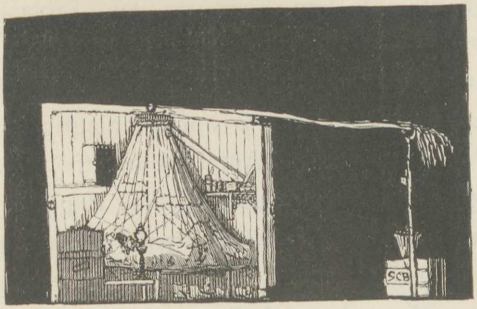

Los Corales, 23. Septb. 1888.

Kære Onkel!

Vi haabe at kunne tage hjem med Damperen d. 8. December, der forhaabentlig vil ankomme til Cherbourg d. 23. Dec., saa at jeg kan telegraphere inden Jul (muligen fra Plymouth, hvor vi anløbe først). Jeg nægter ikke, at det vil glæde mig meget, da Landet i og for sig aldeles ikke er behageligt, især fordi der ingen Hjælpekilder eller Arbejdsomhed er, og Landets høje Temperatur og slette Spisevarer ikke uden megen Udmattelse kan forenes med de Strabadser, vi maa udholde. Vi have ialt givet en 40000 frcs. ud for Huset for at frelse en Concession, hvis Gyldighed afhang af, at Arbejderne paa Banestrækningen, Guldminerne (Guacipati-Callao) til et vilkaarligt Udskibningspunct paa Orinocofloden

(valgt af os: San Felix de las Tablas) paabegyndtes inden d. 28. Juli dette Aar. Husets Hensigt var altsaa først at frelse Concessionen, hvilket er gjort; 2det at opnaa nøjagtige Studier af et tilstrækkeligt Antal Kilometre, 3die at ansøge hos den venezuelanske Regering om Udsættelse i 1 Aar for at træffe de nødvendige Forholdsregler. 2det vil blive expederet i December Maaned (300 Jtalienere hidførte). — 3die. Revolutionen er Skyld i, at en telegraphisk Melding fra Mr. Blondelet, om at Regeringens Commissair havde undertegnet en Act, der constaterede Arbejdernes Begyndelse allerede fra den 16. Juni, ikke er naaet til Paris før den 15. August, saaledes at Huset i Paris ikke har foretaget sit Udsættelsesforsøg før. Dersom denne Udsættelse var bleven opnaaet f. Eks. i August, vilde vi formodentlig være blevne kaldte tilbage i September Maaned. Nu løbe vi Linien ud (det værste Stykke med Urskov) Resten er Savanne fra Upata til Guacipati, saa det vil kun tage kort Tid og kan gøres, naar vi begynde Arbejderne for Alvor i Las Tablas. Resultatet af denne Campagne vil være omtrent 900 frcs. Økonomi af min Gage og 2000 frcs. betalbare

i Løbet af de 3 Maaneder, der følge efter vor Tilbagekomst til Paris.

Los Corales d. 23. Sept. 88.

Kære Moder!

Imorgen flytte vi til Bocca del monte, hvor vi blive indtil den 16. Oct. omtrent. Derfra gaar vi til Altagracia, hvor vi ende d. 15. Nov. og have saa forhaabentlig endt d. 30. Nov., saaledes at vi kunne stikke hjem d. 8. Dec. med Damperen fra Trinidad. Naa Du gode Gud, hvor jeg skal spise, naar vi komme ud i frisk Luft, virkelig Bøfsteg, selv om den er engelsk, og virkelige Kartofler og ordenlig Rødvin; ikke fordi vi dø af Sult, men fordi Fødevarerne, frisk Kød og Grøntsager ganske mangle. Nej, jeg kan ikke paastaa, at jeg dør af Sult. Imorges Kl. lidt før 6, efter at have taget mit Bad i Svømmebuxer og Træsko, satte jeg mig til at casser la croûte (spise inden Cafeen). En Humpel Franskbrød og kold Skildpadde fra Aftenen iforvejen, 1 Glas Rødvin, 1 tyk Skive Ananas (de koste her 2 fr. 50 Stykket), Kaffe med Brød dyppet deri, 2 Glas nymalket Mælk (en privat Gave til mig fra Negerinden i Huset ved Siden

af) og en Snaps Rom. Det hele var nede til Kl. 6 præcis. Derefter Beregninger til Kl. 9, hvorpaa jeg drak min Absinth.

Kl. 10 Frokost bestaaende af Kødsuppe, Kylling i Ragout, Aubergines, Ananas, Bananer, Rødvin, Kaffe og Rum. (Rummen er ganske naturlig, da den fabrikeres i Landet selv af Sukkerør; den koster 2 fr. 50 Flasken). Men iaften er det igen Kødsuppe og Kyllinger, og jeg vilde gerne give Alverdens Kyllinger for en god Skive Bøfsteg eller et af Karens Karbonade-stykker. Lad os strax tale om andre Ting, ellers løbe Tænderne mig i Vand. Som Du vil se af Onkels Brev, haabe vi for Tiden at komme hjem til Paris Juleaften, men det er jo ikke sikkert, at man ikke siger til os at blive og vente. Dersom der kommer nyt, skal jeg skrive, men vi faa nu saa meget at bestille, da vi skulle være færdige i Udgangen af November, fordi Mr. Blondelet har sagt i Paris, at paa dette Tidspunct i det seneste vilde Studierne ende, saa jeg ikke kan skrive hjem. Mit næste Brev bliver:

Kære Moder!

Jeg er død. I Haab om snart at høre fra Dig, er jeg Din heng. etc. Ganske kort.

Altagracia d. 23. Oct. 88.

Kære Moder!

Jeg har med Glæde modtaget Dit sidste Brev af 6. Sept., og beder Dig om ikke at ængste Dig for mig. Jeg har vel ofte Feber, men Feberen dræber ikke, og det maa jeg finde mig i ligesom Mr. Blondelet. Vi haabe at blive færdige her til Damperen d. 22. November, saa gaa vi hjemad, vi siger jeg, men det er nok muligt, at jeg bliver tilbage. Mr. Blondelet meddelte mig, at det var nok muligt, havde Administrateurerne tilskrevet ham, at jeg skulde alene fortsætte Studierne til Guacipati[1]), eller at jeg skulde gaa til Caracas for at repræsentere Concessionairerne der en 3 Maaneders Tid. Mellem Upata[2]) og Guacipati er Landet højt, tørt og meget sundt (Altitude 400 m), og Caracas er 900 m over Havfladen og bekendt for sin Sundhed. Bekymre Dig altsaa ikke, men vær ved frisk Mod. Tak Onkel for hans venlige

---

[1]) Staves med s af Codazzi og Réclus.

[2]) Upata skildres som beliggende paa en yndig Slette omgiven af Høje og Bjerge; Temperaturen ikke meget høj og »sobre todo sano«. Codazzi: Resumen de la geografia di Venezuela. Paris 1841, p. 627.

Brev og Tante for hendes krigerske Annotation mod Franskmændene. I kære Væsener, som bilder Eder ind, at jeg er dygtig nok, I maa dog ved et simpelt Ræsonnement kunne sige Eder selv, at dersom jeg ikke er slaat an hos Franskmændene, er det fordi der mangler noget — endnu. Naar man vil lære at spille Skak, maa man begynde med at tabe 1000 Partier uden Barmhjærtighed — naar man er en Laban og vil have Rachel, saa maa man tjene i 7 Aar.

Altagracia le 20. Nov. 88.

Kære Onkel!

Da Du er $^1/_2$ Franskmand, vil jeg skrive paa Fransk. Lettre de Mr. Blondelet.

M. M. les Administrateurs m'ont informé, qu'ils désiraient, qu'un de nous restait au Vénézuéla pour continuer les études entre Upata et Guacipati: ainsi que je Vous l'ai dit verbalement, je Vous ai designé pour remplir cette mission et Vous avez accepté. Il est bien entendu que M. M. les Administrateurs Vous tiendront compte du travail que Vous allez faire et qui n'est pas compris dans l'engagement, que Vous avez contracté avant de quitter Paris. Recevez etc.

Nu er jeg altsaa solgt uden at kende Prisen, men det er i Husets Regler, at man altid modtager at blive sat i første Linie uden at discutere. Følgen heraf er, at jeg igaar har modtaget Kassen (4000 frcs.) og en Anvisning paa Banken paa 2000 og det hemmelige Depechesystem, og at jeg corresponderer directement med Administrateurerne, hvilket er meget, da man ellers indtil et ganske avanceret Standpunct maa gaa den hierarchiske Vej. Naturligvis modtager jeg og beder Dig, at Du ingenlunde ængster Dig for mig, thi jeg er Gudskelov ved godt Helbred. Jeg har for omtrent 4 Maaneders Arbejde endnu, og dersom jeg forinden ikke bliver kaldt tilbage til Frankrig, gaar jeg formodentlig til Caracas for at gaa paa Vagt i Ministerierne. Undskyld min Skrift, men M. M. Blondelet et Moreau stikke af imorgen tidlig Kl. 5. Jeg er lige kommen hjem fra Arbejde og har at modtage og gennemse Inventariet.

Upata le 2. Decb. 1888.

Kære Onkel!

Puh det lettede. Den 20. tog jeg Afsked fra de Herrer Moreau og Blondelet, og for

første Gang i lang Tid kan jeg gøre, hvad jeg vil, lægge mig, sove, læse, spise, drikke, arbejde eller spadsere. Jeg kan endogsaa gaa tilsengs, naar jeg har Feber, hvilket jeg dog nu har sjældent. Hele Dagen efter deres Afrejse laa jeg i en Hængekøje, som Mr. Blondelet har testamenteret mig, og det gjorde mig umaadeligt vel. Siden den Tid har jeg arbejdet ligesaa meget som før, men hvilken Forskel naar man ikke har en Overordnet med hans fejle Beregninger hvad Tid og Penge angaar, hængende over sig og værende nødt til dels at overanstrænge sig for alligevel at justificere hans Beregninger, dels ofte at arbejde unyttigt, fordi han forlanger hele Tiden at se En beskæftiget uden at have Forstand paa, om det er praktisk i Øjeblikket eller ej. Mr. Blondelet havde undervurderet sin Opgave eller rettere vor, og det er kun ved at hænge mere i, end man kan forlange af et Menneske, at vi have frelst hans Overslag, saaledes at der Intet er at sige til ham i Paris. Jeg bilder mig ind, at han ved det, og jeg ved, han har sagt til Moreau, at Stilhoff førte nu paa 3die Maaned et saa anstrængende Liv, at der ikke var mange, der kunde gøre ham det efter. Dette har dog ikke forhindret mig i at vedblive

endnu 2 Maaneder og nu Gud ved hvor længe. Ikke desmindre kan det godt være blot Indbildning, og Mr. Bl. er en underlig Kegle, gaaende over fra en virkelig hyggelig Elskværdighed til den mest storartede Uforskammethed. Mod mig har han været idetmindste convenable, men det er fordi han ved og har følt i Gang, at naar jeg bliver vred, og i Reglen saa med Grund, generer jeg mig ikke synderligt. Mod Moreau generer han sig derimod ikke. Vil han gøre noget for mig hos Administrateurerne, skal det være med Fornøjelse, at jeg arbejder med ham igen, ellers med liden Fornøjelse. Det er hvad Rangen angaar et foreløbigt Avancement, at han har udset mig til at blive, og dersom jeg skiller mig godt ved min Correspondance og mit Arbejde, er det højst sandsynligt, at det kan have en heldig Indflydelse paa min Stilling i Huset. Dette er en Grund, hvorfor jeg bliver uden Betænkning, endvidere fordi jeg, hvad Du end selv synes, tjener ganske godt, fremdeles fordi det er i en saadan uafhængig Post, at der er mere Chance for, at man faar Tilbud om Arbejde, eller for at man kan gøre Bekendtskaber, der kunne lede til en Forbedring af Ens Stilling, og endelig har jeg den Svaghed at ville bestandig

lære noget nyt, og jeg vilde gerne benytte mit Ophold i Venezuela til at lære grundigt Spansk. Jeg kan endvidere tilføje, at det forekommer mig heldigere at vende tilbage til Europa, naar Vinteren er overstaaet, end nu ved dens Begyndelse. Du skriver i Dit sidste Brev, at Tiden gaar, men hvad kan jeg egentlig udrette for at standse den. Jeg ved nu, hvor den modnere Alder er kommen, mange Lejligheder, hvor jeg ved Tankeløshed eller Letsindighed eller Mangel paa Tact eller af lutter Iver (det værste, der kan findes hos en Employé i en Administration) har forspildt Chancer for at blive hjemme i Danmark og være avanceret, gift og have en Retraite og 3600 om Aaret. Men que veux tu que j'y fasse, det er spildt og forsvundet, og det dummeste, jeg kunde gøre, vilde da være at beklage Fremtiden i Fortiden. Og sandt at sige føler jeg mig ikke saa oplagt til at beklage mit Liv eller de behagelige Omstændigheder, i hvilke jeg kunde (maaske) have ført Livet hjemme. Jeg har ingen Børn begaaet, jeg har ikke kendt synderligt til Kærlighed (og nu blæser jeg denne Ungdommens Plageaand et langt Stykke), der existerer ingen generende Baand mellem Fortiden og mig, lad mig derfor rolig don-quichotere

Resten af mit Liv. Det kunde jo hænde, at jeg arriverede alligevel paa den Boug, Omstændighederne har lagt mig. Og hvis jeg ikke »arriverer« til mere Selvstændighed og et friere Udkomme, saa kan jeg dog aldrig beklage mig over mit Liv i Sammenligning med den uhyre Mængde Ulykkelige, som jeg møder ved hvert Skridt. Og ligesaalidt jeg har i Grunden at beklage mig over min Næste, ligesaalidt har min Næste at beklage sig overfor mig, i ethvert Fald er jeg parat til at dø rolig, naar det skal være, for min Samvittigheds Skyld. Klokken er nu over 12 Søndag Nat, men da Natten er behagelig frisk, kører jeg videre. Siden Kl. 7 imorges har jeg skrevet min Kurér til Paris. Der er følgende Stykker:

1. Teknisk Brev, behandlende Correspondance recue, Temperatur og meteorologiske Forhold, Sundhedstilstand (min egen), Arbejde, Antal af Arbejdere, Salg af efterladte Genstande, som jeg ikke har Brug for (jeg har solgt for 234 fr. allerede i 8 Dage).

   Pièces annexées: 1 Længdeprofil.
   1 Plan af hele Terrainet om Altagracia.

2 Operationsbøger (som jeg har fyldt efter d. 20. Nov.).

2. Regnskabs-Brev.
3. Opgørelsen af Kassen.
4. Feuille de paie des ouvriers.
5. Regninger fra Stilhoff til dem, der have købt de omtalte Genstande.
6. Regninger til mig (Hest, Hôtel, Transport, Extras).
7. Budget (detailleret) fra 1. Decbr. 1888 til 5. April 1889, da jeg haaber at naa Guacipati. Jeg maa nemlig forlange mine Penge 2 Maaneder iforvejen.
8. Regning fra Stilhoff til Huset i Paris for hans egen Pension og Udgifter til Vadsk, Svovlstikker, Maling, Commission til Bankieren, Betaling af Kurér, Drikkepenge.
9. Etat de supplément de nourriture (Vin, Rum, Frugter).
10. Brev fra Præsidenten for Staten Bolivar (Stiftamtmanden[1]) for at have modtaget hans Kreditiv.

---

[1]) Fejlagtigt, da Manden virkelig er Præsident for Staten Bolivar; Venezuela er en Foederativrepublik efter nordamerikansk Mønster. Siewers: Venezuela. Hamb. 1888 p. 331.

11. Brev fra Bankieren — id — og Reklamation af Kvittering for den sidst udtømte Kredit til Mr. Blondelet at sende videre.

Hvert enkelt Stykke behandlet med den største Omhu, alle Kassepièçer uden Radering og kopierede. Henvisninger og Klassifikation à n'en plus finir. Gudskelov, nu har jeg det fra Haanden for en Maaned. Dersom Du saa, hvor net det ser ud, vilde Du sandsynligvis undre Dig over, at det var mig, der kunde skrive saa pænt. Siden Kl. 9 har jeg skrevet til E., hvem jeg skylder Brev siden Juni Maaned, saa har jeg vundet 2 Partier Skak fra min spanske Vært, og nu er jeg søvnig. Men det er det sidste Brev inden Jul, og jeg har ingen Julepresent at sende Dig. Vent lidt, vi skal tage nogle Frimærker, som jeg finder i min Mappe. Glædelig Jul, kære Onkel og Tante, og gid jeg kunde være hos Eder og spise Julekage.

For at give Dig lidt at bestille i Julen følger hermed Copi af Brev til E.

Landet er grønt, skovet, fugtigt og varmt, men uden pragtfulde Blomster. Vilde Dyr har

jeg ikke set meget af uden en Klapperslange, som jeg skar Halen af for at tilbyde den som Rangle til en eller anden spæd Pode. Kun er det ærgerligt, at den ikke gør synderligt Spektakkel, naar man bevæger den, og det er en umaadelig Usandhed, at dens Støj kan advare de smaa Fugle. Landet er meget frugtbart (Kaffe træffer man overalt i Skoven, Cacao, Sukkerrør, Bananer, Kokusnød, Yams, Yuga, Majs, Tobak trives uden Kultur), men Befolkningen er over al Maade doven og nydelsessyg, foretrækker Musik, Dands, hvide Buxer og lapset Paaklædning for et stadigt Arbejde. Spansk Blod indeholder ikke Spor af Viljekraft. Desuden er Landet slet regeret: Alle stjæle, den ene fra den anden, og al Rigdom maa holdes skjult, da ellers Regeringen, som er den værste Tyv af den alle, confiskerer Pengene, idet den ræsonnerer, at det er umuligt med dens Love andet end at denne Rigdom maa være stjaalen fra den paa en eller anden Maade, og den gør derfor egentlig ikke andet end tage sine Penge igen. Da Befolkningen siden umindelige Tider er fordelt i smaa Huse, hver med sin Have, hvori findes Brødplanter og søde Frugter; da endvidere enhver har nok, hvad Møbler angaar,

af en Hængekøje og 2 Par Skjorter, er det nok for dem at arbejde 1 Gang hver ottende Dag for at have Penge til Rom, Tobak og Paaklædning. De Børn, der falde af, leve af Sukkerrør og Fædrenes gamle Skjorter. I hvert Hus kan rummes en 3—4 Familier, da Senge og andre Enormiteter ikke genere. Vil man saa endelig bekvemme sig til at arbejde, kan Individet gaa til Minerne og tjene 12 frcs. om Dagen eller gaa med de store Vogne fra Las Tablas med Gods til Minerne [1]) (alle Slags Varer, Spisevarer, Møbler, Dyvamit, Kvægsølv, Maskiner), der trækkes af 10—12 Stude. Tjener man ikke nok, stjæler man af Varerne. Der er Skat paa Udførsel fra Minerne og derfor et storartet Smugleri, og for at faa Lejlighed til at smugle og faa Floden fri for Politi og andre generende Nysgerrige, erklæres Landet fra Tid til anden for at være i Revolution, thi saa kan Toldvæsenet selv frit smugle Guldet over til Trinidad. — Du har vel nok set i Aviserne, at der har været Oprør i Landet omtrent i September Maaned. Lutter Løgn min Fa'er. Smugleri og Lejlighed til at

[1]) Actionærerne har af hver Actie paa 1000 bol. i det hele erholdt 208501,69 bol. i Gennemsnit aarlig 13900,11 bol. (1871—85). Siewers l. c. p. 346.

tage lidt i Kassen og faa sine Uvenner afsatte fra de indbringende Poster (indtil næste Trækning). Det eneste vi have mærket til Krig er, at Breve fra Frankrig, der ellers bruge 1 Maaned for at komme hertil, medens vi kun brugte 18 Dage, nu kommer samtidig med Telegrammerne (disse bruge i Reglen 5 Uger fra Paris til Las Tablas), ellers i Fredstid komme Brevene før Telegrammerne. Og det koster dog 15 frcs. pr. Ord. Post- og Telegraphvæsen existerer kun af Navn[1]), og Guderne maa vide, naar Du faar dette Brev.

Upata le 19. Dec. 1888[2]).

Kære Moder!

Jeg har det s'tu dodt. Tak for Dit Brev af 5. Nov., som jeg fik d. 15. lidt efter min Fødselsdag, men jeg har ikke kunnet svare før, da det er den første Kurér til Europa. Der er vel nok kommen andre Breve til Las Tablas, men jeg er saa langt inde i Landet, at jeg sender mine Breve først med en Expres (og han

---

[1]) I 1888 regnede man kun et Telegram paa hver 5te Indbygger og et Brev paa hver anden. Réclus.

[2]) Først modtaget efter hans Død.

koster mig 20 frcs.) og derefter tager han den ankomne Correspondance med tilbage. Imorgen flytter jeg til Los Manantiales. Det værste Stykke bliver fra Candelaria til Guacipati, da der ingen Huse eller Levnetsmidler findes paa 6 danske Mil, men jeg har Heste. Iforgaars Aftes fik jeg en Visit af en Nordmand, der er Commis i et tydsk Hus i Guacipati. Han hed Bjarne B. og er, Gud hjælpe mig, fra Vardøhus ɔ: 70 Gr. nord. Kan Du nu tænke Dig, hvilken Forandring af Klima. Han fortalte mig, at Golfstrømmen ikke bøjer om, men lader dem have Fastlandsklima ɔ: 24 Gr. om Sommeren og 24 Gr. om Vinteren. Han var her til imorges for Forretningen og syntes mig ganske flink. Ellers intet nyt. Hils alle kærligt fra Din hengivne Søn. Jeg vil tænke meget paa Eder Juleaften og Nytaarsdag, naar I som sædvanlig spise hos Onkels.

Candelaria d. 10. Febr. 1889.

Muy Señora mia.

Dit rare Brev af 1ste til 4de Januar, thi Du kan jo ikke bekvemme Dig til at nøjes med 1 Datum paa Dine Epistler, kom mig i Hænde

den 6te ds., og det forekom mig en Del muntrere end Dit forrige. Det hensatte mig i en lang Række Erindringer om de mange Juleaftener, og med Tiden kan jeg vel nok engang holde Juleaften hjemme efter mange Aars Forløb. — Den Banquier i London, der sender mig Penge fra Huset i Paris, er Baring Bros, den samme som Phileas Foggs i Jorden rundt i 80 Dage, hvilken jeg for Tiden opfrisker i spansk Udgave. Jeg haaber at ende d. 15—20 Mars og at gøre for Halvdelen af mit Budget den samme Vejlængde. Jeg er saa sandt at sige ikke videre pressé for at vende tilbage til Frankrig, da jeg befinder mig vel. Min tre-ugentlige Feber har sprunget denne Gang over, og jeg har forgæves ventet den fra d. 1. til d. 3. denne Maaned uden at tage Spor af Chinin for at forebygge den. Dersom de Herrer nu vilde lade mig ligge og drive lidt f. Ex. i Upata eller i Caracas, vilde jeg være dem meget taknemlig uden at lade dem mærke det. Naa imorgen skal jeg tidlig i Sadlen for at gøre en lille Ridetour paa 35 Kilometer (5 Timer med min Vært, Don Roman Otéro. Han er naturligvis General (der findes i Venezuela 25000 Generaler og maaske højst 10000 Soldater). Da vi gerne ville være hjemme

inden Frokost Kl. 11, lægger jeg mig tidligt og slutter med mange kærlige Hilsner.

Su affectionissimo hijo, q. b. m.
(qué beso su mano).

Cantaval le 6. Mars 18889.

Kære Moder!

Har det godt, travlt og mange sorte Husarer. Har ikke modtaget Brev i 5 Uger. Hils, bliver snart færdig.